

LETO XXIV. Štev. 215
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

SE SE JE IZVRŠNEGA SVETA SLOVENIJE

Proizvodnja v Sloveniji letos za 7 do 8 odstotkov večja od lanskoletne

Gibanje gospodarstva v letošnjih prvih 7 mesecih — Proizvodnost dela še zapostaja za planom — Sprejeta vrsta sklepov in smernic za dosledno izvajanje planskih nalog

Ljubljana, 13. sept. — Na večerajšnji seji Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, ki ji je predsedoval tov. Boris Kraigher, je izvršni svet najprej razpravil o gibanju gospodarstva na področju naše republike v prvih 7 mesecih letošnjega leta.

proizvodnje nafte in tobačne industrije so sicer vse industrijske panoge letos presegle lanskoletno proizvodnjo v istem obdobju, so pa še vedno več ali manj pod planom, razen: lesne industrije, ki je preseгла plan za 6%, kemične industrije in industrije gume, ki sta presegli plan za 5%, črne metalurgije — za 3% ter papirne industrije, ki je točno na planski postavki. Gre le za posamezna podjetja, ki zaostajajo za planom iz različnih vzrokov in ki zahtevajo zato vsako zase posebno analizo.

DOBRA LETINA GROZDJA IN KROMPIRJA
Na področju kmetijstva se računa, da bo letošnja proizvodnja v Sloveniji presegla lanko za 7 odstotkov. Pričakuje se predvsem dobra letina grozda in krompirja, medtem ko so žita le povprečno obrodila. Slab pridelek industrijskih rastlin in krme, ki je pod lanskoletnim povprečjem, bo imel — kar zadeva krmno osnovo — določene posledice na stanje živinskega fonda, kar bo zahtevalo posebno skrb in tudi določene ukrepe.

sto uvažajo proizvode za široko potrošnjo, ki bi jih lahko izdelovali doma ali jih celo doma že izdelujemo.

PRENAGLO VEČANJE STEVILA NOVIH DELAVCEV
Kljub temu, da je bilo v letošnjem letu izpolnjevanje norm višje kot v lanskem, in da je bil tu (Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik Tito sprejel pokroviteljstvo za IX. kongres kirurgov

Kongresni odbor za IX. kongres kirurgov Jugoslavije je danes sprejel obvestilo, da je predsednik republike Josip Broz Tito prevzel pokroviteljstvo nad IX. kongresom jugoslovanskih kirurgov, ki bo 1., 2. in 3. oktobra v Ljubljani.

German — novi patriarh Srbske pravoslavne cerkve

Beograd, 13. sept. (Tanjug). — Danes je bil v beograjski saborni cerkvi episkop Ziški German izvoljen za novega patriarha Srbske pravoslavne cerkve namesto nedavno umrlega patriarha Vikentija.

Koča Popović na poti v New York

Beograd, 13. sept. (Tanjug). Vodja jugoslovanske delegacije na bližnjem zasedanju Generalne skupščine OZN državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je odpotoval v New York.

Z njim potuje tudi pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Bogdan Crnobrnja. Na beograjski železniški postaji so državnega sekretarja pozdravili član Zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković, državni podsekretar Srdjan Prčić in pomočnik državnega sekretarja dr. Jože Brilej.

Ostali člani jugoslovanske delegacije so že pred dnevi odpotovali v New York.

Izvoz in uvoz še vedno nista v zadovoljujočem sorazmerju. Nedoseganje plana izvoza gre predvsem na račun industrije barvnih kovin, tekstilne in lesne industrije, premoga, nekovin in črne metalurgije. Na tem področju bo treba do konca leta veliko več pobude v samih podjetjih, od katerih je odvisna izpolnitev plana izvoza in s tem stanje naše plačilne bilance.

Na negativno stanje zunanje trgovine vpliva po svoje tudi uvoz, kjer se med drugim pogo-

Zamolčani razlogi

Britanski pomisleki o ameriško-kitajskem sporu

London, 13. sept. (Tanjug) — Vtis, da je Velika Britanija v celoti podprla samo tiste odlomeke Eisenhowerjeve izjave, v katerih je izražena želja po mirni poravnavi tajvanskega spora in kjer je govora o morebitnem posredovanju OZN, potrjujejo današnji londonski časniki, ki opozarjajo na nekatere pomisleke o ameriškem stališču. Predvsem očitajo Ameriki, da je Čangkajsku dovolila utrjevati obalne otoke, ter zamerijo Eisenhowerju, da tega sploh ni omenil.

V tej zvezi pravi »Times«: »V zadnjih devetih letih niso ukrenili ničesar, da bi se svet rešil neznošnih skrbi in nevarnosti, ki so bile posledica nenehnega vojaškega utrjevanja teh otokov. Nerazumljivo je, zakaj so ZDA dopuščale takšno početje. Prav tako ni razumljivo tisto, kar je ameriški predsednik rekel o Kemoju, zlasti zaradi tega, kar svetu ni pojasnil, kakšen smisel ima, da je Kemoj še nadalje pod Čangkajškovo oblastjo.«

»Manchester Guardian« meni, da v Veliki Britaniji nihče neče novega Münchena, kot ga noče niti Eisenhower. Opozarja pa na Čangkajškovo utrjevanje kitajskih obalnih otokov, ki jih spreminjajo v vojaško-obveščevalne centre. Tako se je težko znebiti vtisa, da imajo Kitajci razlog za težnjo, da bi si otoke prisvojili. Eisenhower pa je ta razlog zamolčal.

V britanskih političnih krogih prevladuje prepričanje, da je tre-

Spomenik na Trnovem simbol enotnosti v boju proti fašizmu

Izjavi o manifestaciji bivših primorskih partizanov

Nova Gorica, 13. septembra. Partizanske vasi na Trnovsko-Banjski planoti v svečanem vzdušju in lepo okrašene pričakujejo tisoče nekdanjih bojevnikov in drugih gostov iz vse Slovenije in italijanskih obmejnih krajev, ki se bodo jutri dopoldne udeležili odkritja grobnice in spomenika padlim borcem proslavljenega IX. korpusa NOV.

Predsednika Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega odbora Zveze borcev v Novi Gorici tovariša Tine Remškar in Franc Skok sta dala dopoldne novinarjem kratki izjavi o pomenu manifestacije na Trnovem. Tovariš Remškar je izjavil naslednje:

»Odkrijte spomenika in grobnice borcem IX. korpusa na Trnovem posvečamo 11. obletnici priključitve, 13. obletnici Goriške fronte in spominu slavnih bojev na Sutjeski. Naše misli nam te dni hite nazaj na velike dogodke pred 15 leti, na splošno ljudsko vstajo primorskega ljudstva in znano Goriško fronto. In prav ta vsenarodni upor je presel v nepremagljivo silo, ki je črpala svojo moč iz vere v lastne sile. Pripravljenost na vse težave in žrtve nam je izpolnila naše stoletne sanje.«

Predsednik Okrajnega odbora Zveze borcev je v svoji izjavi predvsem poudaril politični pomen jutrišnje svečanosti in izrekel dobrodošlico vsem, ki se bodo sešli na Trnovem. M. D.

Optimizem v OZN

Ob vrnitvi Daga Hammarskjölda z Bližnjega vzhoda

New York, 13. sept. (Reuter). Dag Hammarskjöld se je vrnil v New York. Mudil se je na Bližnjem vzhodu 19 dni v posebni misli, ki mu je bila poverjena na podlagi resolucije arabskih dežel, sprejete na nedavnem izrednem zasedanju Generalne skupščine OZN, na katerem so obravnavali položaj v Libanonu in Jordaniji.

Rezultate svojih razgovorov z državniški dežel, v katere je potoval, bo Hammarskjöld objavil v poročilu Generalni skupščini OZN. »Lahko rečem,« je izjavil Hammarskjöld ob prihodu v New York, »da so bili vsi stiki brez izjeme zelo koristni in da so omogočili ustvariti podlago, na kateri naj bi zdaj ukrepala OZN.«

Kaže, da je Hammarskjöld prepričan, da bo lahko pripravil predloge, ki jih bo moč praktično uveljaviti v skladu z resolucijo Generalne skupščine OZN, pa čeprav arabski državniki ne ocenjujejo tako optimistično rezultatov njegove misije. Toda stališče arabskih dežel bo dokončno šele tedaj, ko bo objavljeno poročilo generalnega sekretarja. Stališče Libanona se bo dotleje verjetno precej spremenilo glede na to, da bo novi predsednik republike tedaj že prevzel oblast.

Odgovor iz New Porta

na zadnjo noto Hruščeva o kitajsko-ameriškem sporu zaradi Tajvana

New Port, 13. sept. (AP). — Predsednik Eisenhower je odgovoril na nedavno poslanico ministrskega predsednika Hruščeva v zvezi s položajem v Tajvanski ožini. Strinja se z njim, da je položaj nevaren, drugače kot Hruščev pa misli o tem, od kod izvira ta nevarnost, ter meni, da je razlog sedanje napetosti v tem,

da so po »daljšem obdobju relativnega miru« spet začeli obstreljevati Kemoj in motiti redno oskrbovanje tajvanskih vojaških enot in prebivalstva na otoku. Eisenhower omenja predloge o ameriško-kitajskih pogajanjih in pravi, da je ameriška vlada pozdravila pripravljenost Kitajske, da bi obnovili pogajanja na ravni veleposlanikov za mirno poravnavo spora zastran Tajvana. Ameriška vlada upa, da bo na pogajanjih prišlo do izraza razumevanje, ki bo omogočilo, da bi se odrekli uporabi sile.

Eisenhower pa »obžaluje«, da v poslanici Hruščeva »ni zasledil prizadevanja, da bi našli skupni jezik«. Nato poziva sovjetskega ministrskega predsednika, naj posreduje pri kitajskih državnikih, da bi ustavil nadaljnje vojaške operacije in se lotil poravnavnega spora na miroljuben način. Eisenhower opozarja na oddajo pekinškega radia, po katerih je namen sedanjih operacij osvoboditi Kemoj in Macu, ter pravi, da sta ti otocij pod Čangkajškovo oblastjo in da »pripoznava tajvansko vlado večina suverenih dežel na svetu«. Ameriške vojaške sile v Tajvanski ožini, pa pravi, da »izpolnjujejo obveznost« sporazuma, sklenjenega med ZDA in tajvansko vlado. Mudiho se ondi zaradi tega, da bi »preprečile napad«.

NE SOGLASJA, KI LAHKO POSTANEJO USODNA

ZAČETEK RAZKOLA v vrstah francoskih socialistov

Nesoglasje tudi med posameznimi skupinami radikalnih socialistov

Pariz, 13. sept. (Tanjug). V okviru kampanje za referendum o novi ustavi sta v središču zanimanja francoske javnosti še zmeraj kongresa obeh levičarskih strank, socialistov in radikalov. Manjšinska skupina aktivistov in poslancev Socialistične stranke je danes zapustila kongres ter razglasila, da se bo v zvezi s sklepom večine borila proti De Gaullovim načrtom. Tu to splošno razlagajo kot začetek razkola v stranki.

Pričakujejo, da bo generalni sekretar stranke Guy Mollet jutri ob zaključku kongresa, ko bodo sprejeli resolucije in odločili o nadaljnjem sodelovanju Molleta in še dveh socialistov v sedanji vladi, zahteval izključitev vseh voditeljev manjšine, v kateri je zbranih nekaj nad 15% skupnega števila članov stranke. Na kongresu pa ima ta skupina le kakih 8% mandatov. Voditelji skupine so danes podpisali skupno deklaracijo o nujnosti borbe proti De Gaullovi ustavi. V ostalem so se na kongresu vsi govorniki, ki so zastopali različne težnje, strinjali v tem, da preživlja stranka najhujšo ideološko krizo vse od svoje ustanovitve in da praktično nima nobenega programa za zgraditev socialistične družbe.

Na kongresu radikalnih socialistov v Lyonu so danes s 716 proti 543 glasovom sklenili podpreti vladni osnutek ustave. Proti sodelovanju v novi vladi in proti osnutku ustave se je razen Mendès-Franceove izreklo še več drugih frakcij, med njimi tudi skupina, zbrana okrog bivšega ministrskega predsednika Bourges-Maunourya. Na kongresu pa so se sporazumeli, da imajo člani stranke pravico, da na referendumu 28. septembra glasujejo po svojem prepričanju. S tem sklepom so preprečili razkol v stranki. Za novega predsednika stranke so izvolili bivšega predsednika vlade Felixa Gaillarda. Ob zaključku razprave sta Gaillard in Maurice Faure opozorila na to, da je

treba podpreti poskus z De Gaulloom v zvezi očitnim slabostim nove ustave. »Važno je,« je dejal Gaillard, »da predsednik vlade ne postane ujetnik polkovniške klike«, ki je maja organizirala

prekrat v Alžiriji. Maurice Faure pa je dejal, da bo glavna bitka izvojevana na parlamentarnih volitvah v novembru. Na kongresu je prišlo sinoči do incidentov. V dvorani je nastal pretep, ki je ponehal šele, ko je interveniral Mendès-France ter ponovno nastopil proti vladnemu osnutku ustave. Mendès-Franceovi pristaši so umaknili vse kandidate v vodilne organe stranke. V novi odbor so bili tako izvoljeni samo pristaši Gaillardove frakcije.

Zdaj, ko so se razmaknile pravice na izvolitev prvih združnih svetov, se je beograjski dopisnik »Ljudske pravice« obrnil na predsednika Glavne združne zveze Jugoslavije Paška Romca s prošnjo, naj navede naloge združnih svetov.

V naših združenjih obstaja združna lastnina in iz tega je nastala tudi potreba, da bi izvolili organe družbenega upravljanja, ki bodo lahko upravljali družbena sredstva in jih usmerjali tako, da bo najkoristnejše za združno in družbo, je rekel Paško Romac.

Zdaj, ko so se razmaknile pravice na izvolitev prvih združnih svetov, se je beograjski dopisnik »Ljudske pravice« obrnil na predsednika Glavne združne zveze Jugoslavije Paška Romca s prošnjo, naj navede naloge združnih svetov.

To funkcijo bo lahko prevzel nase združni svet. Zato je zelo važno, da te svete čimprej izvolimo, da vanje izvolimo tiste ljudi na vasi, katerih čut za socialistično družbo je najbolj razvit. To je zelo važno, zakaj še vedno imamo na vasi opravka s pojavi, da vsak kmet gleda le nase, medtem ko mu koristi družbe, celote skup-

nosti, malo mar. Dóselej ni bilo malo primerov, da so člani upravnih odborov zadrževali, naj združni traktorji orjejo predvsem na njihovih njivah, naj jim orjejo blago zadruga kupuje draže kot od drugih, naj jim industrijske izdelke dá ceneje itd.

Kakor vidimo, smo imeli in imamo še zmerom opravka z različnimi deformacijami glede upravljanja združnih sredstev. Čas je že, da takšno prakso uklenemo tako v interesu družbe kakor v interesu kmetovalcev samih. Kmetovalci morajo vedeti, da je njihovo boljše življenje odvisno od tega, kakšna bo gospodarska moč zadruga, nikakor pa ne od tega, koliko njenih sredstev bodo izkoriščali zase. Naloga združnih svetov, v katere je treba na vasi opravka s pojavi, da vsak kmet gleda le nase, medtem ko mu koristi družbe, celote skup-

vatki boljšemu in lepšemu gospodarskemu življenju kmetovalcev samih.

MNOGE ZADRUGE SO ZE ORGANIZIRALE SODOBNO KMETOVANJE

Naša skupnost se zdaj bori za preskrbo dežele z mesom, žitom in drugimi kmetijskimi pridelki. Spričo razdrobljenosti našega kmetijstva moremo biti še takšni nalogi kos samo prek kmetijskih združenj. Letos imamo že veliko združenj, ki so organizirale sodobno kmetovanje. Pri pridelku pšenice, koruze in drugih reči so že dosegle takšne uspehe, da so se približale najzornjšim kmetijskim posevkom. To potrjuje, da je naša smer glede pospeševanja kmetijstva in združništva pravilna in da je treba prek združenj organizirati sodobno kmetovanje na čimširši fronti. Seveda je to odvisno od tega, s koliko proizva-

VREMENSKA NAPoved
za nedeljo, dne 14. septembra
Sončno, zjutraj po kotlinah megla. Najnižje nočne temperature med 2 in 7, v Primorju 15, najvišje dnevne 5 stopinj Celzija.

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA
»Ljubljana« — Crvena zvezda 89:76

ZTV »Partizan« se pripravljaja

na proslavo 40-letnice Partije in SKOJ

Pri proslavi tega jubileja bo sodelovalo vseh 300.000 članov ZTV »Partizan«

Beograd, 13. sept. (Tanjug) — Zvezni odbor ZTV Partizan Jugoslavije je začel te dni obširne priprave za sodelovanje na proslavi 40-letnice ustanovitve Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov mladine Jugoslavije. Pri proslavi tega pomembnega jubileja našega delavskega in mladinskega gibanja bo sodelovalo vseh 300.000 članov organizacije Partizana.

V vseh društvih Partizan bodo organizirali konec septembra več srečanj z uglednimi voditelji Zveze komunistov in Ljudske mladine, ki bodo govorili o delavskem in mladinskem gibanju pri nas. Prav tako je predvideno večje število predavanj v društvih Partizan, dalje svečane akademije, odkritje spominskih plošč uglednim voditeljem in drugo.

V okviru proslave 40-letnice Partije in SKOJ bodo v društvih ZTV Partizan začeli akcijo za zbiranje gradiva iz NOB — fotografij, rokopisov, orožja, predmetov, ki so pripadali borcev in drugo. Vse to gradivo bodo izročili muzejem in drugim ustanovam, ki se ukvarjajo s proučevanjem NOB.

Člani ZTV Partizan se bodo med proslavo udeležili tudi več pohodov po poteh slavnih partizanskih brigad. Prav tako bodo na krajih pomembnih bojev iz NOB člani ZTV Partizan improvizirali te dogodke.

Organizacije ZTV Partizan bodo sodelovale tudi pri programih, ki jih je za to proslavo pripravila Zveza komunistov, ZSDJ, Ljudska mladina in druge organizacije.

Dohodki kmečkega prebivalstva

v hitrejšem porastu kot dohodki prebivalstva v mestih

Prvo je v letošnjih prvih 7 mesecih povečalo dohodke za 38 %, drugo pa za 22 % — Sprejeti uredbi o komasaciji kmetijskih zemljišč in o organizaciji ter delu Sanitarnega inšpektorata

(Nadaljevanje s 1. strani)

di večji obseg dela po učinku, še ne moremo biti zadovoljni s proizvodnostjo dela, ki zaostaja za planom predvsem zaradi naglega povečanja števila novih delavcev. Letošnji plan je predvideval, da bi smeli v družbenem sektorju zaposliti le za 2,9 % več delovne sile kakor lani, toda že v prvem polletju je bilo zaposlenih v odnosu na isto lasko razdobje 7,6 % več delovne sile. Tako stanje je toliko manj sprejemljivo, ker so v industriji še vedno močne tendence po še nadaljnjem zaposlovanju, oziroma poplnevanju delovnih mest.

V pogledu cen in osebne poročne so bile ugotovljene iste tendence, kakor ob analizi gibanja gospodarstva v letošnjem prvem tromesečju. Gre predvsem za nesorazmerno povečanje dohodkov kmečkega prebivalstva (za 38 % v odnosu na isto razdobje lanskega leta) za razliko od dohodkov prebivalstva mest in industrijskih središč, ki so se letos povečali za 22 odstotkov.

Splošni indeks cen na drobno kaže v istih obdobjih povprečno zvišanje za 5 %, in sicer največ pri uslugah (14 %) in hrani (za 6 %), najmanj pa pri industrijskih izdelkih (za 2 %).

nalog gospodarskih organizacij. Poročilo bo predloženo Ljudski skupščini LRS v razpravo.

V nadaljevanju dnevnega reda je Izvršni svet sprejel osnutek zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi proračuna LRS za leto 1957.

Nadalje je IS sprejel načela za delitev sredstev sklada za preventivno zdravstveno varstvo pri Zavodu za socialno zavarovanje LRS v Ljubljani ter dal pritrditve k predračunu dohodkov in izdatkov tega sklada za leto 1958.

V nadaljevanju dela je IS sprejel še dve uredbi, in sicer uredbi za izvrševanje zakona o komasaciji kmetijskih zemljišč, ki vsebuje natančnejše določbe o sestavi komasacijske komisije, komasacijskega postopka itd., kar v lani sprejetem zakonu o komasaciji kmetijskih zemljišč ni bilo podrobno obdelano; ter uredbi o organizaciji in delu Sanitarnega inšpektorata, s katero se podrobno določajo položaj in naloge omenjenega republiškega upravnega organa.

Izvršni svet je imenoval za pomočnika sekretarja za industrijo in obrt dosedanjega direktorja podjetja v gradnji »Mesna industrija« v Zalogu Jožeta Klanjška.

PROMET TRGOVINE, GOSTINSTVA IN TURIZMA SE UGODNO RAZVIJA

Zelo ugodno se razvija promet na področju trgovine, gostinstva in turizma, kjer se povsod računa, da bo dosežen, ponekod celo presežen letošnji družbeni plan.

Na osnovi analiz osnovnih problemov in gibanju našega gospodarstva, ki so bile podane v poročilu in iznesene v obširni razpravi na včerajšnji seji, je Izvršni svet sprejel vrsto sklepov in smernic, ki naj pospešijo poslednje izvajanje letošnjih planskih

Obletnica Prve dalmatinske proletarske brigade

Maribor, 13. sept. — Prva dalmatinska proletarska brigada je včeraj praznovala šestnajsto obletnico ustanovitve. Danes so zastopniki brigade, ljudskih odborov, ZK in ZB iz vseh krajev Dalmacije skupno s članom CK ZKJ in Izvršnega sveta Ljudske republike Hrvatske Vicikom Krstulovićem in kontraadmiralom Andrijem Božanićem položili venec pred spomenik talcev v Mariboru. Ogledali so si tudi kraje, kjer so fašisti streljali talce in celico, v kateri je bil v času predvojnne Jugoslavije zaprt predsednik republike Josip Broz Tito.

Proslava stoletnice prve gimnazije v Makedoniji

Skoplje, 13. sept. (Tanjug). Letos bodo v Makedoniji proslavili stoletnico ustanovitve prve gimnazije v Titovem Velesu. Odbor za proslavo je pripravil program, ki bo trajal do konca leta. Osrednja proslava bo 2. novembra, ko bodo odkrili spominski plošči na poslopju, kjer je bila pred sto leti ustanovljena prva nižja gimnazija v Makedoniji, in na sedanji gimnaziji »Kosta Racin«.

Obisk angleških študentov

Beograd, 13. sept. (Tanjug). — Danes je v letalom prispela v Beograd skupina slušateljev britanske imperialne šole. Skupina je na rednem letnem potovanju po nekaterih evropskih deželah. Pri nas bo do ponedeljka.

Traktoristi iz vse države tekmujejo

Sodeluje 60 najboljših traktoristov iz vseh republik in ekipa mladih graditeljev avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb

Novo mesto, 13. septembra. Danes zjutraj se je začelo na njivah in travnikih kmetijskega gospodarstva pod Trško gorjo, takoj za mladinskim naseljem Vranduk v Mačkovicu prvo zvezno tekmovanje traktoristov in kmetijskih strojnikov. Pred tribuno, okrog katere plapolajo zastave Ljudske tehnike Jugoslavije, je pozdravil šestdeset tekmovalcev direktor kmetijske šole na Grmu inž. Milan Bračička. K začetku velikega tekmovanja so tudi prišli predsednik LT Jugoslavije tovariš Franc Leskošek-Luka, predsednik Glavnega odbora LT Jugoslavije Todor Vujasinović, sekretar OK ZKS Novo mesto Jože Borštnar, komandant Glavnega štaba mladine delovnih brigad Mičo Novkovič in predsednik LT Slovenije Milko

Goršič. Tekmovalce in goste je pozdravil še Todor Vujasinović in zaželel tej veliki manifestaciji kmetijske mehanizacije ob avtomobilski cesti kar najboljši uspeh. Takoj nato so začeli traktoristi tekmovati v treh skupinah. V oranju, spretnostnih vožnjah in v odgovorih na teoretična vprašanja so se kosalci najboljši poklicni traktoristi iz vseh naših republik. Pozno popoldne je tekmovanje še trajalo.

Uspeh prvega tekmovanja traktoristov in strojnikov bodo razglasili v nedeljo dopoldne ob enajstih po velikem zborovanju, ki bo na novomeškem glavnem trgu. Tu si je danes ogledala zanimivo razstavo modernih kmetijskih strojev že množica ljudi.

Tekmovalce skrbno pazi, da je brazda pravilno urezana

Seminar za mlade člane delavskih svetov kmetijskih posestev

V jesenski sezoni prireja Centralni komite LMS v mladinskem izobraževalnem centru v Bohinju letos prvo leto vrsto seminarjev za mlade člane delavskih svetov. Tako se je pred kratkim začel devetdnevni seminar za mlade člane delavskih svetov kmetijskih posestev, ki se ga udeležuje 47 mladih delavcev z 39 posestev. To je prvi seminar, ki je namenjen organom upravljanja iz socialističnih obratov na vasi. Udeleženci seminarja so se doslej seznanili že s številnimi problemi s področja našega gospodarstva, razen tega pa so imeli predavanja o delovnih razmerjih, o delitvi dohodka in o drugih aktualnih političnih vprašanjih.

V posebnih skupinah, ki so jih formalno udeleženci, se pripravljajo še na praktične naloge, ki jih čakajo po vrnitvi. Za zaključek bodo imeli v ponedeljek 15. septembra razgovor s predsednikom Glavnega združenja zveze Jožetom Ingoličem o najvažnejših nalogah kmetijskih posestev. M. E.

TAKOJ NAROCITE »LJUDSKO PRAVICO« ZREBANJE 2E OKTOBRA

ZDA za razširitev trgovine z Jugoslavijo

Izjava pomočnika trgovskega ministra ZDA g. Henry Kearnsa v Zagrebu

Zagreb, 13. sept. (Tanjug) Pomočnik trgovskega ministra ZDA g. Henry Kearns je v Zagrebu izjavil, da si bodo ZDA prizadevale, da bi čim bolj izkoristile sedanje možnosti za razširitev blagovne izmenjave z Jugoslavijo. Naloga gospodarske misije ameriške vlade, ki se že dalj časa muči v Jugoslaviji, je proučiti in predlagati možnosti ne samo za prodajo ameriških proizvodov v Jugoslaviji, marveč tudi za povečanje pošiljk jugoslovanskih proizvodov na ameriški trg.

Gospod Kearns je rekel, da ameriška vlada posveča razvoju gospodarskih odnosov z Jugoslavijo veliko pozornost, kar potrjuje tudi obseg ameriške razstave na Zagrebškem velesejmu. Dejal je tudi, da je to mednarodno prireditve možno uvrstiti med najvažnejše manifestacije te vrste na svetu.

Jugoslovansko-poljska trgovinska zbornica ustanovljena

V kratkem bodo ustanovili tudi Poljsko-jugoslovansko zbornico v Varšavi — Razen blagovne izmenjave možne tudi druge vrste sodelovanja med obema deželama

Zagreb, 13. sept. (Tanjug) Tu so danes ustanovili Jugoslovansko-poljsko trgovinsko zbornico, ki bo, kot je bilo poudarjeno na ustanovnem občnem zboru, skrbela za razširitev gospodarskega sodelovanja med obema deželama. Poljsko-jugoslovansko trgovinsko zbornico z istimi nalogami bodo kmalu ustanovili v Varšavi.

Ustanovnemu občnemu zboru sta prisostvovala predsednik poljske zunanjetrgovinske zbornice Karel Adamovitz in generalni tajnik jugoslovanske zunanjetrgovinske zbornice Ivo Barballič, ki sta v imenu svojih organizacij obljubila vsestransko podporo jugoslovansko-poljskima zbornicama. Predsednik poljske zbornice Adamovitz je poudaril, da zdaj uspešno potekajo pogajanja o izboljšanju poljsko-jugoslovanskih gospodarskih stikov. Izrazil je prepričanje, da bo prek teh zbornic možno najti nove priložnosti za razširitev sodelovanja.

Generalni tajnik jugoslovanske zunanjetrgovinske zbornice Ivan Barballič pa je izrazil zadovoljstvo, ker smo prvo mešano zbornico ustanovili ravno s Poljsko.

Rekel je, da je jugoslovansko-poljska izmenjava iz leta v leto večja, da pa še ni dosegla zadostnega obsega. Mimo blagovne izmenjave pa je možno sodelovanje tudi v nekaterih drugih področjih, kot sta n. pr. industrijska kooperacija in izmenjava kmetijskih izkušenj.

NOVE TOVARNE SAMO, KJER SO SUROVINE!

Industrija gradbenega materiala se mora tako razvijati enakomerno in v skladu s potrebami operative. Pri izgradnji novih zmogljivosti in rekonstrukcij industrije gradbenega materiala se je treba orientirati na rajone, ki so primerni za preskrbo s surovinami. Zlasti je važno, da bi v krajih, kjer ni gline za izdelavo opeke, zgradili opekarne oziroma obrate, ki lahko uporabljajo ondojne surovine. Tako bi se izognili velikim transportnim stroškom, kot se to dogaja pri opeki, ki jo iz Vojvodine vozijo v Slovenijo in druge oddaljene kraje.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA ZVEZNE GRADBENE ZBORNICE

Gradbenim podjetjem omogočiti specializacijo za daljše obdobje

Priprave za sestavo družbenega plana za leto 1959 — Centralizirana ali decentralizirana organizacija gradbišča na avtomobilski cesti?

Beograd, 13. sept. (Tanjug) Na sestanku izvršnega odbora Zvezne gradbene zbornice v Beogradu so razpravljali o sestavljanju družbenega plana v gradbeništvu za prihodnje leto.

Dosedanje izkušnje pri sestavi in izpolnjevanju plana gradbeništvu kažejo, da je treba planiranje delovnih nalog v tej panogi vkladiti s njenimi proizvodnimi zmogljivostmi. V tej zvezi je izvršni odbor Zvezne gradbene zbornice izvedel anketo v vseh podjetjih gradbene operative, industrije gradbenega materiala in v podjetjih za zaključna gradbena dela. Odgovori iz te ankete na vprašanja o stanju mehanizacije delovne sile in virov za preskrbo z gradbenim materialom bodo opora pri sestavi osnutka družbenega plana za 1959. V izvršnem odboru sodijo, da je še zlasti važno, da bi v družbenem planu enakomerno porazdelili gradbena de-

la po vrstah, upoštevajoč pri tem, da je treba zaposliti vso mehanizacijo in omogočiti gradbeni operativi, da se v daljšem obdobju specializira za določene posle.

Pri izvajanju takšne zamisli o razvoju industrije gradbenega materiala je Zvezna gradbena zbornica naletela na dokajšen odpor komunalnih skupnosti in gospodarskih organizacij, ki si prizadevajo po vsej sili razvijati industrijo gradbenega materiala, čeprav nimajo na svojem področju ustreznih surovin.

Na sestanku so tudi sklenili, da bodo proučili organizacijo gradbišča na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb, kjer nameravajo nekateri prihodnje leto na avtomobilski cesti v Srbiji zajeti vsa podjetja z eno direkcijo, ki bi razpolagala z vso mehanizacijo in delovno silo gradbenih podjetij. V podjetjih, ki so letos sodelovala na gradnji avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb pa sodijo, da bi bilo veliko koristneje, če bi vsako podjetje gradilo svoj odtok s svojo mehanizacijo in delovno silo.

Prikaz bitke za življenje

V prostorih ljubljanske poliklinike se je ustavila potujoča razstava o protituberkulozni zaščiti

V prostorih ljubljanske poliklinike se je za približno mesec dni ustavila potujoča razstava, katere bogato dokumentarno gradivo so bili zbrali za razstavo v Portorožu, kjer je bil pred meseci kongres ftiziologov Jugoslavije. Razstava ponazarja uspehe in načine zatiranja tuberkolize v Sloveniji in lahko rečemo, da sta bila zanj v Ljubljani nad vse posrečeno izbrana čas in kraj; odprli so jo v tednu borbe proti TBC in to v prostorih, kamor dnevno prihaja na stotine ljudi.

ustavimo samo pri tistih grafičnih in zbranim gradivom, ki se nam zdi v borbi proti jetiki najbolj zanimivo.

ČE SE ZDRAVITI — SE JE MOGOČE UPRETI TUDI JETIKI

Tu imamo dvojne podatkov o tem, med katerimi sloji jetika najbolj razsaja in kje je umrljivost za to boleznijo najvišja. Ta dva podatka sta si namreč na videz v hudem nasprotju. Medtem ko vidimo, da je umrljivost

za TBC najvišja med kmeti — 32 na 100 na novo obolelih, zvezo hkrati, da je obolevnost na deželi razmeroma nizka, celo dvakrat nižja kot med delavci v industrijskih središčih. To navidezno nasprotje je le potrdilo temu, kar bi morali ljudje vedeti: če se pravočasno zdravijo z zdravniških nasvetih, tuberkuloza domala ni več smrtno nevarna. Delavec razmeroma pogosto oboleva za tuberkulozo, umrljivost pa je nizka, ker se zna pravočasno in redno zdraviti. S kmeti pa je drugače. Če-

prav je tudi zanje zdravljenje brezplačno, se jim zdi škoda časa in boleznine ne jemljejo tako resno, odtegujejo se zdravljenju in zato je pri daleko manjši obolevnosti smrtnost za TBC pri kmečkem prebivalstvu višja.

PRAVOČASNO ODKRITA BOLEZEN SKRAJŠA DOBO ZDRAVLJENJA

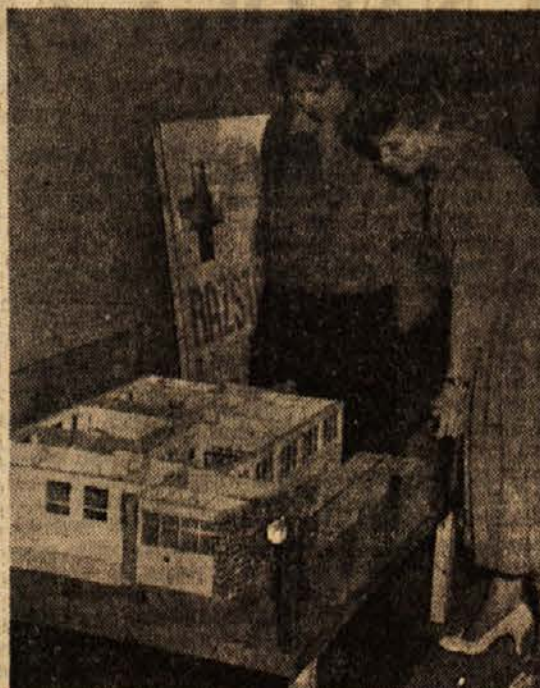
Drug podatek, ki je lahko naša res dobro organizirani mreži protituberkuloznih ustanov v ponos, je podatek o preventivnih akcijah. Od 1947 do 1950 so s fluorografijo zajeli le 0,3 % slovenskega prebivalstva, v letih, ki so sledila, pa so jih zajeli skoraj 100 % oziroma 95 %. Taka akcija je sicer draga, saj je skupno terjala več kot 103 milijone din, je pa tudi z gospodarskega stališča neprecenljiva. En fluorografski posnetek stane 90 din ter odpade na novo odkrit primer tuberkuloznega bolnika približno 21.000 din stroškov. Ti stroški pa se nam že povrnejo, če je moč skrajšati zdravljenje le za 25 dni. Dobo trajanja zdravljenja pa diktira pravočasno oziroma zakasnelo zdravljenje.

Matere si bodo še zlasti ogledale podatke, kolikšne prednosti se jim obetajo, če se bodo poslužile BCG zaščite svojih otrok. Izreden padec umrljivosti otrok zaradi tuberkuloznega meningitisa moramo pripisati namreč prav tej akciji, uspeh pa bi bil lahko še večji, če bi BCG res dosledno izvajali.

TUDI DRUGO PO SLOVENIJI SI BODO LAHKO OGLEDALI TO RAZSTAVO

S to razstavo, ki jo bodo kasneje prenesli še v druge centre Slovenije, začena ljubljanska Poliklinika svojo novo, dodatno funkcijo — široko popularizacijo preventivnega zdravstvenega varstva in razširitev zdravstvene vzgoje med ljudmi. Na njenih hodnikih bo tudi v bodoče na razpolago prostor CHZ-ju in Rdečemu križu ter drugim organizacijam, ki bi želele bodisi ob določenih akcijah ali stalno urejati podobne razstave n. pr. o borbi proti alkoholizmu, proti nezgodam pri delu, o otroškem zdravstvenem varstvu, itd. Vse to v želji, da bi se prihajajoči bolniki in svojci, medtem ko se zdržujejo na Polikliniki, seznanili z zdravstveno problematiko pri nas, z načini ocvanja zdravja in podobnim.

Preveč bi bilo, če bi hoteli vsaj na kratko pokazati vsebino sedanje razstave. Naj se zato

Z razstave o zaščiti pred tuberkulozo

NAŠ PREGLED Bistvo razlik

Za letošnje zasedanje Generalne skupščine se je nakopičila vrsta vprašanj, ki jih pred meseci se nihče ni mogel predvideti. Kriza na Bliznjem vzhodu, ki je tako vznemirila vse človeštvo, da so se vprašali, ali je svet res spet na robu katastrofe, je že mimo, spor zaradi kitajskih obalnih otokov, na katere so se pripelpli kuomintangovci, pa grozi, da okuži tisto vzdruženje optimizma, ki je v zadnjih tednih zavladovalo na svetu.

posebnimi varnostnimi silami OZN, za kar pa ni ne pogojev ne potreb. Arabske resolucije niso sprejeli zato, da bi podaljšali življenje nekemu režimu, marveč da najdejo izhod iz krize, v kateri se je znašel Bliznji vzhod po britanski in ameriški intervenciji. Hammarskjöldovo poslanstvo je bilo sploh zelo težavno, saj je moral najti sredino in za vse sprejemljivo rešitev iz sedanjega položaja. Zdaj kaže, da bo OZN imenovala svojega posebnega veleposlanika v Damasku in posebnega funkcionarja v Amanu. Vsekakor pa bi bilo v interesu same OZN, ko bi Hammarskjöldovo poslanstvo do kraja uspelo.

Zagotovitev neodvisnosti

Končni namen skrbništva OZN v doslej še nesamostojnih deželah

New York, 13. sept. (Tanjug). V Generalni skupščini OZN bodo letos še posebej razpravljali o deželah, ki zanje skrbi OZN. Značilno je, da so bile dosedanje razprave o teh vprašanjih v OZN zelo obširne, zelo dolge in zapletene, napredek pa je bil ponesrečen. Teh dežel in področij je 67 in onod živ na 150 milijonov ljudi (po nekaterih podatkih celo 200).

s 3,1 milijona prebivalci v francoski upravi, Nigerija s 25 milijoni prebivalcev pod britansko oblastjo in Zahodna Samoa s 83.000 prebivalci pod oblastjo Nove Zelandije. V razpravi o skrbniških problemih bodo letos govorili predvsem o francoskem Togu. Francija hoče razveljaviti pogodbo z OZN in Togo vključiti v francosko unijo. Po aprilskih volit-

niške pogodbe, razen če naj bi dežela dosegla popolno samostojnost. Dokaj problematična bo razprava o poročilu odbora za posebne usluge v Jugozahodni Afriki, ki je dejansko že zelo dolgo kolonija Južnoafriške unije. Odbor je predlagal, naj bi razdelili to področje in tako uredili spor med OZN in Unijo, v kar pa večina delegacij v OZN note privoliti. Tudi letos bodo razpravljali o rasnem zatiranju v Južnoafriški uniji, posebej še o zatiranju indijskega prebivalstva. Odpro je tudi še vprašanje meja med bodočo neodvisno Somalijo ter Etiopijo.

Ko zaseda Generalna skupščina OZN, plapolajo pred newyorško palačo te svetovne organizacije zastave vseh dežel, ki so v njej vključene in ki jih je zdaj 82.

Ta skrb OZN prihaja do izraza v dveh oblikah. Skrbniški svet OZN terja od kolonialnih držav, ki imajo 57 nesamoupravnih področij z več kot 128 milijoni prebivalcev, da mu vsako leto poročajo o položaju v teh deželah. Razen Portugalske so začele po sklepu Generalne skupščine iz leta 1948 vse ostale države pošiljati svoja poročila, o katerih Svet razpravlja ter nato predlaga priporočila, ki pa jih kolonialne države niso dolžne uveljaviti. Vendar dobiva OZN na ta način vpogled v položaj v teh krajih. OZN si trenutno prizadeva najti najprimernejše metode proučevanja poročil, ki naj omogoči smotrna priporočila.

vah v Togu pa se je položaj spremenil. Zmagala je stranka, ki je proti razveljavitvi skrbniškega sveta OZN. Medtem ko so prejšnji prodajalci imeli navado reči »razprodano«, zdaj kratko malo povedo, da listov »ni več«. Podoben položaj je tudi glede naročnikov. Nekateri izmed njih ne prejemaajo več jugoslovanskih listov, drugim pa jih dostavljajo zelo nerodno. Ljudje se v številnih pismih pritožujejo, da jih ne dobivajo, čeprav so si jih naročili. Čedalje bolj očitno je namen, da bi razpečevanje jugoslovanskih časnikov v Sovjetski zvezi, ki je dogovorjeno med drugim tudi s sporazumom o kulturnem sodelovanju med obema deželama, postopoma docela ukinili. Na to kažejo tudi naslednja dejstva. Medtem ko so imeli v prvem tromesečju t. l. iz Sovjetske zveze naročenih (prek posameznih naročil in prek sovjetske ustanove za razpečevanje tiska) 2555 izvodov »Borbe«, se je v drugem tromesečju njihovo število zmanjšalo na 2503, od 1. julija dalje pa na 595 izvodov. Toda celo tako drastično zmanjšano število izvodov »Borbe«, ki pride v SZ, dejansko ni več dostopno sovjetskim bralcem. V sovjetskih časnikih so bili pred nekaj dnevi objavljeni oglasi s pozivom na naročilo tujih publikacij. V oglasih so bili upoštevani časniki vseh dežel ljudske demokracije, kakor tudi glasila komunističnih partij na Zahodu.

Kitajske nadloge
Peking, 12. sept. (Tanjug). Vsi pekinški listi so objavili odredbo CK KP Kitajske, po kateri se bo na Kitajskem še zaostriela kampanja za uničevanje muh, podgan, vrabcev in komarjev. »Ze Min Zi Bao« ugotavlja v uvodniku, da so v dosedanjih akcijah uničili po vsej deželi nad 1,5 milijarde podgan, nad 1,5 milijarde vrabcev, več kot 74 milijonov kg muh in nad 8,6 milijona kg komarjev. Hkrati s sklepom CK o nadaljnji akciji zoper »štiri nadloge« so časniki objavili še nekatera navodila CK, ki imajo prav tako značaj uradnih partijskih dokumentov: o zbiranju gnoja za bližnjo setev in sploh o zboljšanju plodnosti zemlje, o namakalnih delih ter v tem okviru o širokem gibanju za socialistično in komunistično vzgojo na vasi.

ZAKAJ ZAPIRAJO svoja okna

V zadnjem času so v Sovjetski zvezi državljani onemogočili, da bi prišli do jugoslovanskega tiska. V kioskih naših listov ni več najti. Medtem ko so prej prodajalci imeli navado reči »razprodano«, zdaj kratko malo povedo, da listov »ni več«. Podoben položaj je tudi glede naročnikov. Nekateri izmed njih ne prejemaajo več jugoslovanskih listov, drugim pa jih dostavljajo zelo nerodno. Ljudje se v številnih pismih pritožujejo, da jih ne dobivajo, čeprav so si jih naročili. Čedalje bolj očitno je namen, da bi razpečevanje jugoslovanskih časnikov v Sovjetski zvezi, ki je dogovorjeno med drugim tudi s sporazumom o kulturnem sodelovanju med obema deželama, postopoma docela ukinili. Na to kažejo tudi naslednja dejstva. Medtem ko so imeli v prvem tromesečju t. l. iz Sovjetske zveze naročenih (prek posameznih naročil in prek sovjetske ustanove za razpečevanje tiska) 2555 izvodov »Borbe«, se je v drugem tromesečju njihovo število zmanjšalo na 2503, od 1. julija dalje pa na 595 izvodov. Toda celo tako drastično zmanjšano število izvodov »Borbe«, ki pride v SZ, dejansko ni več dostopno sovjetskim bralcem. V sovjetskih časnikih so bili pred nekaj dnevi objavljeni oglasi s pozivom na naročilo tujih publikacij. V oglasih so bili upoštevani časniki vseh dežel ljudske demokracije, kakor tudi glasila komunističnih partij na Zahodu.

Jugoslovanski časniki sploh niso bili omenjeni. Značilno je tudi, kaj se je zgodilo z »Medjunarodno politiko«, ki jo izdaja Zveza novinarjev Jugoslavije. Glavna uprava »Sojuza pečati« v ministrstvu za zveze je poslala 24. maja »Jugoslovanski knjigi« pismo, v katerem je odpovedala revijo. V pismu je naveden tale razlog: To je posledica opozoril, ki jih v zadnjem času sovjetski bralci deželje posreduje pošiljajo organom Sojuz pečati, ki v ZSSR razpečava revijo »Medjunarodna politika«. Naši naročniki opozarjajo, da se v tej reviji čedalje pogosteje pojavljajo članki o važnejših vprašanjih razvoja svetovnega sistema socializma in mednarodnega delavskega in komunističnega gibanja s samovoljnimi sodbami, ki so navzkriž z očitnimi dejstvi in v nasprotju s njihovimi svetovnimi nazorom. Torej so prepovedali razpečevanje revije v Sovjetski zvezi zaradi tega, ker se njeno pisanje baje ne ujema s svetovnim nazorom nekaterih sovjetskih bralcev. Kako je možno tako pojasnilo vskladiti s politiko boljšega razumevanja in seznanjanja med narodi, za katero se v besedi zavzema ZSSR, čemur naj bi v dobrni meri prispevala tudi svobodna mednarodna izmenjava misli in tiska. Opustitev razpečevanja naših listov nikakor ni v skladu z Beograjsko deklaracijo, v kateri je bil med drugim poudarjen pomen, ki ga vladni obeh dežel pripisujeta vsestranskemu medsebojnemu spoznavanju zaradi razvijanja prijateljskega sodelovanja med narodi. Prav tako pomeni takšno ravnanje kršitev jugoslovansko-sovjetskega sporazuma o letošnjem kulturnem in znanstvenem sodelovanju, ki je bil sklenjen letos 21. januarja v Moskvi. V tem sporazumu je govora o nadaljnjih ukrepih za razširitev in zboljšanje medsebojnega razpečevanja časnikov in revij obeh dežel. Sovjetski organ se izgovarja s domnevnim mnenjem sovjetskih bralcev. Takšen izgovor je v mednarodnih odnosih neobičajen in nesprejemljiv, lahko pa bi mimogrede omenili, da so uredništva naših časnikov in revij dobila številna pisma sovjetskih bralcev, v katerih ti izpričujejo veliko zanimanje za pisanje jugoslovanske tiska. Jugoslovanski bralci se pogosto ne strinjajo z glediščem o razvoju socializma in mednarodnega delavskega gibanja, ki jih navajajo sovjetski časniki in revije. A vendar to ni razlog, da bi skrčili ali prepovedali razpečevanje sovjetskih listov pri nas. Našim državljanom so dostopni z naročilom ali v kioskih, tako »Pravda«, »Izvestija«, »Novoje vremja«, »Sovjetska zveza« in druge. Njihovega razpečevanja pri nas nihče ne ovira. Te dni je »Jugoslovanska knjiga« z oglasom v tisku pozvala ljudi na naročilo tujih časnikov, tudi sovjetskih. Najnovejši ukrepi proti našemu tisku v Sovjetski zvezi se časovno ujemajo z vrsto drugih ukrepov proti naši deželi. Jugoslavijo prikazujejo bralcem izključno skozi prizmo protijugoslovanske gonje in v ta namen zapirajo okna, skozi katere je prodirala »nevarna« podoba prave Jugoslavije. D. D. M.

Obisk iz OZN

Beograd, 13. sept. (Tanjug). V Beograd je prispel za nekaj dni direktor Urada OZN za javne informacije George Ivon Smith. Na letališču sta ga pozdravila načelnik političnega oddelka državnega sekretariata za zunanje zadeve Vjekoslav Cvrlje in direktor informacijskega centra OZN v Beogradu Milan Hofman. Vpliv OZN na kolonialne dežele in dežele pod skrbništvom je prišel najbolj do izraza na političnem področju, ker je v njih čedalje več Afričanov na odgovornih položajih v lokalnih vladah. Uspešno se razvija lokalna samouprava, pristojnosti krajevnih zbornic so vedno večje, volilno pravico pa ima čedalje več ljudi, ki se tudi vedno bolj organizirajo v raznih političnih strankah. Največji uspeh je bil dosežen lani z ustanovitvijo Gane, so pa tudi možnosti, da bo pet izmed desetih dežel pod skrbništvom do leta 1960 proglašeni za neodvisne dežele in samoupravna področja: Somalija, ki ima 1,2 milijona prebivalcev in je v italijanski upravi. Togo z milijonom prebivalcev in Kamerun

Blokada Kemoja

Tajpeh, 13. sept. (Reuter). — Kitajska blokada obalnih otokov se nadaljuje. Le eni tajvanski ladji je uspelo prepeljati na Kemoj živila in strelivo. Predstavnik ameriških sil na Tajvanu je izjavil, da ameriške ladje še nadalje ščitijo tajvanske preskrbovalne konvoje. Tajvansko obrambno ministrstvo je objavilo, da je začela kitajska artiljerija danes ob 16. uri po krajevnem času znova obstreljevati Kemoj in je v dveh urah izstrelila na otok nad 4000 granat. O žrtvah in materialni škodi poročilo nič ne pove.

V SPOMIN VSEM ŽRTVAM NACISTIČNE NEMCIJE

Spomenik v Etersbergu

Velikanski spomenik, ki ga bodo danes odkrili v Etersbergu, na kraju, kjer je nekoč stalo taborišče, ni samo spomenik žrtev v Buchenwaldu in njegovih podružnicah, marveč tudi spomenik žrtev v Auschwitzu, Dahauu, Mathausenu in drugih taboriščih in sploh vseh žrtev nacistične Nemčije. To je prav tako spomenik vsem borcem, ki so se širom po Evropi borili proti Hitlerjevi tiraniji in fašističnemu divjaštvu. Spomenik bodo odkrili v Buchenwaldu kot prvem nemškem koncentracijskem taborišču. Odkril ga bodo na dan, ko je Göbbels pred 14. leti razglasil, da je v Buchenwaldu med anglosaškim bombardiranjem izgubil življenje voditelj nemških komunistov Thälmann, ki ga dejansko sploh ni bilo v taborišču (bil je ubit 18. aprila 1944). Interniranci so na skrivaj, hkrati pa slovesno priredili komemoracijo Thälmannu 18. septembra istega leta, kar je prikazano tudi na reliefu spomenika. Odkritju spomenika bo prisostvovalo 3000 tujcev in okrog 1000 Nemcev iz obeh Nemčij — preživelih internirancev, delegatov in predstavnikov. Na 18 krajih spomenika bodo prižigali večni plamen v spomin 51.000 padlih. Velikanski, več ton težki zvon bo zazvonil prvič v navzočnosti preživelih tovarišev. Preživeli bodo obudili spomin na borbeno enotnost, tovari-

štvo in prijateljstvo, ki je povezovalo vse antifašiste, katere je vodilo mednarodno taboriščno komunistično vodstvo, v katerem so vsi člani velikih in malih partij v šoli trpljenja in boja dali vse za svobodo in enakopravnost med narodi. Tem idealom in izkoreninjenju fašizma je takoj po osvojitvi taborišča priseglo 21.000 preživelih antifašistov. Do izbruha druge svetovne vojne je bilo v Nemčiji le šest koncentracijskih taborišč. Od začetka vojne do 1942 so ustanovili nadaljnjih devet taborišč, od 1942 dalje pa je število taborišč strahovito narasčalo, toda vsa so bila podružnice enega izmed teh prvih 15 taborišč. Buchenwald, ki je bil med največjimi, je imel okrog 30 moških in ženskih taborišč, med katerimi so bila najstrašnejša Dora, Laura in Elrich, v katerih so bile instalirane podzemne tovarne za sestavljanje bomb V-1 in V-2. Vse internirance so imeli za sužnje Tretjega rajha, za vsa taborišča pa sta veljala dva esesovska ukaza: 1. delo v taboriščih mora izrjavati, da bi dosegli maksimum produktivnosti. 2. delovni čas je neomejen. V Buchenwaldu so bili zaprti otroci — najmlajši Stefan Georg je imel pet let, pa tudi starci; pripadniki 18 narodov, od delavcev in kmetov do vseučilišnih профе-

sorjev; ljudje vseh nazorov, od komunistov do neopredeljenih, in celo tisti, ki so tako ali drugače služili nacizmu. Taborišče je obsegalo 80 barak, med katerimi je bila tudi posebna bolnišnica za preizkušanje raznih zdravil in vivisekcijo, higienski inštitut, kjer so na otrocih delali poskuse kakor na poskusnih kuncih. Tu so bile tudi barake bolnih in izčrpanih, kjer so po več dni skrivali mrtve, da bi dobili njihovo hrano, kjer je zaudarjalo po mrljih in so se širile nalezljive bolezni. Godba internirancev je igrala ob odhodu na delo in ob povratku. Odrpli so tudi kinematograf, v katerem so predvajali filme z nacistično propagando, javno hišo s kakimi 20 ženskami, ki so jih pripeljali iz ženskih taborišč in jih tako nagradili za mučenje in ovajanje antifašistk. Med nje so zahajali vohuni in provokatorji, ki so običajno nekega dne izginili brez sledu. In imeli so kamnolom in tovarne. V takšnem Buchenwaldu z vsemi temi nacističnimi institucijami, od krematorija, v katerem so uničevali ljudi, do javne hiše, kjer so jih poniževali, od kamnoloma, kjer so internirance obešali, da bi iz njihove kože napravili senčnike za vile esesovskih poglavarjev in platnice Hitlerjevega »Mein Kampf«, do tovarn, kjer so ljudje umirali od naporov — v tej množici antifašistov, kriminalcev, kvistlingov, provokaterjev in ovađuhov, je nekega dne zrasla močna množica antifašistov, zavednih borcev taborišča smrti, ki je 11. aprila 1945 začela upor in z orožjem osvobodila taborišče. Dj. N.

Ugodne perspektive

Sergej Kraigher o uspehu svojega potovanja v Damask in Bagdad

Beograd, 13. sept. (Tanjug). S potovanja v Damask in Bagdad se je danes vrnil v Beograd član Zveznega izvršnega sveta Sergej Kraigher, ki se je kot predstavnik Zveznega izvršnega sveta mudil v Siriji in Iraku kot gost vlad ZAR in Iraka. V Siriji je bil Kraigher tudi na mednarodnem velesojmu v Damasku, na katerem razstavlja tudi jugoslovanska industrija. Po povratku v Beograd je Sergej Kraigher danes izjavil, da je imel v Damasku razgovore z gospodarskimi funkcionarji ZAR in pokrajine Sirije in da so ob tej priložnosti ugotovili, da je možno

plodnejše gospodarsko sodelovanje na podlagi dolgoročnih dogovorov. Mislim, da je bil še posebno koristen obisk v Iraku, kjer sem govoril z ministri gospodarskih resorov te republike,« je rekel Kraigher. »Ugotovili smo, da so na podlagi prijateljskih odnosov med našima deželama, ki slone na skupnem boju za neodvisnost in hitrejši razvoj, dani vsi pogoji za tesno gospodarsko sodelovanje.« Pripomnil je, da sta gospodarski delegaciji obeh dežel že začeli pogajanja v tem smislu in da bodo ta pogajanja rodila ugodne sadove.

množica antifašistov, zavednih borcev taborišča smrti, ki je 11. aprila 1945 začela upor in z orožjem osvobodila taborišče.

Zivi mrtvec iz Buchenwalda

NEKONTROLIRANA JEDRSKA EKSPLOZIJA

Washington, 13. sept. (AFP). — V Nevada, kjer delajo jedrske poskuse, je eksplodiralo nekaj fisijekega materiala. Predstavniki komisije za jedrsko energijo je izjavil, da pri tem ni bil nihče izpostavljen sevanju in da so serijo poskusov, ki bi jo morali začeti v terek, odgodili do četrtka.

Obisk iz Maroka

Beograd, 13. sept. (Tanjug). Te dni bo v hašo državo prispel predsednik maroške posvetovalne skupščine Ben Barka, ki ga je povabil na obisk predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić.

OB OSNUTKU NOVE FRANCOSKE USTAVE

PETA REPUBLIKA?

»Ustave ni moč krojiti po meri nekega človeka«, je dejal bivši premier Mendès-France, ko je vrednotil načrt nove ustave, ki jo je 4. septembra uradno razglasil sedanjí predsednik francoske vlade De Gaulle. Osrednja značilnost 92 dokaj zgoščenih členov novega ustavnega osnutka je namreč v tem, da osredotoča domala vsa oblast v rokah predsednika, ki bo seveda, kolikor bi večina volivcev v Franciji in tako imenovanih francoskih čezmorskih posestvih odgovorila na referendumu čez dva tedna (28. septembra) z »da«, general Charles De Gaulle. Gre za nov ustavni mehanizem, ki se bistveno razlikuje od klasičnih francoskih ustav Tretje, (1875) in Četrte republike (1946) in polpretekle parlamentarne tradicije sploh.

Po predloženem osnutku predsednik republike ni samo šef države in vrhovni poveljnik oboroženih sil, marveč je, kar je najvažnejše, najvišji in edini politični ter ustavni arbiter med izvršilno in zakonodajno oblastjo, se pravi vrhovni razsodnik, ki potem, ko je slišal obe strani, suvereno in dokončno razsodi med njima. Njegova dolžnost je, če delno povzamemo tretji člen ustavnega osnutka, »da skrbi za spoštovanje ustave in zagotovi s svojo arbitražo pravilno funkcioniranje javnih oblasti, kontinuiteto države, razen tega je predsednik jamstvo nacionalne neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti države, spoštovanja mednarodnih pogodb« itd.

V njegovih rokah je združeno več oblasti, kakor jo imata ameriški predsednik in britanski premier skupaj. Predsednik republike vodi seje vlade, imenuje prevega ministra (posebna značilnost) ter po posvetovanju z njim tudi ostale ministre, ratificira mednarodne pogodbe, dalje imenuje tudi ostale visoke vojaške in civilne uslužbence. Parlament nima nad njegovim delom nikakršnega nadzorstva, marveč je predsednik odgovoren le posebej predvidenemu organu, Visokemu sodišču, v primeru veleizdaje. Značilen je tudi način izvolitve predsednika republike, ki ga izbere posebno volilno telo, v katerem so člani obeh domov parlamenta, določeni delegati občinskih svetov, dalje člani svetov departmajev in skupščin prekomorskih ozemelj. Kako daleč sega njegova pristojnost, ponazarja pravica, da lahko v katerem koli trenutku po posvetovanju s prvim ministrom in predsednikoma obeh domov razpusti skupščino. Nekakšen vrhunec njegovih števinskih pooblastil pa je člen, ki določa, »da skrbi za reši-

niso »politični ljudje«, marveč zgolj nekakšni »veliki pomočniki« predsednika, najvišji uradniki, oziroma šefi administracije.

Parlament je tudi po novem osnutku dvodomen (skupščina in senat), vendar pa je njegova pristojnost bistveno okrnjena v primerjavi s pravicami, ki jih je imel v Tretji in Četrta republiki. Praktično je skoraj brez možnosti iniciative in ima v celotnem sistemu jasno začrtano drugorazredno vlogo, kar ocenjujejo kot posredno likvidacijo tradicionalnih republikanskih institucij. Njegova pristojnost se izčrpa v zelo omejeni zakonodajni oblasti, pri čemer se lahko ukvarja z javno administracijo, socialno politiko, laištvom, cenami, mezdami, reformami vzgoje, medtem ko nima besede v vprašanih tako imenovane »visoke politike« (zunanjí odnosi, vojska).

Gre torej za daljnosežno okrepitev izvršilne oblasti, ker bo ta koncentracija pri vrhu nujno prišla do izraza tudi v nižjih upravnih organih. Država bo pač po vsem tem še bolj odmaknjena od preprostega državljanja, medtem ko se bo birokratski aparat razbohotil. »De Gaullova ustava je polzkuš«, opozarjajo pristaši Gibanja za varstvo državljanov, »da se pravno formira in uveljavi ustanovitev vojaško-birokratičnega aparata, ki skriva v sebi nevarnost nadaljnjega razvoja k režimu avtoritativno-fašističnega tipa«.

To bi bil v nekaj osnovnih obrisih prvi, najboljše del ustave, ki obravnava »politični sistem in pristojnost države«. Drugi del pa razčlenjuje eno najbolj bolečih točk — strukturo odnosov Francije s tako imenovanimi čezmorskimi posestvi. Ustavni osnutek je tu v nasprotju s konciznostjo prvega dela dokaj ohlapen, »okvirnen«. Prekomorska ljudstva naj bi po teh določbah izbirala med integracijo, statusom quo in federacijo. Ustanovitve in politične strukture federacije ustava ne določa, marveč to prepušča bodočim sporazumom. V načrtu pa je, da je predsednik republike tudi predsednik federacije. V pristojnost federacije naj bi sodila zunanja politika, narodna obramba, ekonomska in finančna politika, izkoriščanje strateških surovin, nadzorstvo nad pravosodjem, visokim šolstvom itd.

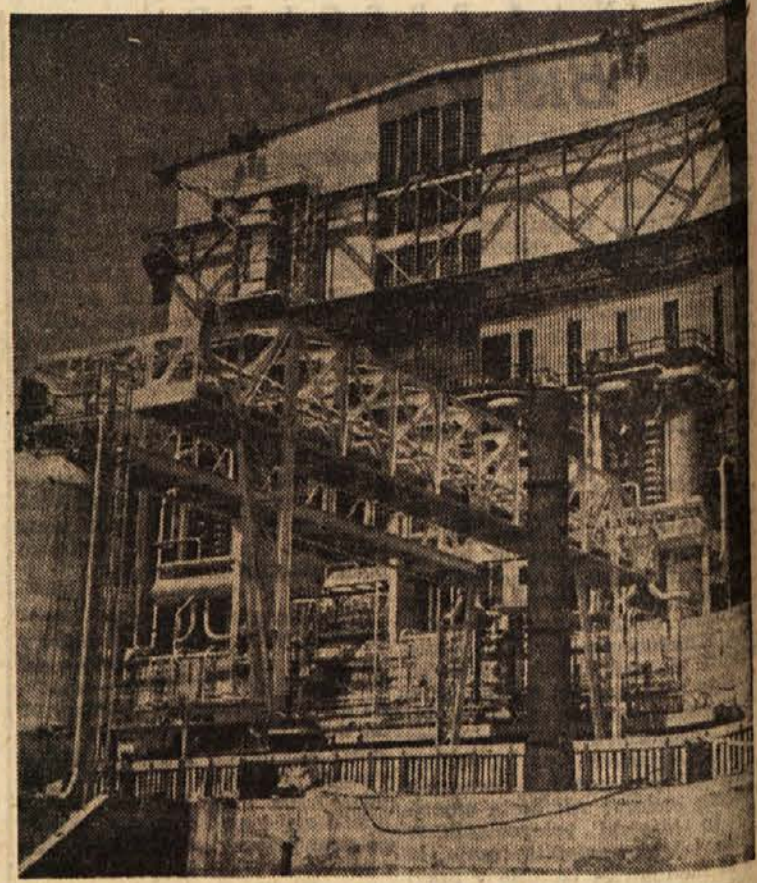
Posebno značilno je, da v ustavi ni niti besede o Alžiriji, ki

jo v Parizu še naprej obravnava kot del Francije. To koncepcijo poskušajo zdaj še izrecno podčrtati z dejstvom, da bodo francoski predstavniki bojkotirali »alžirsko razpravo« na bližnjem zasedanju Generalne skupščine OZN. Alžircem je tako v nasprotju s prebivalci drugih »čezmorskih posesti«, ki vsaj formalno lahko izbirajo svoj bodoči položaj, dopuščena zgolj možnost glasovati z »da ali ne« o novi ustavi po kampanji, ki jo vodijo vojska in odbori tako imenovane »narodne rešitve« z Massujevimi padalci na čelu.

Ta bežni, informativni prerez ustavnega osnutka dokaj jasno razkriva temeljne koncepcije in cilje družbenih in političnih sil, ki podpirajo De Gaullovo politiko. Proces, ki se je začel 13. maja, naj bi s sprejemom ustave dobil tudi najvišjo pravno potrditev. Celotni ustavni sistem, ki si predvsem

prizadeva uzakoniti praktično domala neomejeno oblast enega človeka, je v očitnem neskladju s tistimi demokratičnimi in republikanskimi izročili, ki so pomnila s svojimi originalnimi zamislimi in institucijami dragocen prispevek Francije v splošno zakladnico teorije o moderni državi.

»Vsi se danes v Franciji strinjajo«, če povzamemo ugotovitev Sartra, »da je Četrta republika mrtva in da je ni moč oživeti. Toda ta naloga ne pripada nemu človeku s pooblastili nekakšnega nedednega monarha«, kakor jih je ocenil Mendès-France, marveč ljudstvu po načelu »oblast ljudstva za ljudstvo in s strani ljudstva« (Deklaracija o človeških in državljanovih pravicah iz l. 1789), ki jo omenja tudi sedanjí osnutek v svoji kratki deklarativni preambuli. Ali je to moč ostvariti z razvojem v smeri avtoritativnega, absolutističnega režima? »De Gaulle 1958«, pripominja radikalno usmerjeni italijanski zunanje-politični kronist, »ni De Gaulle iz leta 1940«.

Francoski jedrski reaktor, ki ga gradijo v Marconcu

KAR ZA BOMBE NE VELJA

Vprašanje cene odločilno v miroljubni uporabi atomov?

Zeneva, septembra

Več tisoč znanstvenikov v Zenevi že nekaj dni razpravlja o metodah proizvodnje in možnosti miroljubne uporabe jedrske energije. Razprave, ki se začnejo ob devetih zjutraj, trajajo do petih popoldne, izven dvorane pa jih potem nadaljujejo po hodnikih in stranskih prostorih palače OZN.

Ze prvi referati so zbudili živahne komentarje. Na enem izmed sestankov za novinarji, ki jih je vsak dan po nekaj, so obiskovali v vprašanih vodjo sovjetske delegacije profesorja Jemeljanova v zvezi z njegovim referatom o bodočnosti električne energije iz jedrskih virov v Sovjetski zvezi.

Na vprašanje, koliko velja največji sovjetski reaktor (420 megavatov) in koliko bo tako pridobila elektrika stala v primerjavi s konvencionalno, je sovjetski znanstvenik dejal, da ne bi bilo treba graditi toliko različnih tipov reaktorjev, uporabljalati tako raznoliko oplemeniteni uran, ko bi bili stroški natanko znani. Vse to delo je ravno namenjeno temu, da bi dognali relativno najnižje stroške za različne tipe reaktorjev. Rekel je, da bo elektrika iz centrale s 420 megavatov lahko konkurirala konvencionalni električni energiji, katere kilovat stane zdaj 10 kopejk. Na vprašanje, kakšen smisel ima graditi fisiske reaktorje, če bodo termonuklearni opravili njihovo nalogo, je Jemeljanov odgovoril, da potreba po električni energiji ni stvar bodočnosti, marveč da se v znatni meri kaže že zdaj.

Dr. Homi Baba napoveduje, da bo energija, dobljena z fisijo (cepljenjem), postala stvarnost v nekaj dveh desetletjih. Energija iz Fuzije (spajanja atomov) pa je že stvar današnjega časa.

Ob začetku konference je prof. Perrin menil, da nerazvite dežele ne morejo izkoriščati jedrske energije, če ne bodo poprej znatno razvile konvencionalnih energijskih virov. Indijski znanstve-

nik Baba pa se ni strinjal s takšnim mnenjem, saj so n. pr. v Indiji kraji, kjer bi jedrska energija že zdaj lahko konkurirala konvencionalnim energetskim virom.

Možnost kontrolirane fuzije je bila tema, ki je zbudila zelo živahne razprave. Referate o tem so podale Švedska, Velika Britanija, SZ, ZDA in Zahodna Nemčija. Veliko zanimanje za to temo je razumljivo, saj gre za gradivo, ki so ga zdaj prvi objavili. Zanimivo je, da so se posamezne dežele, ki so delale kar najbolj na skrivaj, prišle do enakih ugotovitev. To dokazuje, kot je rekel dr. Baba, kako skrivnost svet samo drago stane.

V referatu, v katerem je postal pregled dela pri kontroliranju termonuklearnih reakcij v Veliki Britaniji, je dr. Tokoman dejal, da je glavni problem stabilnost plazme. Če bi ta problem rešili, bi lahko že v prihodnjih desetih letih pridobivali električno energijo iz termonuklearnih reakcij.

Američan dr. Teller pa ne verjame, da bo termonuklearna energija prišla do praktične veljave še to stoletje. Predvsem, je izjavil, je treba ugotoviti, ali je nestabilnost (ki je poglaviti problem kontroliranih reakcij) vezana z magnetnimi in električnimi polji in napravi ali pa je lastnost plazme. Primerjal je sedanje raziskovanje termonuklearnih reakcij z letalstvom pred sto leti in dejal, da nekateri ljudje zdaj ne verjamejo, da bi bilo spajanje (fuzija) možno. Kasneje je dr. Baba pripomnil, da je primerjava sicer pravilna, da pa se zdaj veliko bolj trudimo v tem pogledu, kot so se pred sto leti v zvezi z letalstvom.

Na koncu je dr. Teller pripomnil, da bi termonuklearne eksplozije lahko uporabili v rudarstvu in v druge mirnodobne namene. Ko je bil po sestanku izražen dvom, ali bi se takšna metoda izplačala, je dr. Johnson (ZDA) dejal, da bi eksplozija

jakosti ene megatone stala okrog 5 milijonov dolarjev. Eksplozija bi predvsem uporabljali v pridobivanju nafte iz oljnih škrljencev. Tako bi eksplozija jakosti ene megatone v globini 3000 čevljev dala 25 milijonov sodov nafte. Ker nahajamo oljne škrljence čez malone povsod po svetu, bi vsaka dežela lahko pridobivala potrebno nafto. Za to bi lahko uporabili stare atomske bombe. Jemeljanov je ostro reagiral, češ da bi takšne eksplozije povzročile veliko radioaktivno sevanje.

Na splošnih sestankih so razpravljali še o varnostnih ukrepih in radiološki zaščiti v jedrskih napravah, o napredku v uporabi izotopov in o nekaterih drugih vprašanih. Tako je bilo rečeno, da znašajo prihranki v sovjetskem gospodarstvu zavoljo uporabe radioaktivnih izotopov 1,2 do 1,5 milijarde rubljev letno, prihranki ameriške industrije pa so lani znesli 500 milijonov dolarjev.

Na sestanku o surovinskih virih je bilo zdaj poudarjeno, da so svetovne rezerve urana dva do trikrat večje, kot so to domnevali pred tremi leti, in da znašajo poldrug milijon ton uranovega oksida.

In na koncu še nekaj podatkov o obsegu dela konferencie. Doslej je objavil nad 700 ton gradiva (razprav, poročil, brošur itd.). Gradivo te konferencie bo objavljeno v 34 velikih knjigah, medtem ko je bilo gradivo prve konferencie 1955. leta objavljeno le v 16 takšnih knjigah.

Ing. Zdenko Dizdār

Nekdanji ministrski predsednik Pierre Mendès-France

Bivši borci znanega IX. korpusa NOV, pripadniki drugih partizanskih enot, ki so se bojevale na Primorskem, rojaki iz italijanskih obmejnih krajev, prebivalstvo Slovenskega Primorja in drugi, pridite v nedeljo, 14. septembra 1958 na Trnovo pri Novi Gorici, kjer bo

velika slovesnost

ob odkritju grobnice in spomenika padlim borcem IX. korpusa

Hkrati bomo proslavljali tudi 15. obletnico Goriške fronte in obletnico zgodovinskih bojov na Sutjeski

Slovesnost se bo začela ob 10. uri dopoldne. Na Trnovo bodo vozili avtobusi goriškega omrežja iz vseh smeri s 25% popustom pri ceni.

Pripravljalni odbor pri Okrajnem odboru ZB v Novi Gorici

Boston, septembra

Medtem ko avtobus drvi po avtomobilski cesti iz New Yorka proti jugu, vas šofer predrami iz prijetnega dremanja:

»Zdaj prihajamo v državo Maryland.« pravi. »Prosím potnike, naj ugasijo svoje cigarete. Zakoni v tej državi prepovedujejo kajenje v avtobusih.«

Cez nekaj ur se šofer spet oglasi: »Prišli smo v Virginijo. Zdaj spet lahko kadite.«

Po polnoči ne morete dobiti alkoholne pijače v nobenem baru v državi Massachusetts. Če se vam je res zahotelo alkohola ob tej pozni uri, morate čez mejo in prvi natakar v Connecticutu vam bo kar najbolj uslužno prinesel čašo ali celo steklenico whiskyja.

V državi New Jersey natakar ne sme postreči z alkoholom gosta, ki je mlajši od 21 let. Fantje med 18. in 21. letom, ki jim alkohol diši, imajo navado, da se z brodom odpravijo čez reko Hudson v državo New York, kjer zakonodajalci niso več mnenja, da alkohol škodljivo vpliva samo na mladino, mlajšo od 18 let.

Države ob vzhodni obali ZDA imajo tradicionalne konzervativne nazore o zakonski zvezi. Razveza zakona je možna samo v izjemnih primerih in po dolgotrajni proceduri. Zadržuje pa, da se sprta zakonca odpeljeta v Nevado in prebijeta 24 ur v kakem hotelu, pa se lahko ločita brez siehernih težav.

DRŽAVNI PLURALIZEM V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Razkosana dežela

Takšnih drobnih državnih posebnosti je sku. Prav tako odločajo o vprašanih, ki v Ameriki dvanajst na ducat. Kdor bi, videč na zemljevidu kot z ravnilom začrtane meje držav, pomislil, da gre za samo formalnost in tradicijo, bi se hudo zmotil. Konodajo in sodno proceduro. To zmede v Ameriki vam bodo zadržali, da so tem državljanem, kakor hitro sta v kako zadevo zapleteni dve zvezni državi.

Govor na zločince, ki so zakrivil državne zločine, sodi v pristojnost državne policije. Toda zlikovcu zadostuje, da prestopi državno mejo in že se lahko z ene strani v Ameriki premakne na drugo, iz smejne v brk svojim preganjalcem. Nadaljni pregon sodi v pristojnost oblasti druge države. Ta bo ujetega zločince izročila samo, če je kriv tudi po njenih zavezah. Kadar Americani prestopi meje svoje dežele, se ima za državljan ZDA. Doma pa je državljan Illinois, Ohio, Arkansasa... Celó čé ne pije alkohola, polnoči, če je starejši od 21 let, če se ne misli voziti z avtobusom ali se ločiti, ima pa po kalifornijskih.

Kadar se dva Američana seznanita, po navadi najprej povesta drug drugemu, iz katere države sta. Ze ta informacija zagotavlja najmanj pol ure zanimivega pomenka. Kadar Americani prestopi meje svoje dežele, se ima za državljan ZDA. Doma pa je državljan Illinois, Ohio, Arkansasa... Celó čé ne pije alkohola, polnoči, če je starejši od 21 let, če se ne misli voziti z avtobusom ali se ločiti, ima pa po kalifornijskih.

Včasih pride pri tem do pravih pravca-tih nesmislov. Georgijski gubernar n. pr. hotel izročiti oblastem v Illinoisu nekoga zakrknjenega zločince, ker je menil, da ondi pregredo ravnajo s kaznjenci. Včasih je to kljubovanje gola formalnost. Nekí zvezni organ je izdal pred leti naredbo, da v tisku ni dovoljeno objavkarjev iz Minesotte.

ljati imena ljudi, ki so dobili gmočno pomoč zaradi revšine. V Tennesseeju je kongres brž izdal uredbó, ki to dovoljuje. In vendar se posledí ni nobeno takšno ime pojavilo v časnikih te države. Gubernar je samo hotel pokazati svojo moč in opozoriti zvezni organ, da je prekoračil meje svoje pristojnosti.

V kampanji za volitve poslancev Severne Dakote je »New York Times« letos poleti objavil zanimiv podatek. V vseli kampanji ni bilo niti enkrat omenjeno kako zunanje-politično vprašanje, niti enkrat sprožen kak zvezni problem. Kandidati so se borili za volitve samo na domačem državnem terenu.

Zvezni poslanci in senatorji čutijo veliko več obveznosti do držav, v katerih so bili izvoljeni, kot do svojih političnih strank. Vodja Demokratske stranke v senatu Lyndon Johnson in njen voditelj v Predstavniškem domu San Rayburn bosta v načelu zagovarjala federalne koristi. Toda kakor hitro bo stekla beseda o tem, ali je petrolej ob texaški obali last zvezne ali texaške lokalne vlade, bosta v nasprotju z večino v svoji stranki zagovarjala tezo, da je edinole Texas poklican odločiti o tem, kdo naj izkorišča ondoini petrolej. Prizadevni zagovornik federalnih koristi senator Humphrey iz Minesotte bo opustil svoja načela, kakor hitro bodo izdelovalci margarine iz vse Amerike skušali doseči zakon, ki bi ogrozil koristi mlekarjev iz Minesotte.

D. S.

Z zagre-škega velesejma

ZANIMIVE SO ZLASTI UREDITVE IN NAPRAVE, KI NAJ OLAJSAJO ZIVLJENJE DOMA IN V STANOVANJSKI SKUPNOSTI

Dohodki, krediti, varčevanje

Večje zaloge v trgovini — Za 38 odstotkov manj potrošniških kreditov — Varčevanje v porastu

Za napredujočo stabilizacijo in mirnejši razvoj na našem notranjem trgu je letos značilno gibanje prometa v nadrobni trgovini v primeri z gibanjem dohodkov. Medtem, ko je lani v prvem polletju povečanje prometa v trgovski mreži pressegalo naraščanje dohodkov prebivalstva, se je slika letos obrnila. V prvem letošnjem polletju so dohodki prebivalstva v primeri z lanskim prvim polletjem narasli v državnem merilu za 16 %, promet trgovine na drobno pa se je povečal le za 10,5 %.

INTENZIVNEJŠE DENARNO VARČEVANJE
Na zmanjšanje prometa v trgovini je v določeni meri vplivalo tudi intenzivnejše denarno varčevanje. V prvem polletju so hranilne vloge pri vseh denarnih zavodih v naši državi narasle od 31,8 na 39,7 milijarde din. Samo v prvem polletju so torej varčevalci prihranili 8,1 milijarde din, medtem ko je lani v prvem polletju dosegel prirastek hranilnih vlog le 5,3 milijarde din.

PROMET TRGOVINE IN POTROŠNIŠKI KREDITI
Spričo ostrejših pogojev za njemanje potrošniških kreditov je bilo letos v prvem polletju prodano na kredit le za 23,2 milijarde din blaga, to je za 14,4 milijarde din ali za 38 % manj kakor lani. Če bi se nakupi blaga na potrošniški kredit gibali v lanskem okviru, bi se promet trgovske mreže v prvem polletju povečal ne za 10,5 %, ampak za blizu 15 %. Nekatere panoge trgovine je omejitev potrošniškega kreditiranja močno prizadelo, zlasti trgovino s pohištvo in z radijskimi sprejemniki, ki zaznamujejo letos manjši promet. V industriji pohi-

Toplo sprejete novosti

Zagreški velesejem preseneča z izredno pestrostjo zlasti tiste obiskovalce, ki se še posebej zanimajo za napredek domače in tuje industrije. Mnogo novosti najdemo tudi v paviljonih, kjer razstavljajo predmete, namenjene široki potrošnji. Ljudje se z zanimanjem ustavljajo pred im- proviziranimi servisnimi obrati ter opazujejo demonstriranje najrazličnejših pralnih, sušilnih, likalnih in drugih strojev in naprav. Za izpolnitev težnje, kako naj si olajšamo vsakdanje življenje doma in v stanovanjski skupnosti, je zagreški velesejem, lahko rečemo, nakazal razne nove poti.

V tem pogledu vodi razstava »Družina in go- spodinjstvo 1958« z vsemi svojimi oddelki. Tu so načrti o ureditvi življenja v stanovanjski skupnosti, o ureditvi zasebnega stanovanja, čemur je namenjen poseben paviljon s prototipi modernega pohištva, o izpopolnitvi gostinstva in trgovine. Od množice vsega smo si še posebej ogledali nekatere zanimivosti.

samo konfekcijsko izbiro pa ne bi mogli trditi, da predstavlja kaj posebnega. Razveseljivi so le načrti mojstrov šivanja na industrijski način, saj nam na velesejmu, ko sprašujemo po tem in onem, obetajo, da bodo delali v bodoče konfekcijske izdelke v najrazličnejših številkah in v bolj pestri izbiri kot doslej. O cenah pa si ne moremo delati utvar: te bodo ustrezale konfekcijskim izdelkom prav gotovo šele tedaj, ko bodo delali res na konfekcijski in ne na obrtniški način, kot sedaj.

TAKE KONSERVE BI SI ZELELI TUDI V LJUBLJANSKIH TRGOVINAH

Med množico razstavljenih živil lahko kot novost označimo konzerve, ki jih izdeluje mesno podjetje »Sleme«. V lepi embalaži, priročni, ker lahko hrano v njej tudi pogrejemo, imajo pripravljene najrazličnejše obroke: konzerviran golaž, rižoto, polnjeno papriko itd. To niso običajne konzerve, temveč take, ki jih morajo v trgovini hraniti v hladilniku, potrošnik pa jih mora porabiti po nakupu najkasneje v dveh dneh. Ker pomeni že pripravljena hrana olajšanje za zaposlene žene, ki so hkrati gospodinje, in ker je taka konzerva tudi priročna, da jo vzame človek s seboj na izlet, bi si želeli, da bi zagreško podjetje dobavljalo te artikle tudi našim ljubljanskim trgovinam. Mnoge že imajo potrebne hladilnike, prevoz v hladilnih avtomobilih pa tudi ne bi smel biti nepremostljiva težava. Pri prehrabeni industriji bi omenili le še to, da zagreški velesejem jasno priča, kako je naša industrija odločno krenila na pot,

ki naj olajšuje delo v gospodinjstvu, saj je razstavljena lepa zbirka najrazličnejših konzervirane hrane, s katero so v zadnjem času že dokaj dobro založene naše trgovine. M. N.

Zabeležen

Ce plačaš za en sedež, ne moreš sedeti na dveh

Naša železnica je zlasti v turistični sezoni močno obremenjena, vse premalo je vagonov in vlakov. Človek se kar boji potovanja na daljše razdalje, ker se v takem položaju prav lahko primeri, da ne dobi sedeža. Če je vlak do zadnjega kotička zaseden, ni drugega izhoda, kot da stoji. Se pa primeri, da se ljudje, posebno v mednarodnih vagonih, ugodno usedejo, zastrto okna na hodnik, razstavijo svojo rotopoljo po vseh sedežih in mirno gledajo v oči potnikom, ko jim na vprašanje po prostem prostoru odgovarjajo, da je vse zasedeno. Potem se zadovoljno zleknejo, češ, pa smo se srečno otresli vsiljivcev.

Na večji postaji stopim na brzi vlak. Namenim se prav na mednarodni vagon II. razreda. Vlak je bil nabit, zato pririvanje, klic, vse v upanju na srečo. Odprem kupo. Prostora je bilo za osam ljudi. Netri so sedeli trije. »Ali je kaj prostora?« Potniki so se spogledali. Pokažem na en prostor — rekli so, da je zaseden, potem na drugega in tedaj so priznali, da je prost. Kakšna sreča! Po hodniku se je razlivala človeška reka. Se in še so odpirali vrata in vpraševali. Stari potniki so kot naučeno odgovarjali: »Vse je zasedeno!«

Vlak je odpeljal. Kje so oni, ki imajo rezervirana štiri mesta? Že dolgo se vozimo. Starejša ženska ponovno vpraša za prostor in ker je bil, je sedla, rekoč da bo že vstala, ko pridejo »prav«. Pa jih ni bilo. Potem so se tako znali še drugi in do kraja zasedli kupe in niče. Jih ni prepoznal. Starim potnikom so se očitno podaljšali obrabi...

Na vlaku vsakdo težko stoji, zlasti če je voznika dolga. Zato se tem bolj vprašujemo, kdo daje nekaterim pravico, da zasedejo po dva sedeža, čeprav so plačali za enega? Če kdo hoče posebno pravico in uslugo, naj jih tudi posebej plača, tako je povsod, sicer pa se naj obnaša kot večina. M. R.

Odkupne cene za vino

Grozdje od 1.60 do 3 din za stopnjo sladkorja, za vina pa od 3.90 do 8 din za maligan

Poročali smo, da so sklepali o dogovorjenih najvišjih cenah, po katerih bodo trgovinske in druge gospodarske organizacije odkupovale vino. Te dni pa je bil v Glavni zadrugi zrveni Jugoslavije sklenjen tudi dogovor, po katerem bodo kmetijske zadruge odkupovale grozdje za prešanje in vino od individualnih proizvajalcev. Za grozdje so določene naslednje najvišje odkupne cene: običajno grozdje 1,60 din za stopnjo sladkorja, grozdje sortnih vrst 1,80 din, grozdje kvallitetnih vrst 2,50 in grozdje visokokvalitetnih vrst 3,00 din. Za odkup vina pa veljajo naslednje cene: običajno konsumno vino 3,90 din za maligan, konsumno sortno vino 4,20 din, kvallitetno vino 6 din in visokokvalitetno vino 8 din. Odkupna cena za tropinovec je določena na 2,80 din za stopnjo alkohola.

Sporazum še določa razvrstitev v gornje kategorije. Kot običajno konsumno vino se štejejo vina brez nazava sorte, brez izrazitega sortnega značaja in označbe proizvodnega področja, nadalje mešana vina brez sortnega značaja, bukeja in arome, ki pridejo v promet kot bela, črna ali namizna vina. V skupino konsumnih sortnih vin se štejejo vina, ki imajo sortni značaj, buke, aromo, ustreza- jočo barvo in zrelost ter tipično proizvodno področje, kakor na primer smederevka, prokupac, običajna malvazija, veliki plavec, rebula, rumeni plavec, žametna črna, frankovka, cviček itd. V skupino kvallitetnih vrst se štejejo vina sortnega značaja z izrazitim bukejem in aromo, harmonično sestavo glavnih komponent in proizvodnega področja, kakor so italijanski rizling, mali plavec, vugava, portugizec, kabernet, burgundec, molavec, semignone, beli in plavi pinot, ravnina, silvanec, muškatski silvanec, muškatski hampurčan, teran, merlot, grk, sladka malvazija itd. Naposed je kot visokokvalitetna vina štejejo vina iz posebnih proizvodnih področij. To so vina posebne kvallitete in sortnosti bukeja, arome harmonije in ustrežajočega indeksa zrelosti, kakor so rumeni muškatski, rudanec, renski rizling, diseti traminec, črni traminec, dincac, savignon in žilavka.

»ODISEJ« za volanom

800 kilometrov s šoferjem Jožetom Šprahom

Tovornjaki vozijo dan in noč po cestah. Pešči samo včasih bežno pogledamo obraz za volanom; navadno nas bolj zanima znamka avtomobila... Potem se jezimo na hrup in prah. Počutimo se neznamni pešci, katere lahko z užitkom pomendra kakšen motoriziran barbar. Prevečkrat beremo v šoferjih, ki zakrivajo nesrečo. To so posamezniki. Sto in sto šoferjev pa vozi po cestah dan za dnem in noč za nočjo. Drvijo nekam v neznanu s tovornom hrane ali blaga, s survinami za industrijo, drvijo, ker morajo pripeljati tovar na cilj v določenem času in v tej tekmi preži nanje cesta z vso svojo okrutnostjo: z ovinki in prepadi, z megljo in poledico, preži dolgčas in vsiljivi spavec, katerega vabi enolično žužnanje motorja na oči, uprte v cesto. Odgovornost za voz in tovar drži veke odprte; včasih se zareži smrt za ovinkom s škrbinami belih obcestnih kamnov... Oni pa vozijo dalje.

bila v še bolj gosti megli. Po Ilirski Bistrici je ustavil. »Ne morem več,« je rekel, »ta megla bolj ubija, kot da bi vozil še sto kilometrov.« Takoj nato je zadremal, naslonjen na volan. Zdrnila sva se, ko se je začelo daniti in se je megla razkadila.

SLOVENJEGORIŠKO SADJE NA REŠKEM TRGU

Reški živilski trg ima zjutraj pisano podobo. Na stojnicah se vrsti sadje iz vseh krajev Jugoslavije: tu so velikanske pletene košare prodajalcev paprike iz Srbije, dinje iz Bosne, grozdje iz Dalmacije, sadje iz Slovenije, ribe, fige, paradizniki, zelenjava — gospodinje komaj kaj pogrešajo. Prodajalci na ves glas ponujajo in tržni vrvež in mrzlica ne pojenja do devete ure dopoldne.

Opazoval sem cene, ki so izvešene nad kupi sadja: hruške 50 do 70 din, jabolka 35 do 50, slive 30 do 40 din, grozdje 100 do 130 din. Presenečenje v primerjavi z ljubljanskim trgom, kjer so bile v petek slive po 50 din, hruške po 50 din, paradiznik 40 din. Prepisujem cene s cenika pri stojnici pujskega »Kmetovalca« na reškem trgu: jabolka 30, hruške 40, stročji fižol 45, slive 40, paradiznik 35, čebula 50. Vse to je prepeljano iz Ptujja 270 kilometrov daleč.

KOSTI ZA LJUBLJANO

Ob treh po polnoči sva pripeljala v Zagreb pred prevoziško poslovalnico in zaspala kar na sedežu do jutra, ko so se odprla dvorišna vrata. Začudo je bil tovar takoj pri roki. Rekli so, da je dobro plačana roba za Ljubljano. Jože je sprejel in dobil listek za »Odpad«. Ko sva ugotovila, kakšna »roba« čaka, je bilo že prepozno za premislek. Sprejel naju je lahko okajen možak, ki je od časa do časa privekel iz žepa nagelj in ga krepko podihal. Bil je šofer zaprtega tovornjaka zagreškega »Odpada«, ki je imel že dva dni nalozene kosti, ki so širile tak smrad, da je bila v tisti ulici prava revolucija. Te kosti so bile namenjene tovarni kleja v Ljubljani in jih niče ni hotel prevzeti. Pretovarjali so jih na »Pionirja«, na goličavi izven Zagreba in to je trajalo do polnoči. V največji prepriki sva nadaljevala pot s to »robo«, ki sva je oba tisočkrat preklela.

Na bencinski črpalnik — prednost. Pred semaforjem so si mimoidoči tiščali nosove. Spremljana s kletvicami pešcev in roji muh sva jo odkurila kar se je dalo naglo iz Zagreba. »Avtostoparji« so povešali palce in se grabili za nosove. Ure in ure sva se gugala po slabih cestah čez Dolenjsko v prahu, vročini in smradu. Kjer sva se ustavila, je bilo kot da je prišla kuga; zapirali so okna, ljudje so bežali. Da je bila smola še večja, nama je počila pred Novim mestom vrhnja vzmet pri prednjem kolesu. Po polže sva se prebila do avto ceste in po njej proti večeru v Ljubljano. Milčnik, čav izven Zagreba in to je trajalo sko ceste, nama je hotel ravno kar razložiti kod in kam, pa je samo zamahnil z roko in izdaval: »Po tej cesti naprej...«

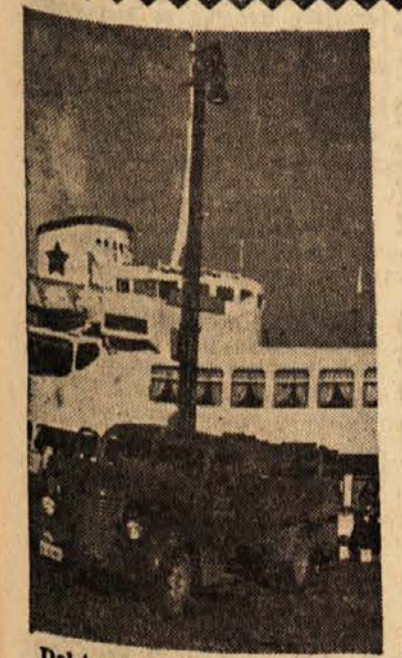
V tovarni kleja je Jožetu odpovedal želedec. Zbežal je iz ogromnega prostora, kjer so bile nakoplene gore kosti iz vseh vetrov v poslastico velikanskim podganam, ki se pri belem dnevu gostijo tod okrog.

bodo dvignili halo,« je vzdihnil Jože, »ampak jutri nastopim dopust. Drugače bi čakal. Če ne bi bilo tovara za Maribor bi se svet odpeljal drugam... Včasih tavamo po vseh krajih Slovenije in rivašave.« Ko sva izstopila v Ptuj, je kazal števec 800 prevoženih kilometrov.

Poslovil sem se od Jožeta in rekel sam pri sebi: Odisej za volanom... V treh dneh z njim sem spoznal košček težkega življenja šoferjev, ki jih vsak dan bežno srečujemo na cestah in beremo o njih navadno samo takrat, kadar jih zapusti sreča in jim cesta, utrujenost ali dolgčas postavijo zasedo za ovinkom... Pomislimo, ko drvijo tovarnjaki mimo, da opravljajo šoferji odgovorno ter težko delo in zaželimo jim vsaj srečo na poti. mr.

Stojnica pujskega »Kmetovalca« na reškem živilskem trgu

Del tovara sadja s tovornjaka so takoj pretovorili na ladjo za Zader. Tam je seveda cena sadja iz Slovenskih goric spet višja...

Pridružil sem se šoferju Jožetu Šprahu v četrtki ob 21. uri in dvomljivo ogledoval izvoženega »Pionirja«, na katerem so bili zaboji s sadjem. Dopoldne je to sadje še viselo na prepolnih vejah v Slovenskih goricah in Halažah. Medtem so ga obrali, prepeljali v zbiralnico pri zadrugi in od tam h »Kmetovalcu« v Ptuj. Zdej je bilo končno nalozeno na »Pionirju«. Cilj: Reka, 270 kilometrov. Zjutraj mora biti na trgu.

IZPOLNJEVANJE PROIZVODNIH NALOG SKRIB CELOTNEGA KOLEKTIVA

V ptujskih železniških delavnicah je v zadnjih mesecih obsežno povečanje povprečnega odstotka pri izpolnjevanju norm. Medtem ko so lani v teh delavnicah povprečno presežali norme za 20 do 50 odstotkov, meseca julija in avgusta pa norme za 20 do 50 odstotkov, so v prvih mesecih letošnjega leta zabeležili povprečni presežek komaj do 10 odstotkov, meseca julija in avgusta pa norme sploh niso bile dosežene. Tako stanje se je nujno odrazilo tudi na zaslugeh delavcev. Že v juliju mesecu je 58 delavcev dobilo manjšo plačo v zneskih od 50 do 4800 dinarjev. To je vzbudilo med kolektivom precejšno razburjenje, posebno med prizadetimi. Kljub temu se delovni učinek v naslednjih mesecih ni izboljšal.

nost. Nihče pa zoper tako počet- lektivno najprej urediti in nato s je ni nastopil ostro in odkrito. skupnimi močmi popraviti seda- Prav te stvari bodo morali v ko- nje stanje. -mr

Pred dnevi je občinski sindikalni svet poskusil dognati vzroke tega stanja v tem podjetju. Vsi razgovori z delavci in

vodilnim osebjem ter strokovnim kolegijem niso dosegli pravih rezultatov. Delavci valijo krivdo za neuspešno delo na predelavce, predelavci na strokovno vodstvo in obratno. Tako do stvarnih vzrokov za tako stanje ni prišlo. Ljudje iz strokovnega kolegija trdijo, da je padla morala pri delavcih, ker so v železniških delavnicah plače za strokovne in nestrokovne delavce znatno manjše, kot v drugih podjetjih in delavnicah. Razen tega po mnenju kolegija obratna pisarna ni vodila prave evidence o proizvodnji in kontrole nad opravljenim delom.

Vse kaže, da tudi to niso edini in glavni vzroki za neizpolnjevanje delovnih obveznosti v ptujskih železniških delavnicah. Gre predvsem za prizadevanje in skrb celotnega delovnega kolektiva, da se tako stanje izboljša. Predvsem pa bi bilo treba v kolektivno odkrito in trezno poiskati prave vzroke za neuspeh ter jih s skupnimi napori preprečiti. Zato bi se moral zavzeti aktiv komunistov in sindikalna organizacija. Čeprav nihče tega ne prizna, ni nobena skrivnost, da v teh delavnicah že dalj časa ni prave delovne discipline. Niso redki primeri, da se med delom nekateri delavci in vodilni ljudje opijanjajo, kar nedvomno ne vpliva dobro na delovno storil-

Ljubljanski nebotičnik v Žalcu

Med največjimi težavami v pridelovanju hmelja v Savinjski dolini so premajhni prostori, kjer je treba ustrezno vskladiti suh hmelj, preden ga odpremo domala na vse kontinente sveta. Zavoljo tega je trgovsko izvozno-uvozno podjetje »Hmezzad« v Žalcu začelo že pred nekaj leti načrtovati povsem novo in moderno osrednje skladišče. »Hmezzad« se je odločil, da hkrati z gradnjo skladišča reši tudi vprašanje zvepljanja, klimatskih naprav, pakiranja, kot ga zahtevajo svetovni kupci, sodobno urejen notranji prostor itd. Skratka, bodo osrednji magacin za suh hmelj v Žalcu bo zgrajen po vseh zahtevah sodobne arhitekture in trgovine s hmeljem.

Skladišče, ki ga prikazuje gornja maketa, bo imelo prostora za 700 ton suhega hmelja. Dosedanja skladišča imajo prostora le za 500 ton. Tako bo »Hmezzad« razpolagal odsej s kapaciteto za vskladitvenje in modernon suhega hmelja za 1200 ton suhega hmelja. Ta zmogljivost pomeni, da bo v prihodnje »Hmezzad« mogel prevzeti od pridelovalcev suh hmelj že v dobrem mesecu, medtem ko traja doseganje vsakoletni prevzem tudi do tri mesece. Z zavlačenjem prevzema trpi suh hmelj mnogo na kakovosti in seveda izgublja tudi na vrednosti.

To osrednje skladišče v Žalcu bo imelo 15 nadstropij in bo visoko kot nebotičnik v Ljubljani. Vsi gradbeni načrti so že odobreni, finančna sredstva zagotovljena, stavbni prostor so že začeli ravnat, tako da je pričakovati, da bo prvi nebotičnik v Savinjski dolini, osrednje skladišče za suh hmelj »Hmezzad« dograjeno in izročeno svojem namenu v sezoni prihodnje leta.

Projektant: »Slovenija« Projekt- in Industrijski biro Ljubljana (inž. Jože Didek ter ekonomist Darko Končar).

Proslava petdesetletnice septembrskih dogodkov v Ptuj

Pred petdesetimi leti, 13. septembra 1908 leta je bil Ptuj prizorišče podlega napada Nemcev in nemškutarjev na udeležence skupščine šolske družbe Cirila in Metoda v Narodnem domu. Nemški živeli na čelu s takratnim ptujskim županom Ornigom je sklenil preprečiti to slovensko zborovanje ter uprizoril pravcati pogrom zoper Slovence. Za to dejanje so poklicali na pomoč v Ptuj nemške vročekrvneže iz cele Štajerske, Koroške in celo Gradca. Udeležence zborovanja so napadli s kamenjem, jajci, polnimi črnili, in drugimi odpadki, takoj ko so stopili iz dopoldanskega vlaka. Ves dan so se ti divjaški napadi ponavljali: Narodni dom, kjer je zasedala skupščina, so obkolili, razbijali šipe, vpili in psovali ter pretepali Slovence, ki so se prikazali na ulici. Kljub vsemu je skupščina šolske družbe Cirila in Metoda delala do zaključka, čeprav so se napadi ponavljali ves čas od odhoda delegatov iz Ptuja in še pozneje na vlakih. Vest o tem divjaškem napadu na udeležence skupščine je vzbudila v slovenskih mestih veliko ogorčenje. Val demonstracij je tiste dni zajel Maribor, Celje, Ljubljano in druge kraje. Nastopilo je vojaštvo, počile so tudi puške in med demonstranti so padle prve žrtve. Dogodki v Ptuj so dokončno zdramili narodno zavest Slovencev, ki so nato začeli oster boj zoper potujčevanje, boj, ki se je zaključil v narodno osvobodilni borbi z oboroženim uporom zoper okupatorje v minuli vojni.

V Ptujju bodo od 14. do 21. septembra proslavili spomin na te dogodke. Danes bo v sejni dvorani občinskega ljudskega odbora razstava pisanih in slikovnih dokumentov o borbi zoper ponemčevanje slovenskega prebivalstva v letih od 1848 do 1918, 21. t. m. bo

Tečaj za kopače

Tudi to jesen bodo v rudniku lignita Velenje organizirali tečaj za učne kopače. Vanj bo sprejet vsak, ki je uspešno dovršil šolo za odrasle ali pa uspešno opravil sprejemni izpit, ki zajema snov, predelano v šoli za odrasle. Vodstvo računa, da se bo tečaj začel 1. oktobra. Rudniški komite LMS bo skušal mladim rudarjem s kratkimi seminarji nuditi pomoč, da bi uspešno prestali sprejemni izpit.

Načrt za novo sezono

Dramska sekcija Svobode Velenje je na obnem zboru sklenila preimnovati sekcije v amatersko gledališče. Razpisala bo abonma s celjskim gledališčem. Celjsko gledališče bo gostovalo s 6 predstavami, velenjski odbor pa bo pripravil tri igralska dela in med njimi tudi Othello in opereto Dekle, daj mi rdečih rož. Velenjčanom se v sezoni 1958-59 obeta lep kulturni užitek.

na Titovem trgu zborovanje, na katerem bodo nastopili pevski zbori in godbe iz ptujске občine, popoldne istega dne pa bo gostovala mariborska Opera s »Prodano nevesto« na dvorišču nekdanjega minoritskega samostana.

Jesenski motiv iz Zgornje Savinjske doline: domačina z Ljubnega s sončnico. V ozadju je videti prvoletni nasad hmelja.

ODPRTA VRATA NOVE SEZONE

Mrtva sezona v življenju kulturno prosvetnih društev je v glavnem že mimo, saj so se večinoma ljudje že vrnili z dopustov. To velja za mesto in delavska središča. Prav te dni so v celjski občini, kjer obstaja 17 prosvetnih društev in 4 društva »Svoboda«, začeli razpravljati o delovnem programu za novo sezono, vtem ko so nekateri že začeli vaditi. Tudi občinski svet »Svoboda« in prosvetnih društev se je že sestel. Odslej naprej bo imel več skrbli, ker so se v celjsko zvezo vključila še društva iz občine Vojnik. Le-ta bo namreč v bližnji bodočnosti priključena celjski občini. Novo področje in nove skrbli!

Obe Svobodi - v Celju in Storah, ki tudi letos organizirata šoli za odrasle, imata kopico prijav. V obeh šolah bo pouk v glavnem enak kot je bil minulo sezono. Pri tej vrsti izobraževanja bodo seveda upoštevali nekatero dobre izkušnje, ki so si jih že doslej nabrali. V Celju posveča mimo Svobode skiro za izobraževanje odraslih še Ljudska univerza. Le-ta pripravila nadaljevanje pouka večerne gimnazije. Kot običajno bo v novi sezoni izobraževalna dejavnost še več raznih tečajev, seminarjev in zanimivih predavanj. Nedvomno bo za vsakogar nekaj zanimivega in koristnega. Za razne oblike pridobivanja dopolnilnega znanja je precej zanimanja zlasti med mladimi ljudmi. Delo v podjetjih in ustanovah ter osebni interes privedejo številne mlade fante in dekleta znova za nekaj mesecev v učilnice. Prav razveseljivo je to, da mladi ljudje čutilo potrebo po izpopolnjevanju in po pridobivanju novega znanja.

Društveni odseki - dramske skupine, pevski zbori in godalni orkestri z območja celjske občine so v minulih mesecih izvedli številna gostovanja ter nastopali na domačih prireditvah. Novo sezono so tako dočeli. Na zborovanjih in žurkah, ki bodo v prihodnjih mesecih jih nameravajo kar najbolj do sledno urediti. Kulturno prosvetno društvo Celje-Zagrad, točneje njihova dramska skupina, pripravila dve uprizoritvi: veseligrto ter igrto za otroke. Oboje pripravljajo pod vodstvom tov. Stoklasta in Stantejeve. Delavski odbor v Celju obeta svojim zvestim občiskim in železniškim prijateljem, da bodo v amaterski ansambel v naslednjih mesecih večkrat predstavi na odru v dvorani bivšega kina Dom. »Zarja« v Trnovljah ter drugi imajo prav tako lepe načrte za novo sezono. Želim jim obilo uspeha.

Glede izbora knjig so obiskovalci knjižnice v občini lahko zadovoljni, saj knjižnice v glavnem redno skrbijo za obnovo, kolikor jim seveda to dopušča denarna sredstva. Na zborovanjih in žurkah, ki bodo v prihodnjih mesecih jih nameravajo kar najbolj do sledno urediti. Kulturno prosvetno društvo Celje-Zagrad, točneje njihova dramska skupina, pripravila dve uprizoritvi: veseligrto ter igrto za otroke. Oboje pripravljajo pod vodstvom tov. Stoklasta in Stantejeve. Delavski odbor v Celju obeta svojim zvestim občiskim in železniškim prijateljem, da bodo v amaterski ansambel v naslednjih mesecih večkrat predstavi na odru v dvorani bivšega kina Dom. »Zarja« v Trnovljah ter drugi imajo prav tako lepe načrte za novo sezono. Želim jim obilo uspeha.

»Jutri bomo že na ovinku«, je dejal major Milan Glumac in pokazal z roko po praznem nasipu. Njegovi fantje in železniške enote polagajo na izgotovljenem nasipu pragove in tračnice. Vsak dan 280 do 350 m železniških tirov na novi progi. Seve, vse zavisi do tega, koliko ljudi dela in kako poteka delo. Sedaj se že vije železniška kača proti Sodni vasi. Skupaj so doslej na novi progi položili več kot 44 km tirov (sem so všteti tudi vzporedni tiri na postajah).

„Zdaj smo že na ovinku“

V dolini ob Sotli je že nastopila jesen. Koruzni listi tu in tam že rumene. Da, vse v tej dolini je tako kot davno prej in lani, a vendar... Sodobni stroji in krepki mladeniči - vojaški tehničniki enot JA utirajo čez njive in travnike pot novi železnici. Lani so jo zgradili do Kumrovcov, do kraja, ki se nam je še pred letom zdel tako oddaljen. Od tu so stroji in ljudje rili naprej v dolino, skozi katero teče Sotla... Kumrovec - Imeno - Podčetrtke - Sodna vas... Povsod srečaš od sonca ožgane pripadnike JA. Že štiri mesece se na nasipu upira sonce v njihova plača. Proga je v vsakim dnem daljša in iz meseca v mesec se stopnjuje veselje prebivalcev hrvaškega in slovenskega dela ob Sotli, katerim bo nova proga odprla neštivilne možnosti za hitrejši gospodarski in kulturni razmah. Cesta tega ni zmogla.

Kot so lani v Kumrovcu z nepopisnim veseljem dočakali prvi potniški vlak, ki sedaj do sem redno vozi iz Zagreba, tako so ga bili veseli tudi v Podčetrtku. Letos bo nova obseveltska železnica peljala do Stranja, postaja na progi proti Rogoški Slatinii. Od tu naprej bodo stare železniške proge do Grobelna rekonstruirali, da bodo lahko po njej peljali vsi vlaki, med njimi tudi brzi.

Večni, štipendirani študent

Student medicine Jaka Počasne ni nikoli videl podeželskega mesta, odkoder so mu vsak mesec pošiljali pet tisočakov štipendije. Stanuje v Ljubljani in študira že deseto leto: medtem se je oženil, povečal družinico z dvojnimi prirastkom in tu in tam opravil kakšen izpit na fakulteti, pa še to običajno z nezadostno oceno. Glede tega si ni delal stih las: počasi se daleč pride, je menil. Nikoli pa ni pomislil, da obstaja neke neke občina, ki mu pošilja štipendijo in čaka nanj kakor na šefran, ker nima dovolj zdravnikov. Kakor rečeno, Jaka Počasne si ni delal stih las.

Začetek njegovega študija spada že v zgodovino. Ko se je v dvajsetimi leti vpisal na medicino in začel živeti študentsko življenje, se je pisalo leto 1947. Sprva ga je podpirali oči, ki se je od sinovega šolanja precej obetal. Toda v Ljubljani je Jaka Počasne odkril po trudoplnih dijaških letih v senci strogega očeta, nov svet, pravi raj študentovanja: s svojimi vrstniki ga je »kronal« po nočnih zavajalnih, in klepetal vsak večer na »Osvolskem vogalu«, zahajal v kina in gledališča - skratka, za študij ni ostalo časa, nato je prišla še ljubezen in za njo nujna posledica: ženitev ter prirastek. Tako je leta 1956 obsojiral s trinajstimi nepočetnimi izpiti in očetovega potrpljenja je bilo konec. Očetova »štipendija« je bila ukinjena.

Absolvirani študent Jaka počasne je prišel v zagato. Bil je vendar glava družine in je moral zanjo skrbeti, čeprav je v službo hodil žena, saj je on študiral. Toda žena nima plača ni zadovoljala za potrebe družine. Tuhtal je in tuhtal in končno se mu je posvetilo: če je že rodni oče odpevala pomoč, je vendar tu še splošna očetjstva, ki potrebuje zdravnike in bo nedvomno priskočila na pomoč... In že je romala prošnja za štipendijo v neznanu mestecu na severu domovine, katero so na tamkajšnjem okraju z odprtimi rokami sprejeli.

Lanska spomladanska pozeba se vinogradom nič več ne pozna, kar je vsekakor zasluaga delovnega kolektiva in uprave, ki je takoj po pozebi poskrbelo za obvarovanje trt. Kaže celo, da bo letošnja trgatve delno nadomestila škoda po lanskim pozebi. S trt sorte sladka malvazija visijo številni grozdi, veliki kot srednja mačka. Tovariš inženir Sojar nam je dejal: »Na tak pridelek smo lahko kar ponosni. To bo prvi pridelek grozdiča iz vinogradov, gojenih na terasah. Do sedaj še nikjer v Sloveniji nimajo tako urejenih vinogradov.«

Posebno ima še velike načrte za nadaljnji razvoj. Tako računajo, da bodo že prihodnje leto uredili naprave za namakanje vseh površin novih vinogradov. Vodo bodo črpali iz Rižane. Cimprijo bodo začeli graditi tri stanovanjske dvojčke za šest družin. Kredit okrog 14 milijonov dinarjev je že odobren. Tudi na nabavo prevoznega avtomobila bodo morali misliti. Tako bi lahko sami dostavljali svoje pridelke neposredno na trg do potrošnikov. Primer: Letos so pridelali nad 80 stovov namiznega grozdiča sorte krajčica vinogradov. Kupci so jim ponujali 40 din za kg, v Ljubljani pa so isto grozdiče prodajali pa sto in tudi po 120 din za kilogram. Mislijo tudi na ureditev zaščitnih pasov. Burja ima tu precejšnjo moč in vsako leto povzroča precej škoda z otrepanjem grozdov.

POLNA TRGATEV NA 15 HA

Letos bodo na Vinogradniškem sadjarskem posestvu Črni kal s pridelkom lahko zadovoljni

Gorki septembrski dnevi so kot naročeni za zoritev grozdiča. Na Vipavskem, v Brdih, na Krasu in v Slovenski Istri, povsod visijo s trt v moderno urejenih vinogradih težki grozdi. Ze na oko se od slabob obdelanih ločijo grozdi v vinogradih, kjer so uporabili vse agrotehnične ukrepe. Ko smo te dni obiskali Vinogradniško-sadjarsko posestvo Črni kal, nam je prijazen inženir Sojar rad postregel z odgovorja na naša radovedna vprašanja.

Vreme je letos izredno ugodno za vinogradnike. Samo dvakrat so na tem posestvu škropili proti plesni, petkrat pa žvepali proti oidiomu. V precejšnji množini so se poleti pojavile kobilice - suho vreme ustvarja ugodne pogoje za razvoj tega škodljivca - pa so jih kmalu zatrli z dvakratnim prašenjem s pantakanom in papinom. Največ škoda je napravila suša. Od aprila do septembra je v Črnokalski dolini padlo le nekaj nad 60 mm dežja, kar je veliko premalo. Če bi v avgustu dež vsaj dvakrat dobro namočil zemljo, bi bil pridelek grozdiča tudi več kot 120 stotov na hektar. Tako računajo, da bodo na nekaj hektarjih pridelali do sto in morda še več stotov grozdiča na hektar. Polno trgatve bodo imeli letos na 15 hektarih novih vinogradov. Škoda, da sami nimajo dovolj velike kleti in dovolj vinske posode, da bi lahko na posestvu predelali vse grozdiče v vino. Za letos si bodo pomagali za predelavo s podjetjem »Vino-Koper«, ki bo grozdiče predelalo in ga tudi posebej shranilo - da bo tako obdržalo ime posestva Črni kal. Ob tem moramo poudariti, da je ta kraj poznan že iz davnih časov kot pridelovalec iz sortnega vina. Ze zgodovinar Valvazor večkrat omenja v svoji Slavi vojvodine Kranjske ime »črnikač«.

Še ta mesec se bodo veselili

Te dni opravljajo zaključna dela v desetstanovanjski stolpnici v Velenju, ki jo je zgradila občina za državne uslužbence in prosvetne delavce. S tem se bo stanovanjska sitska za prosvetne delavce spet omilila. Stanovanja bodo vsa vseljiva še ta mesec.

Si želite Fiat 600? Naročite takoj Ljudsko pravico Zrebanje oktobra Pogoji - vsaj 3 mesece naš naročnik!

Pojasnilo

Dne 4. septembra smo pod rubriko »Fomenki« približili eno izmed pisem naših bralk, ki je kritizirala slabo prakso s patentnimi kozarci. Hkrati s tem pismom pa smo približili tudi pojasnilo, kakaj teh kozarcev na trgu nje. V Steklarni Hrastnik smo namreč izdelali, da tovarna gumejstih izdelkov »Sava« v Kranju ni izdelala dovolj gumejstih obročk in da zaradi tega primanjkuje na trgu kozarcev. Na to prispevek se je oglasila tovarna gumejstih izdelkov »Sava«, Kranj, in sicer v svojem dopisu uredništvu sporočila tola: »Menimo, da je vzrok v tem, ker je Steklarna Hrastnik za tekoče leto z nami sklenila pogodbo le za 170.000 tesnil, potrebovala pa bi jih mnogo več. Naša tovarna je do sedaj pogodbo izpolnila 84%. Zahteva po nadaljnem zvišanju je prila preprosto, da bi jo mogli realizirati v tej sezoni. Tesnila delamo zdaj skozi vse leto in bomo njih proizvodnjo tudi primerno zvišali.« Hkrati nam tovarna sporoča, da izdeluje veliko število izdelkov za široko potrošnjo, čeprav pri njih manj zaslužijo kakor pa pri konzervnih obrokih.

Vsaka bo našla nekaj zanimivega in praktičnega

Na zagrebškem velesejmu se ženske najbolj zanimajo za razstavo »Družina in gospodinjstvo 1958«

V sklopu razstave »Družina ljenjske probleme. Razstava in gospodinjstvo 1958« je cela upeševa, da je naše gospodinj- vrsta paviljonov, ki prikazujejo, stvo kljub veliki družbeni po- kako naj družina laže in eno- moči še vedno zaostalo in da stavne ureja svoje osnovne živ-

Soba za otroke v stanovanjski skupnosti, kot jo predlaga Zveza prijateljev mladine za Slovenijo

deti in »prijeti«, potem se šele odloči. Družine si še ne znajo pomagati, ne znajo vzeti druž- bene pomoči, čeprav je že tu, v raznih oblikah.

Kako se izviti iz stoletja star- jih »okvirov«, nam na razne na- čine v besedi in sliki, s prototi- pi sodobnih stanovanj in kuhinj z demonstracijami raznih sodob- nih strojev in naprav, primernih za servise v stanovanjskih skup- nostih, prikazuje razstava »Dru- žina in gospodinjstvo 1958«. Ta- ko konkretno prikazujejo pri- pravljane hrane vseh vrst in tudi podjetja, ki proizvajajo go- tove in polgotove konzerve de- monstrirajo pripravo te hrane.

Največ zanimanja vzbujajo seveda servisi v »funkciji«. Tako pralni servis v stanovanjski skupnosti, ki sprejema umazano perilo, izdaja pa suho, zašito in zlikano. Vse to delo opravljajo pred očmi gledalcev. Drug pralni servis stanovanjske skupnosti zopet omogoča gospodinj, da sama opere perilo, potem pa je nadaljnja ureditev perila njena skrb. Stanovalec stanovanjske skupnosti se bodo sami odločili ali za prvi ali za drugi servis, kakor bodo pač dopuščale mož- nosti. Tudi okoli mehanizirane likalnice se tare ženski in nič manj moški svet.

V besedi in sliki je prikazan tudi »En dan življenja« štiri- članske delavske družine v sta- novanjski skupnosti. Jasno je, da življenjska praksa iz raznih razlogov nujno spreminja ta ide- alno zamišljeni »dnevni red« od jutranjega vstajanja do počitka članov neke družine. Življenje se nikjer ne odvija točno po raz- stavljenem »receptu«. »En dan« je samo primer, vendar se nam zdi, da je za sedanje naše raz- mere še precej idealiziran.

M. R.

MODNI VTIŠI iz Italije

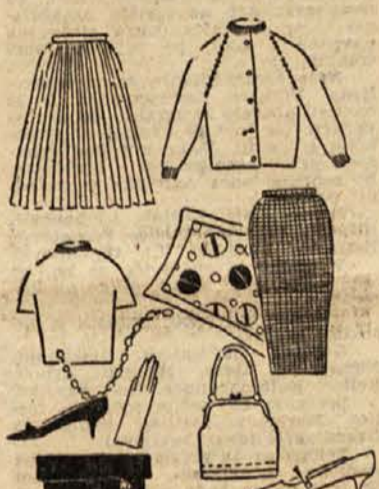
modre barve. Najbolj pogosti kombinaciji pri čevljih sta tle: usnje, kombinirano s semišem, in semiš, kombiniran z lakom. Tudi srebrno in zlato usnje pri čevljih ni redko. Torbice so običajno iste barve kot čevlji in so večkrat kombinirane z drugo kva- litetno usnja. Njihova oblika je še vedno podolgovata in vi- soka. Moderne so usnjene roka-

Ko sem potovala te dni po Italiji, sem nabrala množico vti- sov iz galerij, umetniških raz- stav, muzejev, arhitekture in življenja sploh. V tem zapisku se bom seveda morala omejiti in bom skušala iz bogastva vti- sov izločiti ter vam posredovati samo tista zapažanja, ki zadeva- jo sodobno italijansko modo.

Naj tako poudarim, da je ita- lijanska moda prilagojena sicer razvjenemu okusu občinstva, da pa je kljub temu ohranila čut za mero in da nikakor ni preti- rana. Če v oklepaju povem še to, da nosi danes v Italiji vre- často obleko samo tista ženska, ki ji ta kroj resnično pristoi, potem to jasno kaže na razvit, pravilno vzgojen modni okus na- ših sosed. Italijanka se strogo drži načela: nosi to, kar ti naj- bolj pristoi! Morda so prav za- radi svojega preprostega, toda okusnega oblačenja tako prikup- ne in privlačne. Za vsak dan, za na trg in v službo so si omislile volnene komplete oziroma orlon (umetno vlakno) jopice z dolgi- mi in kratkimi rokavi, pretežno v oranžni, umazanorjavi, svetlo- rumeni, svetlomodri in temno ter svetlosivi barvi. K takemu

kompletu nosijo ozka ali široka plisirana enobarvna ali karirasta krila v temnih, rjavih, modrih, sivih in črnih tonih. Morda bo- ste ugovarjali takim kombinaci- jam in dejale, da so športne. Pa ni res! Če Italijanka obleče k temnosivemu volnenemu kom- pletu sivo plisirano ali pa ozko gladko krilo in če okoli vratu zaveže v vozle dolgo ogrlico ali verižico, ji manjkajo samo še bele usnjene rokavice ter rdeča, črna ali rjava torbica in isto- barvni čevlji, pa je elegantno oblečena. Seveda imajo italijan- ke razen takega kompleta tudi lahek kostim ali mehak plašč oziroma obleko. In kaj so napra- vile s staro obleko? Pri ozki princes krojeni obleki so si za- vezale pentijo nad prsmi ali ši-

rok pas. Druga obleka, ki sem jo pogosto opazila, je bila temno- modra obleka s širokim pasom. K taki obleki, ki jo lepša koral- na (oranžna) ogrlica, nosijo mo- drobne čevlje, modro torbico in bele rokavice. Priljubljena kom- binacija za prehodne hladnejše dni je tudi enodelna, princes krojena obleka in jopica. Tudi ta komplet je navadno docela pre- prosto narejen in ga največkrat krasijo samo veliki gumbi. Na plosno prevladujejo v oblačenju Italijank temne barve (sive, čr- ne, modre, rjave, temnordeče, zelene) ter karirasti, pikčasti (bukle, tweed) in enobarvni vzorci. Obutev je silno pestra. Največ nosijo ošiljene salonarje z visoko in srednje visoko, ozko peto, pa tudi čevlji z gumija- stimi podplati z malo peto so pri- ljubljeni, zlasti v deževnih in hladnejših dneh. Barva čevljev je vsakovrstna, od črne, temne, umazanorjave, sive, do beš in

Čebulice v lončkih

Zal moramo spet misliti na puste zimsko dni, ko bo veselje na vrtu skoraj popolnoma usahljilo. Spet se bomo zatekli k sobnim lončnicam, ki jih poleti čisto kar preveč zapu- stimo. Zares prijetne spremembe v zimskem času pa nudijo predvsem silijene čebulice. Razne vrste in sorte cveto vse od decembra do junija. Zaradi tega so to vrste vzgoje čebul- nic pozirni že davno poznali in jo izpopolnjevali vse do današnjih dni. Leto za letom se na trgu porajajo nove sorte, ki se med seboj razli- kujeto po času cvetenja, po barvi, ve- likosti in trpežnosti cvetja. Za silije- nje pa uporabljamo na poseben na- čin pripravljene čebulice, ki jih po- kljenci vrtnarji imenujejo preparirane. Da bomo laže razumeli, kako ta po- stopek poteka, se spomnimo na Ptuj- sko polje, kjer raste znamenita ptuj- ska čebula. Tamkajšnji »lukarji« po- zirni približno za tri tedne obesijo čebulček nad kurjeno kmečko pečjo, da tam »stemeljijo dozore«. Približno tako tudi vrtnarji preparirajo okras- ne čebulnice, ki jih nameravajo sil- iti. Pravilna toplota povzroči, da se v mladi čebulici izvršijo važne notra- nje spremembe, ki neverjetno ugodno vplivajo na razvoj cvetja. Seveda pa lahko prav tako uspešno silimo tudi nepreparirane čebulice, če so zdrave in dovolj dozorele. Pri hijacintih, tul- panih, morski čebulici in šmarnicah lahko s toploto pomembno vplivamo na tvorbo cvetja; narcise, pomladni žafran, zvončke, kronce, frezije in

Domač kis

Če želimo sadje dobro izkoristiti, moramo uporabiti tudi vse sadne ozi- rama vinske odpadke. Tako na primer lahko iz tropin napravimo prav dober kis. Naše gospodinjne sicer raje upo- rabljajo razredčeno očetno kislimo, ki jo pomešajo z vodo, kar pa je za ob- čutljive želodce škodljivo in povzroča marsikatero neveselost oziroma bole- zina. Posebno v koncentrirani obliki je kislina pravi strup, ki je povzročila že veliko nesreč. Zato bomo pri priprav- ljanju jedi uporabljali rajši dober dober okus in pospešuje oziroma ure- ja prebavo. Sadni ali vinski kis lahko pripra- vimo iz vsake alkoholne pijače. Očet- ne bakterije pretvarjajo alkoholne pi- jače v očetno kislimo. To je pravza- prav naraven razvoj, ki se pojavljuje v do- ločenih okoliščinah. Sadni ali vinski kis vsebuje razne očetne kisline tudi zdravilne rudniške snovi, beljakovi- ne in črešlovino. Očetne bakterije se razvijajo v do- ločeni toploti, potrebne je tudi, da v posodo prihaja dovolj zraka. Če pri- pravljamo kis iz pljave, le-ta ne sme vsebovati več kot 10% alkohola, 3 do 4% očetne kisline. Kis, ki ima več kot 2% kisline, pa je že dovolj močan. Kočnice začela delati tanka kožica (klo- žica ali zakis), se je začela tekočina spreminjati v očetno kislimo. Ko se je odstranila, ker bi se sicer, ko k raz- kraljati in bi se spreminil v smrdljivo brozgo. Dovolj skisani kis pretočimo v steklenice, ki jih dobro zapremo in hranimo na hladnem prostoru.

Praktično za mlade matere

V Nemčiji prodajajo praktično kopalno kad in povijalno mizo, ki ju postavimo na navadno kopalno kad in kopalnici. Ob straneh imata kopalna kad kakor tudi povijalna miza prostoroče za milo in podobno. Na sliki povijalna miza, okrog pa so predalčki za srajčke, pleničke, posip in vse drugo, kar potrebujemo pri povija- nju dojenčka. Garnitura: kopalna kad in povijalna miza sta iz plastične mase in tehtata le 4 in pol kg, tako, da ju z lahkoto prenašamo

Kaj so sanje?

Trditve, da niti sanje, v kate- rih doživljamo strah in od katerih se človek zbudi, niso v nasprotju z glediščem, da so le-te izraz že- lja in čuvaji spanja, bomo skušali pojasniti z enim primerom. Mlado dekle sanja, da nejas- na, toda strašna moška postava drvi za njo z nožem v roki. Komaj se ji posreči, da se skrije. Iz- nenada pa nejasno čuti, da prihaja rešitev. Zbudi se in srce ji burno utripa. V teh sanjah ni nikjer videti kake želje. Hkrati so nerazumljive dekletu, zakaj v preteklosti ni imela nikakšnega takšnega ali podobnega doživlja- ja. Toda podrobna analiza kaže tole: dekle se je pravzaprav že odločila, da se bo poročila. Njen izvoljenec je vsekakor dober, po- šten, ne godi se mu slabo (ona in njena družina živita slabo!) in dekle ima zelo rad. Vendar mu ona ne vrača njegovih čustev: te- lesno je namreč neprivlačna. Toda to bo minilo. Prav gotovo ga bo vzljubila kasneje v zakonu in se navadila nanj. Zdjaj so sanje že razumljivejše. Podoba iz sanj je nedvomno njen zaročenec. Napad pomeni njegovo — nezaželeno — seksualno približevanje. Skrivna je pomeni uresničeno željo po odlaganju telesnega zblizanja, ne- jasni občutek, da prihaja rešitev, pa prav tako lahko razložimo z željo, da bo medtem skrivanjem — odlaganjem — prišla rešitev, drug moški, ki ga bo lahko ljubila. Zakaj so te sanje tako popače- ne, da še dekle sama ne more doumeti, kaj pomenijo? Ravno zato, da ne bi spoznala pravega smisla. Zavestno se namreč zavze- ma za poroko, brani se nagon- skih želja, ki bi, če bi prišle jasno do izraza, porušile načrte, ki jih gradi na poroki. Toda nezavestne težnje so tu. Ni jih moč docela potisniti v stran. In tako pridejo do izraza v sanjah, čeprav v po- pačenih oblikah. Kar zadeva vlogo sanj kot ču- vaja spanja, ki je v tem primeru prav tako ne vidimo, je treba opo- zoriti, da nas niti pravi nočni čuvaj ne more vedno obvarovati vsega. Včasih nas bo ta dobri ču- vaj tudi v resnici prebudil, kadar je za naše koristi važnejše, da smo budni, čeprav je bil s tem spanec neprijetno prekinjen. Povsem razumljivo je, da je mnogo sanj, ki jih ne moremo kratkoma potisniti v kalupe teorij. Pri obravnavanju sanj je treba namreč upoštevati še mno- ge pomembne činitelje, ki pa jih ne bomo razčlenili, ker bi to samo še bolj zapletlo razumevanje sanj. Na podlagi doslej rečenega lahko sanje psihološko definiramo kot duševno dejavnost med spanjem, pri kateri speči človek doživlja stvari, kakor da so se v resnici zgodile. Človek najpogo- steje sanja v slikah, včasih pa tudi kako drugače. Razlaga sanj je zelo odgovor- no, kočljivo delo in nima nobene- ga opravka s šušmarskimi razla- gami in prevarantskimi napove- mi za bodočnost ali z vražever- nostjo. Sanje ne predvidevajo bodoč- nosti, marveč opozarjajo na mi-

RIBJA HLADETINA

Očiščene ribe brez glav po- ložimo v posodo z malo olja, dodamo kosček čebule, nekaj zrn popra, liste lovora, žličko kisa, malo soli, in jih počasi kuhamo dve in pol uri. Ribam odstranimo kosti, meso poč- žimo nazaj v omako in pu- stimo stati 24 ur, da se strdi.

RIBJI POLPETI

Ribe skuhamo, odstranimo kosti in kožo in meso pre- tlačimo skozi sito. Dodamo v mleko namočene zemlje, sol, poper, zdrobljen česen, sesek- ljan peteršilj in jajce. Vse skupaj zmešamo, oblikujemo polpeta, jih povajljamo v moki in opečemo na razbeljenem olju.

POSAMEZNE VRSTE RIB

Doslej smo vam posredovali nekaj receptov za pripravo mor- skih rib. Zdjaj pa bi omenili še posamezne vrste rib, njihove zna- čilnosti in katere jedi so iz njih najokusnejše. Bodika (scorpena): Pri šifre- nju moramo paziti na hrbtno glav- vut, da se z njo ne vohodemo, ker je strupena. Bodika je zelo okus- na pripravljena v brodetu, sicer pa ni dobra. Brgljan (sardon): Pripravimo ga kakor sardelo. Bukovica (barbon): Najokus- nejši je v septembru in oktobru in ga lahko pripravimo kuhane- ga, pečenega, ocvrtega, v brodetu ali omaki. Buške (bohe): Imajo mnogo kočice, so primerne za brodet, lahko pa jih tudi pečemo. Črnorepka (occhjata): Dobra je kuhana, pečna ali v brodetu. Gire (grice): Pripravimo pe- čene ali v brodetu. Glavač — morski kapelj (gus- to): je najboljši v decembru. Po- znamo pa dve vrsti glavača, in sicer iz kamnate dna in iz blat- nega dna. Prvi je okusnejši. Pri- pravimo ga v brodetu, pečenega ali ocvrtega. Grah (corbello): Najboljši je v februarju in juniju. Pripravimo ga kuhane- ga ali pečenega. Jeguljar: je najboljša v pozni jeseni, do konca januarja. Pri- pravljamo kuhano, in sicer jo prej olupimo, narežemo na košč- ke in jo kuhamo 20 minut v sla- ni vodi. Serviramo jo na toplom krožniku, z limono ali pikantno omako. Kantara: Pripravimo jo tako, kot črnorepko. Kovadi: Odstranimo mu luske in hrustec, pripravimo kuhane- ga, v brodetu ali ocvrtega. Je zelo okusen. Listi je dober v vseh letnih časih. Kuhane- ga serviramo z ma- jonezo ali kakšno drugo pikantno omako. Če ga pečemo, ga pripra- vimo, kožo odstranimo s hrbita tako, da jo zarezemo na vratu in jo sukoma potegnemo z hrbita. Na trebušni strani odstranimo lu- ske in drobovino, ga operemo, posolimo in ga pustimo 10 minut ležati v mleku. Nato ga ocedimo in povajljamo v moki in pečemo na razbeljenem olju. Listi ocvre- mo kakor druge ribe. Luben (branzin): sodi med naj- okusnejše morske ribe. Pripravi- mo ga na vse načine. Maska: Primerna za pripravo vseh ribjih jedi. Menolai: Pripravljamo kot gire. (Dalje prihodnji)

dr. V. K.

Čeprav je Rudinski (vodi žogo) šele pred kratkim prišel od vojakov, bo danes že eden jugoslovanških napadalcev, ki lahko od njega veliko pričakujemo na tekmi Jugoslavija B: Avstrija B

AVSTRIJSKI NOGOMETAŠI PRISPELI V LJUBLJANO

Odločitev danes ob 16. uri

Tudi na Dunaju vse pripravljeno — Na treh frontah: 1:0 za nas po zmagi jugoslovanških mladincev nad avstrijskimi kolegi z 1:0 (0:0)

TUDI NA DUNAJU VSE PRIPRAVLJENO

Jugoslovanška nogometna reprezentanca, ki se bo jutri srečala z Avstrijo, je imela danes na Wiener stadionu lažji trening. Naši reprezentanti pred tekmo niso dajali drugih izjav, kot da bo boj ne ba lahek. Naša reprezentanca je nastajena v hotelu »Schönbrunn«, precej daleč od središča mesta in stadiona, ki je na nasprotni strani mesta. Tudi Avstrijci danes niso počivali in so imeli dopolnilno 20 minut treninga. Vsi se dobro počutijo, njihove izjave pa so še vedno tako optimistične, kot smo jih objavili večkrat.

Izvršni komite avstrijske nogometne federacije je danes sklenil, da bo kaznoval vsakega nogometišča, ki bo odklonil udeleževanje v reprezentanci brez utemeljenega razloga.

Čudežni deček — Bobby Fisher — za portoroško šahovnico

DRŽAVNO PLOVALNO PRVENSTVO

Rekorden začetek

Split, 13. sept. — Sinoči je bil v olimpijskem bazenu večan začetek letošnjega državnega plavalnega prvenstva, ki na njem sodeluje nad 200 plavalcev in plavalcev iz 20 klubov. Prvi dan je bilo na sporedu pet disciplin, ki je v njih najboljši rezultat dosegel Zagrebčan Volčansek z novim državnim rekordom v času 1:32,8, v vsi disciplinah pa so izločili republikanske rezultate.

Zanimiva je bila tudi točka 1500 m prosti, ki je v njej Kotorčan Ključar v zadnjih metrih premagal Kranjčan Brinovca.

Rezultati: — moški — 100 m hrbtno: Dorčić (Primorje) 1:07,0 — v predtekmovalstvu 1:06,8 (nov državni rekord); Barišič (Jadran) 1:10,0; Finčič (Triglav) 1:11,2 — slovenski rekord; 200 m metuljček: Volčansek (Mladost) 2:32,8; Zlatič (Partizan) 2:39,5; Sabolič (Karlovac) 2:42,5; 1500 m: Ključar (Kotor) 19:21,0; Brinovec (Triglav) 19:24,0; Kosnik (Triglav) 19:44,8; — ženske — 100 m metuljček: Golubin (Jadran) 1:24,4; Krajtmajer (POSJK) 1:25,0; Horvat (-Ljubljana-) 1:27,0; 400 m prosti: Čačar (Jug) 2:24,4; Veržič (Mladost) 2:30,9; Glavančič (Mladost) 5:43,4.

Po prvem dnevu vodi Mladost s 80 točkami pred Triglavom 21, Primorjem in Jadranom 14, Jugom, Primorcem 12 itd.

z enoletno prepovedjo igranja na mednarodnih tekmah, reprezentantnih ali klubskih. Prav tako bodo kaznovali trenerje, ki bi odsvetovali igralcem nastop v državni reprezentanci.

Ta sklep avstrijske federacije je posledica nedavne odpovedi znanega reprezentanta Hanappija, ki noče igrati proti Jugosloviji. Njegov razlog je, da noče igrati branika, ker vedno igra krilca ali zvezo. Hanappi je doslej 68-krat oblekel dres z državnimi štirimi barvami.

PRVO SREČANJE ZA NAŠE

Izmed treh front je bila najprej na sporedu tečbeniška. Letu so se pomerili najboljši mladinci Avstrije in Jugoslavije. Naši mladi igralci so bili boljši in so premagali avstrijske kolege z 1:0 (0:0). Tako lahko zapisemo, da po prvem dnevu trobojca Jugoslavija-Avstrija na zelenem polju vodimo z 1:0. Kako bo pa jutri?

Z MEDNARODNEGA SAHOVSKEGA TURNIRJA V PORTOROŽU

Velika zmaga malega dečka

Portorož, 12. septembra. — Zakaj pravzaprav vsi vprek pravijo najmlajšemu 15-letnemu veselemu Bobbyju Fisherju »malček«, ni jasno. Resda je mlad, še zelo mlad. A prav nič mreden, vstojek, slok, potegnen fant, srednje rasti, bi rekli. Vsa se nemirno in neustajno je stopical po turnirski areni. Sedel je in že je bil spet pokonci, da bi spreletel naglo od šahovnice do šahovnice. Pa spet sedel. Ali, kadar je kipel na šahovnici hud boj, ko so se stvari zapletale, grozile, takrat je znal tudi sedeti za šahovnico in vrstati po boljše in mlado fantazijo. S svojo nako kratko ostrženo glavo se je globoko sklanjal na belo-črno bojišče in z velikimi vodeno plavnimi očmi nemirno preskakoval po belih in črnih kvadratih. V prvih kolih nas je razočaral. Nič posebnega ni pokazal, razen čudovite sreče. Ki mu je proti Netikeru in Füstlerju prinesla točko in pol. Ali »malček« se je znašel. Pobral je nekaj debelih točk in se, ko je osvojil šesto mesto, radovolj kakor otrok. Doživel pa je tudi nekaj porazov in potlej v hotelu jokal — spet kakor otrok!

To je vendar njegova pravica, dokler ne dozori!

SICILJANKA
(Portorož — VIII. kolo)
Beli: B. Fisher Črni: B. Larsen
1. e4, c5, 2. S3, d6, 3. d4, cd4, 4. Sd4, Sf6, 5. Sc3, g6 (to je zmajeva varianta, ki pa za črna ni kdo ve kako ugodna, ker je precej raziskana), 6. Le3, Lg7 (jasno da ne 8... Sg4, kar vodi po 7. Lb5 v takojšnjo izgubo), 7. f3, 0-0, 8. Dd2, Sc6, 9. Lc4 (prej so tu vedno igrali 9. 0-0-0, pri čemer pa se je izkazalo, da ima črni na to potezo dobro igro zaradi neaktivnega lovca na f1. Beli zatorej veliko rokado odloži za eno potezo in najprej uvede v igro svojega belega lovca, ... S1d (da bi končno mogel razviti lovca na e3), 10. Ld4, Le6, 11. Lb3, Da5, 12. 0-0-0, b5, 13. Kbl (z grožnjjo 14. Sd5, na kar bi imel črni razbite kmete na kraljevem krilu), 13... b4, 14. Sd5, Ld5, 15. Ld5, Tac7 (ta pretirano samozavestna poteza je vir vseh kasnejših težav in kal poraza. Sirašnega belega lovca, ki gospodari na diagonali a2-g8, bi bilo treba odstraniti, najsi bi tudi postala igra s tem sproščena in kazala na remis), 16. Lb3!! (ta siljajna poteza priča o izrednem talentu Bobbyja. Spoznal je, da je lovec izredno dragocen ter ga umika pred zamenjavo. Ali v tem trenutku je moral imeti Bobby izreden porički občutek, da bo napad belega hitrejši kot akcija črnega z 16. S1d in tako dalje Seveda tega ni bilo mogče preprosto izračunati, ampak se zaneseti izključno na intuicijo), 16... Tc7, 17. h4, Dd5, 18. h5! (za srbne prijave ni več časa. Napad je treba od-

preti za vsako ceno. Z žrtvijo kmeta je treba odpreti linije za napad na črna kralja. Da bi Larsen pridobil čas za protinapad, odkloni sproščeno žrtve, toda tudi s tem ne more zaustaviti bele lavine), 18... Tc8, 19. h6, hg6, 20. g4, a5 (črni je idealno postavil svoje figure za napad na belo lovca, rokado in grozi pregnati belega lovca. Toda beli je za potezo hitrejši) 21. g4, Sd3 (izsiljeno sicer naglo odloči h-17), 22. Th5!! (za oko lepa žrtve kvantitete, dasi je povsem logična in umiljena, v tej partiji usodno vlogo) 22... g3, 23. g6 (z žrtvijo kvalitete so se lovci in b3 odprle možnosti na celi diagonali, črni kralj pa se je nenadoma znašel v matni nevarnosti) 23... e5 (zanimav položaj: ni jasno, kateri lovec je huje, tisti na b3 ali oni na d4. Larsen skuša ohromiti vsaj enega izmed lovcov ter organizirati obrambo na sedmi vrsti. Za napadalno potezo a4 pa nimamo več časa) 24. g7, Kf8 (po 24... Kd8 25. Dg5 bi bilo kmalu vsega konec. A tudi 24... Td7 ni bolje zaradi 25. Dg3 z grožnjami 26. Td1 ali 26. Lc7 in 27. Df5 itd.) 25. Le3, d4 (črni je vedno nima časa za a4, ker grozi beli s 26. Dd5 in tako dalje. Toda tudi igrana poteza je brez rešitve, oba lovca belega sta mogel Larsen vjeti svojega nesrečnega a-kmeta, v katerega je tolkal napad. Po 25... a4 sledi 27. d6 in 28. Dd3, d7, kar bi črnu tudi ne olajšalo položaja) 27. Tf6 (črni je popolnoma izgubil in je vseeno, kaj splot je potegnjen) 28. Lg5, Dd7 29. Lf6, Lf6 30. d7, Td8 31. Dd6 in črni preda.

preti za vsako ceno. Z žrtvijo kmeta je treba odpreti linije za napad na črna kralja. Da bi Larsen pridobil čas za protinapad, odkloni sproščeno žrtve, toda tudi s tem ne more zaustaviti bele lavine), 18... Tc8, 19. h6, hg6, 20. g4, a5 (črni je idealno postavil svoje figure za napad na belo lovca, rokado in grozi pregnati belega lovca. Toda beli je za potezo hitrejši) 21. g4, Sd3 (izsiljeno sicer naglo odloči h-17), 22. Th5!! (za oko lepa žrtve kvantitete, dasi je povsem logična in umiljena, v tej partiji usodno vlogo) 22... g3, 23. g6 (z žrtvijo kvalitete so se lovci in b3 odprle možnosti na celi diagonali, črni kralj pa se je nenadoma znašel v matni nevarnosti) 23... e5 (zanimav položaj: ni jasno, kateri lovec je huje, tisti na b3 ali oni na d4. Larsen skuša ohromiti vsaj enega izmed lovcov ter organizirati obrambo na sedmi vrsti. Za napadalno potezo a4 pa nimamo več časa) 24. g7, Kf8 (po 24... Kd8 25. Dg5 bi bilo kmalu vsega konec. A tudi 24... Td7 ni bolje zaradi 25. Dg3 z grožnjami 26. Td1 ali 26. Lc7 in 27. Df5 itd.) 25. Le3, d4 (črni je vedno nima časa za a4, ker grozi beli s 26. Dd5 in tako dalje. Toda tudi igrana poteza je brez rešitve, oba lovca belega sta mogel Larsen vjeti svojega nesrečnega a-kmeta, v katerega je tolkal napad. Po 25... a4 sledi 27. d6 in 28. Dd3, d7, kar bi črnu tudi ne olajšalo položaja) 27. Tf6 (črni je popolnoma izgubil in je vseeno, kaj splot je potegnjen) 28. Lg5, Dd7 29. Lf6, Lf6 30. d7, Td8 31. Dd6 in črni preda.

Brzojavke

● **NARDEN (Nizozemska)**, 13. sept. (AF). — Nizozemska plavalca Tinaea Lagerberg je dosegla nov svetovni rekord na 200 m metuljček s časom 2:38,9 minute. Prejšnji rekord — 2:40,5 — je branila ameriška plavalca Nancy Ramey od junija letos.

● **LEIPZIG**, 13. sept. (AVN). — Nemška plavalca Karin Beyer je dosegla nov svetovni rekord na 100 m prsno z 1:19,6. Prejšnji rekord, prav tako Beyerjeve, je bil 1:20,3.

● **MELBOURNE**, 12. sept. (Reuter). — Znan avstralski kolesar Russel MacRidge, olimpijski zmagovalec iz Helsinkov, je izgubil življenje v prometni nesreči v Melbournu.

PROGRAM OLIMPIJSKIH IGER

Olimpijski ogenj bo zagorel 25. avgusta

Rim, 13. sept. (AFP). — Organizacijski komite olimpijskih iger, ki bodo 1968 v Rimu, je objavil dokončni spored. Svečana otvoritvena olimpijska bo 25. avgusta, uradni zaključek pa 11. septembra. Boksarska in vaterpolo tekmovalna bodo na začetku, košarka, kolesarstvo, nogomet in rokborba ter plavanje pa takoj za njima. Ostali športi — jadrnanje, streljanje, sabljanje, telovadba itd. — bodo na sporedu konec avgusta in v začetku septembra.

Ljubljana, 13. sept. — Danes je ob 18. uri prispela avstrijska B nogometna reprezentanca v Ljubljano. Gostje so namreč proti pričakanju pozno odšli z Dunaja in niso prispeli ob napovedanem času, 15. uri, v Ljubljano. Na telefonski pozvi so nam na naši poštali, da ob 15. uri avstrijskih nogometašev tam še ni bilo. Med funkcionarji NZS je zavladala živčnost, kajti niso natančno vedeli, kaj je z avstrijskimi gosti.

Ob 18. uri pa se je pred hotelom »Turista« za trenutek ustavil avtobus z avstrijskimi nogometaši, nato pa nadaljeval pot na igrišče »Ljubljana«, kjer je imela druga avstrijska enajstotnica takoj po prihodu rahel trening.

Naša reprezentanca še ni sestavljena. Vodstvo reprezentance B je namreč pozvalo še igralca »Sarajeva« Ferhatovića, naj bi nastopil v jutrišnjem srečanju. V kolikor bo Ferhatović pravočasno prispel v Ljubljano, bo reprezentanca nastopila v naslednji postavi:

Irovič, Šikić, Koščak, Ljubenović, Nikolić, Pajević, Stipić, Ferhatović, Zelenika, Rudinski, Lj. Ognjanović. V kolikor Ferhatovića ne bo, bo levo zvezo igral Matuš, desno pa Rudinski.

Avstrijci pa bodo nastopili v naslednji postavi: Gartner, Billwatsch, Hesenkopf, Nemanski, Kolar, Hubers, Knoll, Reiter, Kaltenbrunner, Hof, Skerian. Srečanje bo vodila sodniška trojica Morigoni (Italija), Erlich in Gvardjančič (oba Ljubljana).

Tekma se bo začela ob 18. uri na stadionu »Ljubljana«, v predtekmi ob 14.30 pa se bodo srečali mladinci Slovenije in Hrvaške.

Prezgodaj položeno orožje

Ljubljana, 13. sept. — V prvenstveni košarkarski tekmi ženske zvezne lige je Beograjska Crvena zvezda visoko premagala domačo Olimpijo z 69:62 (31:31). Pri Beograjkankah so bile najbolj uspešne Martinović 16, Radenković 13 in Ciprić 12, pri domačinkah pa Preša 18, Mrak 17 in Novak 12. Crvena zvezda je zmagala brez težav nad nasprotnikom, ki je

zaradi prevelike treme že v začetku položilo orožje. Pred 500 gledalci sta sodila Steiner in Vozel iz Ljubljane.

Le s težavo točki za domače

Celje, 13. sept. — V zaostali tekmi prvega kola slovenske konse lige so nogometaši Kladivarja v zelo slabi igri komaj premagali boljše goste iz Murske Sobotice s 3:3 (3:1). Kladivar je bil po tridesetminutni igri v vodstvu s 3:0, v 48. minuti pa 4:1, nakar so gostje s požrtovalno igro zmanjšali rezultat na 4:3. Po razburjenem poteku igre so Celjani le izvojevali zmago s strelci Golov za Kladivarja — Sega, Kvartić, 2. Perc, Hribernik, Marinšek; za Sobotino Milenković dva, Mavčec in Erjavec.

Drugič CHARLES EXBRAYAT V SEVILLI

Odšel je tako hitro, da ga niti pospremiti nisem utegnil. Ta Fernandez bo problem čudno zamotal... Zares sem imel krasne uspehe: najprej me je policija odkrila, zdaj sem jo pa popeljal še na pot do mamill! Jasno mi je samo to, da bo Cliff Anderson, ko bo to zvedel, moje andaluzijske počitnice zelo hitro prekinil, če seveda Lajolette ne bo prej napravil konec mojemu potovanju.

Marija Sladkega Imena je delala v precej velikem skladišču »Agneau du Sauveur«, specializiranem za konfekcijo, kjer pa so prodajali tudi tkanine v kosih. Prišel sem nekoliko prezgodaj. Delal sem se, kot da me zanima, kaj je v izložbah, v resnici pa bi rad ugledal mlado dekle. Obnašal sem se kot kak srednješolec; nič me ni bilo sram in prav nič nisem bil žalosten, ko sem pomislil na Ruth. Kadarkoli pomislil na Ruth, postanem namreč žalosten, a ne zato, ker je konec romantične navezanosti na Alonsonovo ženo, temveč zato, ker je konec moje mladosti, ki jo je simbolizirala moja neznost do Ruth. Tam, na bregovih Potomaca, bi prisegel, da se ne more nič primerjati s svežo in rožnato blondinko, tu na bregovih Guadalquivira, kjer se spominjam nekdanjih majhnih ljubezni, pa sem srečen, da si lahko priznam, da ni stvari, ki bi

nadkrnila topla, od andaluzijskega sonca pozlačeno polt Sevilljke.

»Precej zgodni ste, señor?«
Obrnil sem se. Bil je Juan. Ni se nasmehnil. Kazalo je, da čaka, kaj bom rekel.
»Ne spominjam se več dobro, ob kateri uri smo se zmenili za sestanek, toda... vi sami?«
Spomizgnil je.
»Oh, ves dan krožim... Cuna, Sierpès, Alvarez Quintero, Tetuan... Marija bo prišla šele čez pol ure...«
»Torej imava še časa, stopiva na kozarček!«

Ná koncu ulice sierpès, v bližini Campane, je nekakšna slepa ulica, kjer je ena najstarejših kavarn, kamor zahajajo bikoborci. Sedla sva, da bi popila nekaj kozarčkov manzanille in grizla »tapas«. Videl sem, da mi Juan ne zaupa. Skušal sem se mu prikupiti. Zato sem mu pripovedoval, kako sem želel, da bi živel v Sevilii, in kako mi je žal, da sem zapustil rojstno mesto. Poslušal me je z nepremičnim obrazom. Dolgo ni spregovoril nobene besede. O njegovi sestri nisem upal govoriti, o njej je spregovoril Juan:
»Señor Moralès... Zakaj ste naju povabili, sestro in mene?«
»Ker mi to povzročta zadovoljstvo...«
Moj odgovor ga je zbegal, nekaj tako preproste ni pričakoval. Iskreno je rekel:
»Ne razumem...«

Moral sem mu razložiti svojo razburjenost, ko sem spet zagledal Seviljo, Palmo, hišo, v kateri sem nekoč stanoval, in kako sem imel rad njegovega očeta. Zatrjeval sem mu, da bi bil Paco zadovoljen, da smo se zopet sestali, samo če nas bi mogel videti. To je vžgalo. Ob nebu in mrtvih

je bil tudi Juan takoj premagan — tak je bil kot vsak Andaluzijec.

»Jaz pa sem mislil, da imate z mojo sestro slabe namene. In to mi ni bilo všeč!«
Protestiral sem s še večjo silovitostjo, ker sem bil iskren. Marija gotovo ni med tistimi, ki lahko postanejo enodnevnje ljubice. Tudi to sodbo sem Juanu povedal. To ga je prizadelo. Zaupal mi je, da mu je sestra vse, kar ima. Seveda je želel, da bi našla dobrega moža, dovolj bogatega, da bi se končno rešila večnih stisk. Toda po drugi strani ni vedel, kaj bo počel brez Marije.

Ko sva zapustila kavarno, da bi se sestala z Marijo, sva bila najboljša prijatelja na svetu. Po njegovem zamotanem pripovedovanju in izmikajočih odgovorih sem sklepal, da živi fant v glavnem od zelo slučajnih dohodkov črne borze; tu in tam napravi tudi kak majhno uslužno važnim ljudem — kdo pa so tisti važni ljudje, ni točneje povedal. Juan je bil živahnega duha, razdražljiv, vitkega telesa, eden tistih Andaluzijcev, ki v 20 letih, ko nogomet še ni začel iz sre mladih odpravi bikoborbe, sanjali samo o tem, da bi postali bikoborci. Če se bo pokazalo, da mi je potreben pomočnik, tako se mi je zdelo, boljše, kot je Juan, ne bi mogel najti.

Ko sva se vrnila, je Marija pravkar stopila iz skladišča. Zadovoljna je bila, da naju je videla skupaj, svojega brata in mene. Večerjali smo na vrhu hotela Cristina. Mlada človeka podobnega slavja še nista doživela. V začetku sta bila ne koliko plaša, ker sta vedela, da sta v okolju, kjer bi lahko njuni preprosti obleki privlekli neprijetno pozornost. Ko pa smo popili kozarec vina iz Rioje, sta bila kot dva otroka, srečna, da živita. V njuni družbi sem preživel enega najlepših večerov v svojem življenju.

Spremljal sem ju do Palme. Klical sem ju Marija in Juan. Iz spoštovanja do moje starosti sta me klicala don José. Zdaj, ko sta odšla domov in sem sam v prijetni, razsvetljeni noči, čutim in vseh žilicah svoje biti, da sem sin te dežele, tega mesta. Pamet in previdnost sta mi svetovala, naj pokličem taksi, da bi se peljal na trg San Fernando. Tako Lajolettev ubijalec ne bi imel nove priložnosti. Toda čast Sevilljčana ni dopustila, da bi mi kanadski potepuh v moji domovini vsilil svoj zakon. Se enkrat mi je postalo žal, da nimam orožja. Brundal sem pesem »El Emigrante«, ki so jo peli pri Cristini. Vzpenjal sem se po ulici Regina. Ko sem prispel do pokritega trga, sem se zbal: dve seni sta se skrili pod preddverje neke zgradbe. Zadržal sem korak in šel po sredi ceste. Bila pa sta dva zaljubljenca, ki sta me brez dvoma smatrala za policaja. Izogibal sem se starih ulic, ki peljejo k cerkvi, in šel po Larani proti Campani, nato pa po Sierpès do trga San Francisco. Vrnil sem se v dober pristan.

Sreda
Zbudil me je sobar, ki je potkal na vrata moje sobe. Preden sem odprl, sem iz previdnosti vprašal, kdo je. Ko mi je povedal, da je pravkar prišla brzojavka, sem vrata le malo odprl. Začel sem se varovati, kajti sklenil sem, da odslej ne bom nikomur več zaupal. Brzojavko je poslal moj »šef« iz Pariza. Bila je kratka, jedrnata, taka kot jih je pošiljal Anderson: »Moralès — Cecil — Orient — Sevilla — Španija — Nadalje iščite naročnike. Stop. Pošiljam nove vzorce, da zadovoljimo zahtevam. Stop. Bigard.« Sitno je s Cliffom, ker je tako kratak — potem pa vedi, ali ga prav razumeš ali ne! Kaj bi mogli biti tisti novi »vzorci«?

službo dobi

»GLASNIK« »LJUDSKE PRAVICE«

SPLOŠNIH KLJUČAVNICARJEV, kvalificiranih, strojna ključavničarja, visokokvalificirana, elektrovarila, kvalificirana, 2 avtogetna, visokokvalificirana, 2 strugarja, inženir, konstruktor, visokokvalificirana, kalkulant, srednja strokovna izobrazba, in analitično-visokokvalificirana, za ekonomske analize - zaposlilimo v Ljubljani. Naslov v oglašnem oddelku. 7209-d

AKADEMSKO IZOBRAZEN URADNIK na vodilnem položaju, srednjih let, želi spoznati pošteno dekle, dobro gospodinjico, staro do 35 let. Osebnih podatkov in slika zaželeni. Ponudbe pošljite na podružnico Ljudske pravice v Mariboru pod šifro »V dvoje je lažje«. M 289-r

10-LETNA dobra gospodinja želi spoznati možaka do 50 let. Ponudbe v ogl. odd. pod »Zvestoba«. 7297-r

OBČINE LOGATEC
čestitajo vsem občanom pri delu in jim žele obilo uspehov
Občinski ljudski odbor
Občinski komitej ZKS
Občinski odbor SZDL

Kombinat lesne industrije Logatec - Kmetijska zadruga Dolenji Logatec - Kmetijska zadruga Hotedersica - Kmetijska zadruga Laze - Kmetijska zadruga Trate - Podjetje »Hrušica«, Logatec - Kmetijska zadruga Gorenji Logatec - Obrtno gradbeno podjetje Logatec - Trgovsko podjetje Logatec s svojimi poslovalnicami - Kmetijska zadruga Rovte - Obrtna mizarška delavnica Hotedersica - Gostišče »Pri Stari šoli« v Rovtah - Gostilna »Pri mostu«, Hotedersica - Gostilna »Pri Poldežu«, Ceste - Gostilna »Pri Riharju«, Gorenji Logatec - Gostilna »Pri Tolaziju«, Dolenji Logatec - Gostilna »Pri Korenčanu«, Dolenji Logatec - Gostilna »Pri Vipavcu«, Gorenji Logatec - Gostilna »Pri Kristofu«, Dolenji Logatec - Frizerski salon »Gostišča Vinko«, Dolenji Logatec

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju
»ZLATARNA CELJE«
razpisuje delovno mesto za prodajalko v trgovini v Beogradu, Terazije
Plača po tarifnem pravilniku. - Pogoj: 5-letna praksa v sorodni stroki. Slika zaželena z obsežnim življenjepisom. 3562

Planinsko društvo Kranj razpisuje mesto oskrbnika poslovdnje planinske postojanke na Krvavcu
Pogoji: kvalificiran gostinski delavec s prakso v gostinskih stroki, po možnosti z znanjem vsaj enega tujega jezika. Razpisano mesto je stalnega značaja. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Prednost imajo kandidati, ki so poročeni, da zaposlilimo tudi ženo. Samo resne ponudbe z morebitnimi priporočili in z opisom dosedanjega službovanja sprejema Planinsko društvo Kranj do 20. septembra 1958. K 135

33-LETNI INTELIGENT želi spoznati simpatično žensko. Ponudbe v ogl. odd. pod »Priateljstvo«. 7309-r

prodam
PRODAM PSICO, nemški bokser z rovdnom. Vprašajte pri hišniku v Mestni hranilnici v Ljubljani. 3569-p

SEF POSLOVALNICE dobi takoj zaposlitev. Naslov v ogl. odd. 7209-d

33-LETNI INTELIGENT želi spoznati simpatično žensko. Ponudbe v ogl. odd. pod »Priateljstvo«. 7309-r

Vesti iz Maribora
Dežurna lekarna Nedelja, 14. sept., lekarna »Student«, Gorkova ul. 18.
KINO »UNION«: Ital. barvni cin. film »Lepa mlinarica«.
»PARTIZAN«: Ital. film »On in sedem razbojnikov«.
»UDARNIK«: sovj. film »Predmet 308«.
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU
Sezona 1958/59
Okvirni, odnosno perspektivni repertoar
Drama: Ivan Cankar: »Hlapci«, Claude Andre Puget: »Srečni dnevi«, Tennessee Williams: »Mačka na vroči pločevini strelje, Danilo Gorinsk: »Sini bici« (mladinska igra), Otto Leck Fischer: »Prosti dan, Nicolo Machiavelli: »Mandragska«, Albert Camus: »Nesporazum«, Jean Anouilh: »Kraljeva«, Lawler: »Poletje sedemdesetih«, Aristofanes: »Zenski parlament«, Plautus: »Vojšček bahač«, Jacques Deval: »Etienne«, Sudraka Bruckner: »Glinasti vozliček«, Eugene O'Neill: »Mesec za iznakaženec«, Luigi Pirandello: »Kaj je resnica«, Bernard Shaw: »Hudbej utonec«, John Osborne: »Ozri se v lez«, Benavente: »Idealni in korisni«.
Poletje navedenih del prideta v pošte še izvorna slovenska novteta in kakšna izredno uspešna novost iz svetovne literature.
O p e r a : Borodin: »Knez Igo«, Liebermann: »Sola za ženo«, Humperdinck: »Janko in Metka«, Ponchielli: »Gioconda«, Risto Savini: »Čajna punčka« (balet), Donizetti: »Lucia Lamermoor« (noviteta), Verdi: »Aida«, Dvořak: »Vrag in Katra«, Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«, Smetana: »Prodana nevesta«, Puccini: »Tosca« in »Madama Butterfly« (novitete), Verdi: »Traviata in Trubadur«, Bizet: »Carmen« (obnovitve).
Uprava si pridržuje pravico spremembe repertoarja.
RAZPIS ABONMAJA
Za sezono 1958/59 razpisuje uprava SNG v Mariboru abonma za Dramo in Opera, in sicer: Red premierski, Red sreda, Red A, Red B, Red U (upokojenci) ter mladinske LMS-1, LMS-2, LMS-3, LMS-4, ZIS, VAS in TAM.
Abonmaji za odrasle dobijo 8 dramskih (8 prvih del) iz okvirnega repertoarja in eno gostovanje) ter 8 opernih predstav (8 novitet, Verdijevo »Aida« in eno izmed ostalih povzetkov).
Mladinski abonmaji dobijo 15 predstav.
Abonma je plačljiv tudi v šestih zaporednih obrokih. Prvi obrok se vplača kot akontacija pri vpisu, nadaljnji obroki bodo plačljivi od vseh dalje, od 1. do 10. v mesecu. Abonma je med sezono neodpovedljiv, razen v primeru dolgotrajne bolezni ali preselitve.
Premiere bodo predvidoma ob sobotah.
Red U za upokojence bo imel predstave popoldne med tednom ali ob nedeljah. Na Red U se lahko abonira tudi zakonski drug upokojenec. Pri vpisu za Red U mora upokojenec predložiti izkaznico Društva upokojencev.
Abonenti, ki se bodo ob vpisu abonmaja naročili na Gledališki list, imajo popust. Vsoto 300 din za celoletno naročnino plačajo pri vpisu. Normalna cena Gledališkega lista je 30 din za izvod.
Za stare abonente bo vpisovanje od ponedeljka, 15. sept. do vključno nedelje, 21. sept. 1958. Vpisovanje novih abonentov bo od ponedeljka, 22. septembra dalje.
Vpisovanje abonmajev bo v gledališki blaginji, dnevno od 10. do 12. ure od 18. do 19. ure, ob nedeljah pa samo od 10. do 12. ure.
Mladinske abonmaje bomo organizirali po dogovoru z vodstvi šol in mladinskih domov.
Poletje abonentih predstav bo uprava SNG v Mariboru organizirala tudi vključevanje predstav za šole, tovarne in družbene organizacije, če bodo odkupile vse stopnice za sedeže in stojšča.
Uprava SNG bo zaprosila Mestno avtobusno podjetje in Tovarno avtomobilov, da bi uvedlo še eno nočno vožnjo po 23. uri ns onih progah (Glavni trg - Kosač, Glavni trg - Metje, Glavni trg - Spodnje Radvače, Glavni trg - Tezno), na katerih bi se vožnje ni, da bi lahko obiskovalci gledališke predstave obiskovalci iz celotne periferije Maribora.

razno
KOZMETIČNI INŠTITUT Helena Jerman-Januszewska, Ljubljana, Medvedova 8, zopet redno postuje. Prijave na telefon 21-298.
MODEL ZA KIPARJA l'čem. Ponudbe z opisom postave in naslovom pošljite v oglasni oddelk LP pod »Model«. 6743-r

za sladokusce
NADEVANE PRSI, TELEČJA RIZOTA, kolencina, pljučica v omaki, rane pečenke, por in žol v omaki, orehova potica, rolača, Vina: istrsko črno, štajersko in istrsko belo, rebula. Vse to dobite pri »LOVCU« v Ljubljani.
PEČENO PRAŠKO SUNKO, kurjo obaro, cvrtje telečje kolotele, goveji golaž, vampe v omaki in s krompirjem, rebra v omaki in s krompirjem, z mesom, sveže morske ribe, razna slašiče in turško kavo ter izvorna pivavska in briška vina vami nudi najcenejše gostilna »VRH-NICAN«, Tržaška cesta 6, GOSTILNA NA GRICKU, Dobrova pri Ljubljani, vam nudi vsak dan cvrte piščanec, domačo slamo in suhe kranjske klobase. Ob nedeljah tudi rezke po naročilu ter razno domače pecivo. Izborna vina. Za zabavo bo igral veseli harmonikar.
PRIDITE NA POLZEVO, kjer boste postreženi z dobro kafiljo in prikričev. Ob nedeljah igra odlični kvartet s smarja.
SLAVIJA PLOŠČA, cvrti piščanec, lovska pečenka, domače močnate in druge specialitete. Refošček, rebula, izborna butelčna vina v restavraciji »SLAVIJA« v Ljubljani.

Upravni odbor KMETIJSKE ZADRUGE ANKARAN-SKOFIJE razpisuje mesto za agronoma ali kmetijskega tehnika (starejšega)
Pogoj: agronom z najmanj 5-letno prakso na kmetijskih posevstvih - kmetijski tehnik z najmanj 10-letno prakso na kmetijskih posevstvih.
Plača-po dogovoru. Nastop službe takoj. Samsko stanovanje takoj na razpolago, družinsko pa prihodnje leto. Ponudbe pošljite do 30. septembra 1958 na upravo KZ Ankaran-Skofije, okraj Koper. K 217

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-CENTER

Nočna zdravniška služba za nujne obiske na bolniškem domu od 20. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih ves dan; Miklošičeva c. 24, telefon 39-151. Za obiske otrok ista telefonska številka.

Dežurni zdravniki:
15. sept.: dr. Milan Strukelj;
16. sept.: dr. Mirko Kajzelj;
17. sept.: dr. Milena Vrblca;
18. sept.: dr. Sonja Kotnik.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-VIC

Dežurna zdravniška služba od 14. do 19. septembra 1958:
dr. Stana Grapar, Kogejeva 5, telefon 23-372.
Nedeljska dežurna služba v ambulanti Mirje, Trg mladinskih delovnih brigad 3, od 8-14, tel. 21-797.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-MOSTE

Dežurna zdravniška služba za čas od 14. do 21. septembra 1958:
14. sept. (dnevna, nočna): ZD Moste, Krekova 5, tel. 31-359;
15. sept.: dr. Rado Debevec, ZD Moste, Krekova 5, tel. 31-359;
16. sept.: dr. Milena Stamač, Grablovičeva ul. 18, tel. 30-738;
17. sept.: ZD Moste, Krekova 5, telefon 31-359;
18. sept.: dr. Nada Kikelj, ZD Moste, Krekova 5, tel. 31-359;
19. sept.: dr. Zlata Juvan, ZD Moste, Krekova ul. 5, tel. 31-359;
20. sept.: dr. Rado Debevec, ZD Moste, Krekova 5, tel. 31-359;
21. sept. (dnevna, nočna): dr. Rado Debevec, ZD Moste, Krekova ul. 5, telefon 31-359.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-RUDNIK

Zdravniška dežurna služba od 14. do 20. septembra 1958:
dr. Bogdan Leskovic, Opekarska cesta 8, telefon št. 21-829. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-300.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-BEŽIGRAD

Zdravniška dežurna služba za čas od 14. do 19. septembra 1958:
dr. Branko Cebin, Stoženska 35, telefon 382-397.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-SIŠKA

Zdravniška dežurna služba: dr. Janez Gasperlin, Cernetova 31, tel. 23-831.

Ljubitelji fotografije! Zadržavajte razpisni letak III. letošnjega nagradnega natečaja fotografij Ljubljane v vseh ljubljanskih fotografijah. Rok za oddajo slik je 15. november 1958. Fotoklub Ljubljana vabi k široki udeležbi.

Zdravniški dom Bežigrad, Lovričeva 5/a, obvešča starše, da bo začela redno ordinirati otroška zobna ambulanta vsak torek, sredo in petek od 8. do 12. ure. Starši, pripeljite svoje otroke.

Društvo matematikov in fizikov LR Srbije ob svoji letni skupščini (5. oktobra ob 9. uri) organizira seminarje (2., 3. in 4. oktobra) za profesorje in predavatelje matematike in fizike srednjih strokovnih in popolnih osemletnih šol LR Srbije, ki bodo na prirodoslovno-matematični fakulteti. Program dela seminarjev je objavljen v »Prosvetnem pregledu« 9. septembra 1958. Vabimo vse matematike in fizike, da se udeležijo teh seminarjev in letne skupščine.

OBVESTILO. Uprava Poisklinke v Ljubljani obvešča, da začne 16. septembra t. l. ordinirati specialistični pedopsihiatrični ambulatorij — ordinacija za duševne motnje v otroštvu — vsak torek od 14. do 17. ure na Poiskliniki, Njegoševa 4, trakt D, I. nadstropje, soba št. 108.

TURISTIČNO DRUŠTVO LJUBLJANA priredi 6-dnevno potovanje v Rim v mesecu oktobru po zelo ugodni ceni s postanki v Boagni, Firenze, Pisa in Livornu. Vedno zanimiva Italija vas vabi! — Informacije, prospekti in prijave v pisarni Turističnega društva Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/III, tel. 20-332, od srede dalje.

Aktiv srbohrvaščine vabi vse člane na prvi sestanek v tem šolskem tel. v ponedeljek, 15. septembra ob 18.15 na osnovni šoli v Šubičevi ulici.

DANES IN VSAKO NEDELJO OB 18. URI BO V NOVI FESTIVALI DVORANI «SOCA» NEDELJSKI PLES ZA MLADINE. Vstopnina 80 din. Od prijaviteljnih do najmodernejših plesnih melodij in ritmov bo igral renomirani orkester »DIXIE« s pevko Marjano Borčev. Razne zabave in tekmovanja bo režiral mojster Jenko.

NOVI ZAČETNIŠKI DRUZABNI PLESNI TEČAJI v Centralni plesni šoli — Petkovškovo nabrežje 35, se bodo odprli v torek, 16. septembra ob 20. uri za starejše osebe in zaključijo v nedeljo, 21. septembra ob 15. uri splošni mladinski tečaj in poseben tečaj za dijake(inje) v soboto, 20. in v sredo, 24. septembra vsakokrat ob 18. uri. Poučeval bo mojster Jenko. Vpisovanje je vsak dan od 17. do 21. in pred začetkom tečajev. Posebno zaželeno so tudi začetnice. Informacije po telefonu 21-881.

VIŠJI administrativni tečaj v Ljubljani. Namen tečaja je izobrazitev višjega kadra za vodstvo in organiziranje pisarniške administracije ter korespondence v uradih, zavodih in

raznovrstnih podjetjih itd. Tečaj traja eno šolsko leto. Sprejemajo se dijaki in uslužbenci s popolno srednjo šolo, v izjemnih primerih tudi z najmanj šestimi razredi srednje ali njeje enakovredne šole. Obisk tečaja je priložnost tudi študentom, saj imajo ugodno možnost zaposlitve, ker je veliko pomanjkanje vodilnega pisarniškega kadra. Podrobna navodila dobite osebno ali pismeno pri tajništvo zavoda proti plačilu 100 din za prospekt in ostale tiskovine. Vpisovanje je od 15. do vključno 20. septembra, Zavod »Administrativni tečaj«, Ljubljana, Roška 19.

Vpisovanje v Enoletni administrativni tečaj, Višji administrativni tečaj in Stenodaktilografski tečaj pri zavodu s samostojnim finančnim »Administrativni tečaj«, Ljubljana, Roška 19, bo od 15. do vključno 20. septembra. Podrobna navodila za sprejem in pričetek pouka dobite osebno ali pismeno pri tajništvo zavoda proti plačilu 100 din za prospekt in ostale tiskovine. Uradne ure za stranke so dopoldne od 8-13 in popoldne od 16-19. Za plamenčnice priložite tudi znakmo. — Vodstvo zavoda.

OBVESTILO

»Partizani«, Ljubljana-Trnovo obvešča svoje članstvo in ostale, da smo začeli z redno delovno, in sicer: v ponedeljekih in četrkih — ženski oddelki:

1. ženska deca od 17 do 18
2. pionirke od 13.15 do 15.15
3. mladinke od 16.15 do 18.15
4. ml. članice od 20.15 do 21.30

1. moška deca od 17 do 18
2. pionirji od 13.15 do 15.15
3. mladinci od 16.15 do 18.15
5. ml. člani od 20.15 do 21.30

1. starejši članice od 19 do 20
2. starejši člani od 19 do 20

KONCERTI

Slovenska filharmonija vjadno sporoča, da bo začela z vpisovanjem abonmajev v ponedeljek, dne 15. t. m. po naslednjem vrstnem redu: vpisovanje za lanske abonente 15. in 16. t. m. za redne abonente 17. in 18. t. m. za študente vpisovanje za nove abonente 19. t. m. za redne abonente 20. t. m. za študente Vpisovanje bo od 10. do 13. in od 17. do 19.30 ure.

GLEDALISCA

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Nedelja, 14. sept. ob 17: Rokсандić: »Babilonski stolpi«. Gostovanje v Pirničah.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
razpisuje abonma za sezono 1958/59, in sicer 6 stalnih abonmajev: 5 večernih (Premierski, Torek, Sreda, Četrtek, Petek) 1 popoldanski (Torek popoldanski). Vsak abonent bo videl tudi v tej sezoni 9 dramskih del od katerih jih bo Mestno gledališče odigralo osem, eno predstavo pa kot gost SNG Trst. Ta dela bodo izbrana iz naslednjega okvirnega repertoarja:

Juž Kozak; Balada o ulici
Bratko Kreft; Prešeren
D. Rokсандić; Babilonski stolpi
M. Držić; Tripe de Utolče
C. Audry; Soledad
E. de Filippo; O te prikazni
B. Brecht; Gospod Puntila
J. Giraudoux; Amphitron 38
T. Rattigan; Ločene mize
W. Shakespeare; Dva gospoda iz Verone.

Eno od teh del bo verjetno zamenjala nova domača drama, eno pa evropska komedijska novotona. Celotni abonma za vseh devet predstav je za: red Premierski od 540—2250 red Torek, Sreda, Četrtek, Petek od 405—1620 red Torek popoldanski od 243—1215 Vpisovanje abonmajev bo od 15. do 17. septembra za dosedanj. abonente, za nove pa od 18. do 30. septembra od 10. do 13. ter od 16. do 18. ure pri blagajni gledališča.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana — Križanke

Sobota, 20. sept. ob 20: Slavko Grum: »Belé azile.« Komorni večer umetniške besede izvaja član Slovenskega ljudskega gledališča v Celju Marjan Džukan. Vstopnice se dobe od četrta dalje pri blagajni v Križankah. Rezervacije po telefonu 22-011.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom
Nedelja, 14. sept. ob 20: D. Dobričanin: »Človek z Marsa«, komedija. Gostovanje v Zadrznem domu v Zadvoru. Predprodaja vstopnic v Kmetijski zadrugi v Zadvoru. Sobota, 20. sept. ob 20: J. Nestroy: »Utopljenca«, veselica z godbo in petjem. Izven. Nedelja, 21. sept. ob 20: D. Dobričanin: »Človek z Marsa«, komedija. Gostovanje v Zadrznem domu v Trzinu. Opozorjamo na nedeljsko gostovanje Sentjakebskega gledališča v Zadrznem domu v Zadvoru. Vpisovanje abonmajev za sezono 1958/59 bo od srede, 17. septembra dalje med 10. in 12. ter 16. in 18. ure v pisarni Sentjakebskega gledališča v Mestnem domu. Cene abonmajev niso zvišane in znašajo za sedež za vse leto od 210 do 800 din. Abonma se naroči lahko tudi po telefonu na št. 32-890.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za nedeljo, dne 14. septembra
Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 15.00 19.30, 22.00, 22.55

6.00—7.00 Venček domačih melodij za dobro jutro — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.35 Poške in valčki Johanna Straussa — 8.00 Mladinska radijska igra — Pearl Buck: Zgodba o Len Meji (popoved) — 8.45 Klavirske etude F. Chopina in Cl. Debussyja — 9.03 Popovitev javnega četrikovega večera z dne 19. 12. 1957 — 10.00 »Se pomnite, tovariši...« Cvetko Novak — Iztok: Iz pepela je zagorel še večji plamen — 10.30 Počitniške razglednice — Matija Maležič: V Ljubljani in okolje nje — 11.30 Matineja z zabavnim orkestrom Rada Beograd — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 1. 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 13.45 Za našo vas — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 15.15 Iz opere Iva Tjardoviča »Mala Fioramy« — 15.45 Zabavni intermezzo 16.00 Reportaža z nogometnih tekem najboljših nogometašev Jugoslavije in Avstrije (Prenos z Dunaja in iz Ljubljane) — 18.00 Glasbeni mozaik — 18.30 Zdravko Stefančić: Če bi spregorili kamni (reportaža) — 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Varietè na valu 327.1 m — 21.00 Glasba za mladišo razvedrilo — 21.30 Sport nedelja — 22.15 Darius Milhaud: Godalni kvartet št. 12; Zoltan Kodaly: Godalni kvartet št. 2 — 22.45 Nočna melodija

Restavracija Gospodarsko razstavišča, Ljubljana, vam nudi odjoka na razni, pečene race, čevapčice, različne. Vsak večer pes.

Društvo amaterskih slikarjev in kiparjev »Klas« prireja nov tušarsko-slikarski tečaj. Vpisovanje vsak dan od 18. do 19. ure na V. osnovni šoli (bivši VI. gimnaziji) v Šubičevi ul. 1.

SOLSTVO

BALETNA SOLA

Vpisovanje v baletno solo bo 1., 2., in 3. oktobra t. l. od 8. do 10. ur od 16. do 18. ure. Četrtega oktobra bo razglasitev urnika, šestega oktobra pa začetek pouka. Šolnina 500 din mesečno.

RAZPISI

Upravni odbor Zavoda za zdravstveno varstvo študentov v Ljubljani razpisuje v navedenem zavodu mesto za zobarske asistentke s takojšnjim nastopom ali po dogovoru. Pogoj: nižja strokovna izobrazba s strokovno solo za zobarske asistentke in po možnosti s prakso v tem delu.

Pravilno kolkovane prošnje naj prosilke vročijo Zavodu za zdravstveno varstvo študentov v Ljubljani, Miklošičeva 14/I. do 30. septembra 1958.

Razpisna komisija na Rektoratu Univerze v Ljubljani razpisuje mesto REFERENTA za predvojaško vzgojo. Pogoj: višja strokovna izobrazba. Pravilno opremljene ponudbe naj kandidati vročijo pri Rektoratu Univerze v Ljubljani v vključno do 30. t. m. — Rektorat Univerze.

Razpisna komisija Fakultete za splošno medicino in stomatologijo v Ljubljani razpisuje mesto PREPARATORJA v Anatomskem inštitutu v Ljubljani. Pogoj: popolna srednja šola. Pravilno kolkovane prošnje vročijo na Anatomskem inštitutu Ljubljana, Zaloška cesta.

Razpisna komisija Fakultete za splošno medicino in stomatologijo v Ljubljani razpisuje v Inštitutu za medicinsko fiziko mesto LABORANTA za delo z radioaktivnimi snovmi. Pogoj: dokončana šola za rentgenske tehnike, ali kemični oddelek Tehniške srednje šole, oziroma matura na gimnaziji. Pravilno kolkovane prošnje pošljite do 30. septembra 1958 Inštitutu za medicinsko fiziko, Ljubljana, Lipičeva 2.

Razpisna komisija pri Kliničnih bolnišnicah v Ljubljani razpisuje naslednja delovna mesta: 1. Kirurška klinika: 2. RENTGENSKA TEHNIKA. Prošnje vročijo na Razpisno komisijo Kliničnih bolnišnic v Ljubljani, Zaloška cesta 2.

Na podlagi 33. člena in 38. člena Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list FLRJ št. 53/1957) razpisuje komisija za razpis delovnih mest Uprave za vodno gospodarstvo LRS naslednja delovna mesta:

1. pravni referent in tajnik;
 2. referat za študijsko-melioracijska raziskovalna dela;
 3. vodnik pisarne;
 4. blagajnik.
- Pogoj: ad 1. pravna fakultete z večletno prakso; ad 2. gradbena fakulteta; ad 3. popolna srednja šola z znanjem strojeplata in z večletno prakso v administraciji; ad 4. popolna srednja šola z večletno prakso v blagajniških poslih in materialnem knjigovodstvu. Plača po Zakonu o javnih uslužbencih (Uradni list FLRJ št. 53/57). Prijave je treba poslati v 18 dneh po objavi na Upravo za vodno gospodarstvo LRS, Trg mladinskih delovnih brigad št. 7/III.

INSTITUT ZA METALNE KONSTRUKCIJE

(finančno samostojni zavod — Univerza v Ljubljani)
Ljubljana — Mencingerjeva 7
razpisuje delovna mesta za:
1. šefa računsko-gospodarskega sektorja z večletno prakso v gospodarstvu.
2. teh. fizika. Pogoj: diploma na oddelku za teh. fiziko.
3. kvalificiranega delavca ključavnice z nekajletno prakso.
4. dobro strojeplata (zaželeno pasivno znanje kakšnega tujega jezika).
5. honorarno snažilko.
Nastop vseh delovnih mest je mogoč takoj. Prejemki po pravilniku za plače. Pismene ponudbe z življenjepisom.

NARODNA GALERIJA V LJUBLJANI

razpisuje mesto **HISNIKA** pomožnega uslužbenca ali kvalificiranega delavca. Plača po zakonu o javnih uslužbencih oziroma po predpisih plač delavcev (Uradni list FLRJ št. 18/1952). Naturalno stanovanje na razpolago. Kvalificirani delavec kovinske, elektrotehnične ali sorodne stroke imajo prednost. Kolkovane prošnje z življenjepisom in opisom strokovnih uspehov, nazivov, posebitev in posebno galerijo, Ljubljana, Prežihova 1.

KINO «UNION»

Italijanski barvni cinemascopeki film

Kruh, ljubezen in...

(III. DEL FILMA «KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA»)
Igralo Vittorio de Sica, Sophia Loren, Lea Padovani in Tina Pica. Tedni: F. 7, 37. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja ameriški film »Grand hotel« . Igra Greta Garbo. — Predprodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO «KOMUNA»: franc-italijanski film »Kramnik svoje ljubezen«. Tednik F. N. 37. Igrala Martine Carol in Vittorio Gassman. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 10. uri matineja istega filma.
KINO «SLOGA»: ameriški barvni film »Naloga majorja Lexa«. V glavni vlogi Gary Cooper. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 10. uri matineja istega filma. Danes zadnjičrat.
KINO «VIC»: francoski film »Na smrt obsoljeni je pobegnil«. Režija Robert Bresson. Nagrada za režijo v Cannesu 1957. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 10. uri matineja istega filma.
KINO «SOCA»: ameriški film »Grand hotel«. Režija Edmond Gouiding. Igralo: Greta Garbo, John in Lionel Barrymore, Joan Crawford in Wallace Beery. Predstava ob 15, 17, 19 in 21.
KINO «SIŠKA»: zaprt zaradi povelja.
LETNI KINO «BEZIGRAD»: ameriški barvni western film »Shane«. Režija George Stevens. V glavni vlogi Alan Ladd. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave. Danes zadnjič. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje.
MLADINSKI KINO LM, Kotnikova št. 36. Predstave ob 15, 18 in 20. Zadnjič. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.
KINO «LITOSTROJ»: ameriški barvni film »Prisel je iz Laramija«. Tednik št. 36. Predstave ob 15, 18 in 20. Zadnjič. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.

KINO «TRIGLAV»

Ameriški barvni cinemascopeki film

»Zlomljeno kopje«

V glavni vlogi Spencer Tracy, Robert Wagner, Jean Peters. Predstava ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10 do 11 in od 15 dalje.

KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA

razpisuje prosta delovna mesta pripravnikov za bančne uslužbence, in sicer pri poslovnih enotah na področju mesta Ljubljane.

11 **DELOVNIH MEST,** pri poslovnih enotah v Domžalah, Kamniku, v Grosuplju, na Vrhniki, Raketu in Litiji in Medvodah po eno delovno mesto, to je:

7 **DELOVNIH MEST** Pogoj za sprejem je dovršena ekonomska srednja šola ali ekonomska fakulteta.

Ce se na razpis ne bo prijavilo zadostno število kandidatov z navedeno izobrazbo, bomo sprejeli tudi kandidate z dovrženimi 8 razredi gimnazije z maturjo. Prošnje je treba vročiti najkasneje do 30. septembra 1958 pri Komunalni banki Ljubljana, Miklošičeva c. 8/I in pri ostalih poslovnih enotah, za katere so razpisna delovna mesta. Temeljna plača pripravnikov je določena po uredbi o javnih uslužbencih, položajna plača pa po pravilniku banke.

RAZPISI JAVNE LICITACIJE
Na podlagi odredbe o pogojih in načinu prodaje osnovnih sredstev fizičnim in zasebnim pravnim osebam (Ur. l. FLRJ št. 51/54)

RAZPISUJE Zdravstveni dom Ljubljana — Sentvid javno licitacijo prodaje osnovnih sredstev za dne 29. sept. 1958 ob 9. uri po naslednjem vrstnem redu:
1. Gradbeni les
2. Zidna opeka
3. Strešna opeka
4. 2 kadri vsebine á 200 litrov
5. Odpadni les za kurjavo
6. Platišne okenske zavesse
7. Stara pocinkana pločevina
8. Strešni žlebovi z odtoknimi cevmi
9. Ostrušje, drvarnice
10. Star linolej za pod
11. Hrastov parket rabljen
Informacije o prodaji dobite v Zdravstvenem domu Ljubljana-Sentvid dnevno od 7. do 12. ure.

VESTI IZ KRANJA

KINO «STORZIC»: ob 9. uri matineja danskega filma »Pat in Patachon«. Vstopnina 30 din. — Ob 19.30 ital.-jugoslavski barvni cinemascopeki film »Cesta, dolga leto dni«. — Ob 14. uri franc.-jugosl. barvni cinemascope film »Goubbiak«. — Ob 15. in 18. in 20. slovensko-nemški barvni film »Dalmatinska svatba«. Zadnjič.
«TRIGLAV»: ital.-jugosl. barvni cinemascope film »Cesta, dolga leto dni«.
«SVOBODA»: ob 10. uri matineja »Pat in Patachon«. Vstopnina 30 din. — Ob 14. uri slov.-nemški barvni film »Dalmatinska svatba«. — Ob 15, 18 in 20 franc.-jugosl. barvni cinemascope film »Goubbiak«.
«NAKOL»: ameriški barvni film »Simfonija ljubezni«. Predstavi ob 16 in 18.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO «DELAVSKI DOM»: nemški barvni film »Lažni kapetan«. Predstava zaradi izredne dolžine filma ob 13, 17.30 in 20.
«SVOBODA II»: jugosl. barvni film »Pop Cira in pop Spira«. Predstava ob 15, 17 in 19.

Z BLEDA

KINO Francoski dokumentarni film »Svet tišine«. Predstave ob 14, 16 in 20.30.

Vesti iz Jesenic in okolice

Zdravniška dežurna služba: dr. st. jezuc Mihael.

KINO «RADIO»: ob 18 in 20 četki film »Promis, zostrite«. — Ob 19. uri dopoldne matineja mladinskega filma. — Ob 18. uri predstava samo v primeru slabega vremena.
«PLAVZ»: ob 18 in 20 ameriški barvni film »Človek brez zvezd«. — Ob 10.30 dopoldne matineja mladinskega filma. — Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.
«ZIROVNICA»: angleški barvni film »Junaki Sherwoodskega goda«. Predstavi ob 16 in 20.
«DOVJE»: ameriški barvni film »Na ovinku reke«. Predstava ob 20.

IZ ZALCA

Zaprtol

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO Ameriški tehnikolor zgodovinski film »Richard III«.

IZ PTUJJA

KINO «MESTNI»: češki barv. film »Glasba z Marsa«.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO «PARK»: angleški barvni vstavljen film »Plavalca zapeljivka«. Predstava ob 10, 13, 17.30 in 20.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Koper

razpisuje na temelju čl. 7, 11 in 27 temeljnega zakona o študentskih natečajih za

STIPENDIJO

za slušatelja pravne fakultete Pravilno dokumentirane prošnje naslovite na upravo Zavoda do 30. septembra 1958.
Uprava Zavoda 3553

Delavski svet podjetja

AGROSERVIS

Ljubljana, Draga 41

razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Nastop službe takoj ali po dogovoru. 3564

ZAHVALA
Ob boleči izgubi našega dragega očeta
JOŽETA BUKOVCA
iz Potoka
se zahvaljujemo vsem prijateljem in znanecem za izraženo sožalje in spremstvo na zadnji poti.
Potok, Ljubljana, Maribor, dne 13. septembra 1958.
BUKOVČEVI

ZAHVALA
Vsem, ki ste spremili našega dobrega očeta
Robertta Plavšaka

Kadilci, pozor!

TOBAČNA TOVARNA V LJUBLJANI

Vam je pripravila novo presenečenje —
V vseh trafikah lahko kupite naše nove cigarete

SPORT

V LIČNI, MODERNI IN NEPREMOČLJIVI OPREMI

Tovarna »ISKRA«, Kranj

proda po ugodni ceni

osebni avtomobil »Volkswagen«

moč motorja 26 KS, s 4 sedeži

Ponudbe sprejema pisмено ali osebno prevozniki oddelk
tovarne.

»ISKRA« — tovarna elektrotehničnih
in finomehantičnih izdelkov — Kranj

K 137

Komisija za delovna razmerja

»HELIOS«

TOVARNA LAKOV — DOMŽALE

razpisuje delovno mesto za

šefa finančno-gospodarskega sektorja

POGOJI: višja strokovna izobrazba s 5-letno prakso
v tej stroki ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 10-letno
prakso v tej stroki.

Nastop službe takoj, plača po tarifnem pravilniku pod-
jetja.
Ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev pošljite na
zgornji naslov.

3563

Dom starih in onemoglih
Gradisce

razpisuje delovno mesto za
bolničarja ali bolničarke

Pogoji: dokončana šola za bol-
ničarje in večletna praksa. —
Nastop službe takoj. Plača po
zakonu o javnih uslužbencih.

3566

GRADIS

gradbeno vodstvo Ljubljana
vzame na delo s takojšnjim
nastopom

kvalificiranega električarja

za dela na stavbiščih
v Ljubljani

3561

Komisija za nameščanje in
razreševanje pri trgovskem
podjetju

»TEKSTIL«

Ljubljana, Ciril-Metodova 1

razpisuje delovna mesta za:

TRGOVSKE POMOČNIKE
ali POMOČNICE

SKLADIŠČNE DELAVCE
ŠOFERJE

Pošljite pisemne ponudbe ali
se zglasite osebno pri podjetju.

3551

Planinsko društvo Kranj

razpisuje več stalnih mest
strednega osebja in
gospodinjstvih pomočnic
v obeh postojankah na
Krvavcu

Pogoji: za stredo osebje: kva-
lificiran gostinski delavec ali
polkvalificiran z večletno prak-
so v gostinstvu, po možnosti
z znanjem vsaj enega tujega
jezika

Nastop službe takoj ali pospo-
razumu. Plača po dogovoru.
Pisemne ponudbe z opisom
dosedanje zaposlitve in more-
bitnimi priporočili sprejema
Planinsko društvo Kranj do
vključno 20. septembra 1958.

K 136

ISCEMO

uslužbenca

za delo pri teleprinterju

UREDNIŠTVO »LJUDSKE PRAVICE«, tajništvo,
Ljubljana — Kopitarjeva 6/III

TRGOVSKO PODJETJE V LJUBLJANI

proda

avtomatično tehtnico

znamke »BIZERBA«, z nosilnostjo 1000 kg

Naslov v upravi lista.

3591

Obveščamo interesente, ki želijo naročiti

INOZEMSKO PERIODIKO za leto 1959

da bo inozemski oddelek DZS sprejemal naročila

do 1. oktobra 1958

Pri naročilih, oddanih po tem roku, ne moremo jamčiti za
dobavo celotnih letnikov.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

INOZEMSKI ODDELEK, Ljubljana, Titova c. 25

3583

Komisija za razpis delovnih mest pri OKRAJNEM ZA-
VODU ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE KOPER razpisuje
naslednja delovna mesta za:

FARMACEVTA za retaksacijo receptov pri Okrajnem
zavodu za socialno zavarovanje v Kopru z dovršeno far-
macevtsko visoko šolo

REFERENTA ZA KOMPLETIRANJE POKOJNINSKIH
SPISOV z dopolnjeno srednjo šolo. Za kandidate, ki so
že delali pri teh poslih, zadošča nepopolna šolska iz-
obrazba. To službeno mesto je prosto pri podružnici v
Postojni.

PET PISARNIŠKIH USLUŽBENCEV s popolno ali ne-
popolno srednjo šolo, ki se bodo uporabili za razna refe-
rentska mesta pri podružnicah v Kopru, Sežani in Ilir-
ski Bistrici.

Prošnje vložite pri upravi zavoda v Kopru v 18 dneh.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje
KOPER

3552

Komisija za razpis delovnih mest pri

Okrajni združni zvezi Gorica

V SEMPETRU PRI GORICI

razpisuje naslednja delovna mesta za:

1. pravnega referenta na upravi OZZ
2. referenta za organizacijo in splošno instruktazo na
upravi OZZ
3. knjigovodje v Centru za umetno osemenje v
Renčah

Pogoji: pod 1: pravnik s fakultetno izobrazbo in naj-
manj dvoletno prakso — pod 2: popolna splošna, administra-
tivna ali ekonomska srednja šola in najmanj 3 leta prakse
v organizacijsko-administrativnih poslih, po možnosti v za-
družnem sektorju — pod 3: popolna splošna ali ekonomska
srednja šola z izpitom za knjigovodjo in najmanj 3-letna
praksa.

Nastop za vsa razpisana delovna mesta takoj ali po do-
govoru. — Prejemki za vsa razpisana delovna mesta se dolo-
čijo po zakonu o javnih uslužbencih in pravilniku o usluž-
bencih združnih zvez.

Ponudbe s kratkim življenjepisom, podatki o izobrazbi
in opisom vseh dosedanjih zaposlitev naj interese pošlje-
jo na naslov: Okrajna združna zveza Gorica v Sempetru pri
Gorici do 30. septembra 1958.

3570

Komisija za sklepanje in razvezo delovnih razmerij pri

podjetju »MINERAL« — Ljubljana-Moste — Industrijska c.

razpisuje delovno mesto za

tehničnega vodjo

za takojšen nastop ali po dogovoru

Pogoji: arhitekt, gradbeni inženir ali gradbeni tehnik
z večletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru.
Pisemne ponudbe z navedbo šolske izobrazbe in dosedanje
zaposlitve sprejema podjetje do 30. septembra 1958.

3578

Upravni odbor podjetja

»KOSTROJ«

TOVARNE USNJARSKIH IN ČEVLJARSKIH STROJEV
SLOVENSKE KONJICE

razpisuje naslednja delovna mesta za:

inženirja strojne stroke

mlajšega, za delovno mesto šefa proizvodnje

pet strojnih tehnikov

za konstrukcijski oddelk, prednost imajo kandidati s
prakso za konstrukcijo strojev

normirca

pogoj: strojni tehnik ali absolvent strojne delovodske šole
s prakso v normiranju

sekretarja podjetja

pogoj: ustrezna praksa na takem delovnem mestu

Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. Nastop službe
po dogovoru. — Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe na
upravo podjetja »KOSTROJ«, Slovenske Konjice, Mariborska
cesta 12.

3528

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnega razmerja

v »Titovih zavodih« Litostroj

sprejme takoj ali po dogovoru

direktorja

projektno prodajnega biroja

hkrati tudi inženir ali tehnik z ustrezno
komercialno prakso

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Prošnje z navedbo
dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov podjetja

Nčestrujte na XXVI
mednarodnom
poljoprivrednom
sajmu u novom sadu

28-IV-7-V.1959 g. RUK PRIJAVA 15-XI-1958

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Petkovškovo nabrežje 25

Poštni predal 43

Elektroindustrija »OBOD«, Cetinje

obvešča cenj. komitente, da razstavlja na Zagrebškem velesajmu
svoje izdelke in sklepa dobavne pogodbe za leto 1959

I. APARATI ZA GOSPODINJSTVA:

- absorpcijski hladilnik, 65 litrov
- absorpcijski hladilnik, 80 litrov
- kompresorski hladilnik, 150 litrov
- kompresorski hladilnik, 180 litrov
- loščilci parketov
- sesalci prahu
- električne turbo-ščetke

II. FLUORESCENČNE ARMATURE:

- notranja razsvetljava — razni tipi za vse vrste prostorov
- zunanja razsvetljava s priborom za nagli vžig brez zaganjača

III. TROFAZNI ŠTIRIZILNI ELEKTRIČNI ŠTEVCI

- števec 3 × 5 A (3 × 220/380)
- števec 3 × 10/20 A (3 × 220/380)
- števec 3 × 15/30 A (3 × 220/380)
- števec 3 × 20/40 A (3 × 220/380)
- števec 3 × 30/60 A (3 × 220/380)

IV. TROFAZNI AVTOMATIČNI ZASHITNI PRETIKAČ:

- zaščitni pretikač PZ-10 A z različnimi obsegi regulacije
- zaščitni pretikač PZ-20 A z različnimi obsegi regulacije
- zaščitni pretikač PZ-40 A z različnimi obsegi regulacije
- zaščitni pretikač PZ-63 A z različnimi obsegi regulacije
- z daljinsko komando D PZ-20 A z različnimi obsegi regulacije
- z daljinsko komando D PZ-40 A z različnimi obsegi regulacije

V. ELEKTROINSTALACIJSKI MATERIAL:

- tripolne šuko garniture, podometne
- tripolne šuko garniture, nadometne
- dvepolne šuko garniture, podometne
- dvepolne šuko garniture, nadometne
- termične priključnice

PREDSTAVNIŠTVI:

v ZAGREBU

Ilica, št. 12, telefon št. 32-219

v BEOGRADU

Vuka Karadžića št. 12, telefon št. 22-580

3006

FLUOR OSVAJA SVET

Rumenkast plin se je najprej uveljavil v atomski znanosti

- Noben plin ni doslej napravil v tehniki take revolucije.
- kot jo je fluor, bledorumeni plin, ki draži sluznico. V razredčenem stanju spominja na ozon, njegova poglavitna lastnost, zaradi katere se je vsestransko uveljavil, pa je, da se zelo rad spaja z drugimi kemičnimi prvini.
- Prime se celo stekla in porcelana.

Iz fluorovih spojin oblikujejo okraske na steklu, zelo močno pa se je fluor uveljavil pri izdelavi atomskih bomb. Osnovna surovina pri tem je uran, redka in težka kovina, ki nastopa v naravi kot uran 235 in 238. Uporabljen je samo uran 235, tega pa je v toni rude le majhen del. Težave nastopajo zaradi tega, ker imata oba izotopa podobne kemijske lastnosti in ju je zato težko razdvojiti.

Pred koncem druge svetovne vojne so v Ameriki iznašli metodo za ločevanje obeh uranov. Spremenili so ju v plinasto spoj-

jino in ju spuščali skozi celice z luknjicami stenami. Kako spreminiti težko kovino v plin? S fluorom so napravili iz urana plin uranski heksafluorid. Ta plin so v celicah razstavili, iz fluorne zmesi pa so pozneje dobili uran 235. V Oak Ridge so Američani zgradili proti koncu leta 1944 napravo, v kateri so po tej metodi pridobivali potrebni uran. Iz njega so izdelali prvo atomsko bombico, ki so jo vrgli na Japonsko. Takrat je fluor temeljito posegel v svetovno zgodovino.

Uveljavil pa se je tudi v mlajših uporabi, zlasti še zato,

ker zlahka nadomesti sleherni ogljikov atom v spojinah. Fluorni karboni so osnova številnih umetnih snovi, predvsem teflona, ki so ga prvič izdelali leta 1941.

Teflon ima zanimive lastnosti. Brez posledic prenese 250 stopinj stalne vročine, razen tega pa se ne zdrobi niti pri mrazu 100 stopinj. Takšne lastnosti nima nobena druga umetna snov, hkrati pa je teflon tudi odlični električni izolator. Uporabljajo ga pri izdelavi elektromotorjev, kablov za visoke napetosti in podobno, uveljavil pa se je tudi v hladilni tehniki. Desetletja so uporabljali v hladilnikih amoniak, nato pa zvepleni dvokis. Oba plina imata vrsto pomanjkljivosti, zvepleni dvokis na primer neprijetno za-

udarja. Zdaj uporabljajo v hladilnikih fluorne spojine. Ena izmed njih je freon, spojina fluora in klora z metanom. Freon ne diši, ni strupen in tudi sicer ne škoduje.

Fluorne spojine pa se uveljavljajo tudi na drugih tehničnih področjih, na primer pri zatiranju rastlinskih škodljivcev in tudi pri gašenju požarov. Zanimiva je uporaba v varilni tehniki. Pri izogrevanju hkrati z acetilenom, vodikom in metanom dosega višje temperature kot s kisikom. Ameriški strokovnjaki domnevajo, da so Rusi uporabili fluor kot pogonsko gorivo pri svojih sputnikih.

Pridobivanje in vskladičenje fluora je zapletena reč, zato je ta plin sorazmerno drag in se še ni uveljavil na številnih drugih področjih, kjer bi se prav gotovo obnesel. Kemija in tehnika pa naglo napreduje, zato bosta nedvomno našli primeren način za še širšo uporabo tega plina.

Steklo kot marmor

Neko ameriško podjetje je začelo izdelovati novo steklo »piroseram«. Steklo je trše kot jeklo ali marmor, vendar laže od aluminija in odporno proti kislinam. Uporabljali ga bodo pri izdelovanju raket. — Sovjetski raziskovalci pa so pred kratkim odkrili material, ki mu pravijo »nezdroljivo steklo«. Iz tega stekla bodo v moskovski tovarni »Gorki« izdelovali karoserije za dvosedelne avtomobile; tehtale bodo komaj 50 kilogramov.

Poslanci v zagati

Zakon »Hellen« naj bi Angležinjam zagotovil pravico do dela prejemkov njihovih mož

Britanska Spodnja zbornica se ukvarja s problemom, ki je sprožil živahnejšo debato kot marsikatero politično vprašanje. Gre za zakonski osnutek, ki ga je predložila Zveza angleških žena. Po tem zakonu bi imele žene legitimno pravico do določenega dela rednih dohodkov svojih mož.

Hellen Nutting, ki se odločno zavzema za sprejetje tega zakona, utemeljuje svojo zahtevo s statističnimi podatki, po katerih se razbije večina angleških zakonskih zvez prav zaradi denarja. Skoraj malone vse žene morajo prositi moške za sleherni belič, ki ga potrebujejo za gospodinjstvo, otroke in zase, ugotavljajo statistični podatki. Ločenke so v tem primeru na boljšem, ker jim sodišče odmeri mesečno vsoto in se jim ni treba kar naprej pehati za gospodinjki denar.

Večina angleških mož baje ženam prikriva prave dohodke, zato pa postane skupno življenje kmalu nemogoče. Po mnenju zagovornice novega osnutka lahko le neodvisnost žena reši angleške zakonske zveze. Hellen Nuttingova dobiva dan za dnem polne košare pisem, v katerih jo žene iz vse Anglije podpirajo v njeni zahtevi. Eno izmed pisem je še posebno zanimivo: »Zame je prišel ta vaš načrt trideset let prepozno. Spržite vprašanje obleke. Moj mož se ne bi zmenil, pa čeprav bi nosila preprojene vreče za premog.«

Osnutek »zakona Hellen« pomeni vsesplošni napad na mošnjiček skopih zakonskih mož. Po tem zakonu bi imela žena pravico vložiti prošnjo, naj sodišče natančno ugotovi možev prejemke in določi del, do katerega ima žena pravico. »Zahtevamo enake pravice, kot jih je zakonodaja že dala ločenim ženam,« pravijo članice britanske ženske zveze in upajo, da bodo prodrle s svojim predlogom.

Ob stoletnici živalskega vrta v zahodnonemškem Frankfurtu so pokazali veliko vzhodnoafriško antilopo kot najnovejšo pridobitev stare ustanove.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6
7					
8					
		9			
10	11				
12					
13			14	15	
16					
17					

Vodoravno: 1. prebivalec kraja na Gorenjskem, 7. skislišča, pologi, 8. okolici, 9. groze, 10. brodarim, 12. starorimska hiša božanstva, 13. pripoveden, 14. priprave za upravljanje vozil, 17. ugasil vulkan v Armeniji.

Navpično: 1. vprašalni zaimek, 2. pregovor, 3. svarila, 4. nedosleden človek, 5. prestolnica balkanske države, 6. tiščim, 10. plevel, 11. kamen, 14. številnik, 15. krojaška potrebščina.

REŠITEV KRIŽANKE Z DNE 31. AVG.
Vodoravno: 1. Zmlkavt, 8. Revizor, 9. el, 10. voda, 11. sp, 12. iris, 13. noj, 15. ili, 16. imam, 18. N. R., 19. tema, 20. Oa, 21. enakost, 23. veristi.

Pokojnina za vdovo po nacističnem zločincu

Sodišče v Schleswigu je izdalo odločbo, po kateri bo prejela vdova gestapovskega generala Reinharda Heidricha pokojnino kot vdova padlega oficirja. General Heidrich je bil na Češkoslovaškem Hitlerjev namestnik in so ga češki rodoljubi ubili leta 1942. Nižje sodišče je pred časom zavrnilo prošnjo Heidrichove vdove za pokojnino, višje pa ji je zdaj ugodilo.

Širina železniških prog

V večini dežel po svetu so železniške proge široke 143,55 cm. Čemu prav ta širina? Odgovor je nepričakovan. Tako široki so bili rimski bojni vozovi, s katerimi

je armada Julija Cezarja vdrla v Anglijo leta 55 pred našim štetjem. Kelti, ki so bili takrat glavni prebivalci Britanskega otočja, so prekopirali ta voz. V angleške ceste so se v stoletjih vrezale globoko v zemljo 143,55 cm široke kolotečine. Kasneje so bili vsi vozovi tako široki, da so lahko vozili po uvoženem kolniku. Železnica je prevzela isto širino, po Angležih so jo prevzeli številni drugi narodi. Širina železniške proge ima torej nad 2000 let staro zgodovino.

Nameščene mačke

Nemško mesto Karlsruhe je dobilo nenavadne nameščence. V proračunu so predvideli 500 mark za deset mačk, ki naj bi v rečem pristanišču uničile miši.

Drobne ZANIMIVOSTI

- TRETI MOZ NA PLANINI**
Walt Disney pripravila v švicarskem Zermattu snemanje filma »Tretji moz na planini«. To bo film o planincih.
- ITALIJANSKA TELEVIZIJA**
V letu dni se je število italijanskih televizijskih naročnikov skoraj podvojilo. Zdaj imajo v Italiji 600.000 televizijskih sprejemnikov, vendar
- PREZGODNJI POGREB**
V Bandirni (Turčija) so pogrebni nesli 108-letnega Hadzi Mustafu. Nenadoma je dozvedel, da mu je prišlo v obzornjaki svoje. da so ga hoteli pokopati, preden je prišel njegov čas, in odkorakal s pokopališča.
- PROSLAVA V AVTOMOBILU**
V Atlanti so praznovali tretji rojstni dan Henrija Simsona v avtomobilu zato, ker je fantek tam zagledal luč sveta.
- BOJ MED MACKAMI IN PSI**
V Phoenixu (ZDA) je član društva za zaščito živali pomotoma spustil 75 psov na hodnik, kjer je bilo 14 mačk. Vni se je boj, ki je trajal tri četrt ure.
- POZAR V HOTELU**
V Belfastu (ZDA) je zgorelo leseno hotelsko poslopje. Šest gostov je našlo smrt v plamenih.
- KONGRES BIOKEMIKOV**
Pred dnevi se je na Dunaju končal četrti mednarodni kongres biokemikov, na katerem je sodelovalo 5000 znanstvenikov z vsega sveta. Naslednji kongres bo v Moskvi leta 1961.
- ŠTIRI STENDHALOVA PISMA**
Ana Mačkova, bibliograf iz Riga, je našla štiri neznanca Stendhalova pisma iz leta 1812. Bila so v kupu pisem, ki so jih Napoleonovi vojakci poslali iz Rusije svojim družinam, pa

so jih zaplenile ruske enote. Stendhal je iz Smolenka pisal svojem v Grenoblu in Parizu.

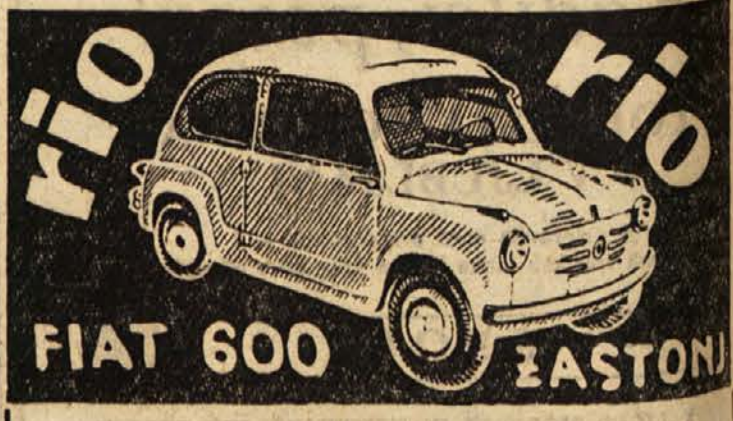
je televizija v glavnem koncentrirana v večjih mestih in na industrijsko razvitem severu.

IGLAVCI NA SPITZBERGIH
Nekaj severnih dežel pripravila pogodbo za Spitzberg v Arktičnem oceanu. Razen sadik bodo morali spravi daleč na sever tudi zemljo, da jih bodo posadili.

ITALIJANI IN KINO
V minulih dveh letih se je število obiskovalcev filmskih predstav v Italiji znižalo za 61

Precej gospodarske škode je napravilo neurje, ki se je pred kratkim zdivjalo nad Anglijo. Vode so narasle in poplavile številna naselja. Cestnoprometna podjetja so si pri vojaškem poveljstvu izposodila tako imenovane dvočivke, motorna vozila, ki so uporabna na cesti in na vodi. Ta vozila so za nekaj dni nadomestila običajne avtobuse.

Nov avto Fiat 600 bo čez v pričetku februarja 1959 namenil enemu izmed tistih, ki bodo dotlej poslali upravi »Ljudske pravice« in »Ljubljanskega dnevnika« v Ljubljani po 15 kuponov v obliki spodnje risbe ovitka RIO z različnimi arabskimi števkami (ovitek za »Ljudsko pravico«) oziroma po 15 prav tkanih kuponov z različnimi rimskimi številkami (ovitek za »Ljubljanski dnevnik«) ter hkrati s tem še po 5 izrezkov rdečega pravokotnika s belim napisom »Čudovit za pranje perila« in originalnega ovitka proizvalca RIO!

V vsako gospodinjstvo samo tekoči detergent »CET«. — Zapomnite si »CET« — »CET« — »CET« nov univerzalni proizvod TOVARNE »ZLATOROG«.

Naočniki in ušesa

Optika, znanost o svetlobi in njenih zakonih, je že zelo stara. Prav tako je že od davnih dni znana tudi leča, ki velja za osnovo te znanstvene panoge. Megla davne preteklosti je ovila kopico iznajditeljev, ki so dali človeku leče, izdelali povečevalna stekla, daljnogled, v novejšem času pa mikroskope, teleskope in druge instrumente, s katerimi prodira

človek čedalje globlje v lepoto in skrivnosti narave. Tudi v človekem očesu je leča eden poglavitnih delov. Oči kot organ vida imajo lahko najrazličnejše pomanjkljivosti, ki jih odpravljamo z umetnimi lečami, na primer kratkovidnost in daljnovidnost. Kratkovidni ljudje dobro vidijo predmete v bližini, daljnovidni pa oddaljene jasno in one blizu zabrisano. Umetne leče in druga optična stekla, ki skupno z okvirom sestavljajo naočnike kot sredstvo za popravilne vida, za zaščito oči pred premočnimi svetlobnimi viri itd., so zdaj že preprosta, vsakomur dostopna reč. Te šipe se nenehno izpopolnjujejo, okviri spreminjajo obliko in barvo. Dandanašnji bi težko ugotovili, kdo je iznašel očala. Vemo le, da je minilo dobrih 300 let, preden so naočniki dobili sedanjo obliko in preden so jih začeli pritrjevati za ušesi. S tem vprašanjem se je ukvarjalo na stotine iznajditeljev, ki jim zdaj ne vemo več imena. Preglavice jim je delala za sedanje pojme kaj preprosta reč. Najprej so menili, da bi naoč-

nike pritrdili za klobuk, kar je praktično pomenilo, da mora vsak človek, ki slabo vidi, imeti vselej tudi pokrivalo pri roki. Ljudje so se nemara navadili čali iskanja klobukov z naočniki, zato so si začeli šivati leče v usnjene pasove, ki so si jih privezovali na temenu. To je pomenilo korak naprej, vendar ni bilo praktično, zakaj človek s takimi naočniki je kar naprej nosil na obrazu neke vrste masko.

Kaj storiti? Spomnili so se, da bi šipe lahko polagali v medsebojno povezane okvire v obliki prstana. Take naočnike, ki jim zdaj pravimo ščipalniki, je lahko lastnik izgubil z nosu sleherni trenutek, ko se je sunilovito obrnil. Sedanje ščipalniki so pritrjeni na nosno kost s posebnimi vzmetmi.

Sestnajsto stoletje je zaznamovalo velik, preprost izum. Nekomu je prišlo na misel, da bi kot ogrodje za naočnike uporabljali človeške uhlje. Tako so dobila očala sedanje obliko. Nosimo jih že celih 400 let, pri tem pa ne vemo, komu pravzaprav gre zahvala za praktični izum.

ZADNJI ZVEZEK ENCIKLOPEDIJE
Ob koncu avgusta je izšel v Moskvi 51. to je zadnji zvezek »Velike sovjetske enciklopedije«. Sestavljalo jo je 16.000 sodelavcev.

PES S TUJIM SRCEM
Skupina kirurgov pekinškega medicinskega inštituta je presadila pasje srce, ki je delovalo v novem organizmi štiri dni. Podobne poskuse so doslej delali tudi v ZDA in v SZ.

JAN KIEPURA V DOMOVINI
Po 19 letih se je vrnil v svojo poljsko domovino tenorist Jan Kiepura, ki je l. 1939 moral iz dežele zaradi protifašistične dejavnosti.

ELKTRIČNI HELIKOPTER
Američani preizkušajo helikopter na električni pogon. Energtjo iz 250-kilovatnega generatorja posreduje elektromotorju dolg kabl. Prednost električnega helikopterja je v tem, da lahko ostane dolgo časa nepremično v zraku.

ZLATE KEPE
V Zlati dolini ob reki Nijar v južnem delu Urala, kjer so pred 150 leti našli največjo zlato kepo v Rusiji — tehtala je 36,21 kg — in zadnje čase izkopali še več zlatih kep, težkih podiraj kilogram, so našli pred dnevi kose zlata, ki tehtajo 1787 gramov.

V OSMIH DNEH OKOLI SVETA
V Idelvidu je vzletelo pred dnevi enomotorno letalo, s katerim bo pilot v osmih dneh obkrožil svet. Letel bo nad Rimom, Bombayem, Singapurom in Tokijem ter se v drugo polovico septembra vrnil v New York.

NAROČILNICA

Podpisni _____
traj _____ ulica _____ pošta _____
naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prosim, da mi jo začnete s _____ redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).
Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.
Datum _____
podpis _____
Održite in nam pošljite